

JAARVERSLAG
2020

INHOUD

Voorwoord directie	5
Onze droom in vogelvlucht	6
Resultaten die tellen	7
Nieuwe strategische koers	8
Dossiers	
Gezelschapsdieren	12
Veehouderij	16
Beter Leven keurmerk	24
Lobby	32
In het wild levende dieren	36
Opvang, vervoer en preventie	44
Landelijke Inspectiedienst	60
Beïnvloeding en voorlichting	70
Verbreiding fondsenwerving	78
Krachtige organisatie	86
Wij zijn Dierenbeschermers	96
Bedrijfsvoering en governance	110
Verantwoording Raad van Toezicht	116
Financiële visie, strategie en beleid	120
Bestuursverslag	122
Risicomanagement	128
Vooruitblik financiële cijfers	134
Jaarrekening	138
Geconsolideerde balans per 31 december 2020	142
Enkelvoudige jaarrekening 2020	169
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	188

mazars

Mazars N.V.
 is v.w.a. merkt voor
 identificatie doeleinden
 SB/15/01/21

Een redding om nooit te vergeten

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming kreeg een melding via de dierenpolitie over een paar pony's die er niet best aan toe zouden zijn. Onze inspecteur trof de dieren daarop in erbarmelijke omstandigheden aan. Ze hadden slechte hoeven, waren mager, zaten onder de blubber en de vacht vol klitten. "Ze stonden daar maar voor zich uit te staren, met een lege blik in hun ogen," aldus de inspecteur. "Er was niets dat ze nog prikkelde of uit hun isolement kon halen. Ik vond het hartverscheurend." Voor de pony's werd een nieuwe plek gevonden op een zorgboerderij, waar ze nu van hun oude dag mogen genieten. Glanzende vacht, manen geborsteld, gezond gewicht en hoeven bekapt. Voorheen stonden ze in dat vieze, donkere hok. Hadden ze geen afleiding en konden geen kant op. Op deze plek krijgen ze aandacht, liefde, beweging, worden ze omringd door soortgenoten en mogen ze het bos in. Dit is zoals het altijd zou moeten zijn.

Flexibel en veerkrachtig

Als het coronajaar 2020 iets heeft duidelijk gemaakt, dan is het wel dat we als mensheid kwetsbaar zijn. Wij zijn typisch een organisatie die opkomt voor vaak weerloze wezens, omdat ze dat zelf niet kunnen. De confrontatie met onze eigen kwetsbaarheid is dan op zijn minst verwarrend, maar heeft wat mij betreft ook laten zien hoe flexibel en veerkrachtig mensen kunnen zijn. En dat geldt zeker voor de organisatie Dierenbescherming en de mensen die daar werken. Ik ben oprecht enorm trots.

We gingen 'zoomen' of 'skypen' in plaats van vergaderen op kantoor, maar bovenal ging onze hulp aan dieren in nood gewoon door. Gewoon? Nee, natuurlijk niet; met inachtneming van alle coronaprotocolen bleven onze ambulances weliswaar rijden, ging de opvang van dieren door en waren de inspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming onverminderd op pad, maar anders was het wel.

Het zal voor velen een jaar van reflectie en bezinning zijn geweest. Ook de Dierenbescherming heeft in 2020 een proces doorlopen en afgerond waarbij we onze missie hebben herijkt. Met z'n allen kunnen wij onze droom waarmaken: een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland. Dankzij de bezieling van onze medewerkers, betaald en onbetaald, werken we hier keihard aan. Dat is natuurlijk niet nieuw, maar de manier waarop verandert wel. Lokaal, regionaal en landelijk realiseren en ondersteunen wij impactvolle beïnvloeding en voorlichting en zorgen we voor hoogwaardige dierenhulp. Ook dragen we met slimme oplossingen bij aan het totaalpakket van diervriendelijk leven, ondernemen, besturen en omgaan met de openbare ruimte.

Vanuit die basis zijn we flink aan de slag gegaan. Al blade-rend door ons nieuwe jaarverslag zie ik nu al de mooie resultaten: opvallende campagnes, een belangrijke gesprekspartner voor overheid en bedrijfsleven en de immer groeiende motor achter het grootste keurmerk van Nederland, het Beter Leven keurmerk. Ondanks de beperkingen op velerlei gebied heeft de Dierenbescherming wederom laten zien dat we het verschil wel degelijk kunnen maken!

Co'tje Admiraal

Bestuurder Dierenbescherming

Onze droom

Ooit leven we in een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in het denken en handelen van mensen.

Zo realiseren we dit

Inspirerende voorbeelden en concrete oplossingen voor

Diervriendelijk leven

Diervriendelijk ondernemen

Diervriendelijk besturen

Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte

Impact door

Hoogwaardige dierenhulp

Impactvolle beïnvloeding en voorlichting

Voorwaarden scheppen met

Verbreding fondsenwerving

Krachtige organisatie

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Dit kregen we in 2020 voor elkaar

We beschermen dieren in Nederland in de ruimste zin van het woord. We erkennen hun waarde en behartigen hun belangen.

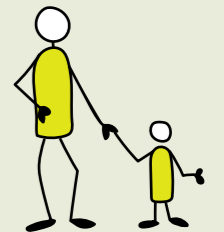
24

inspecteurs gingen dagelijks op pad om dierenleed te bestrijden.

37,9 miljoen

dieren kregen een beter leven dankzij ons Beter Leven keurmerk.

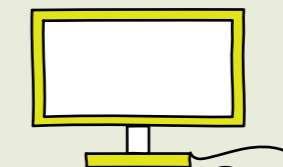
112.250

mensen steunden ons als lid of als donateur.

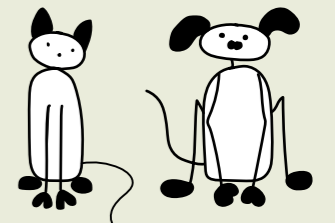
74.500

dieren werden vervoerd door onze dierenambulances.

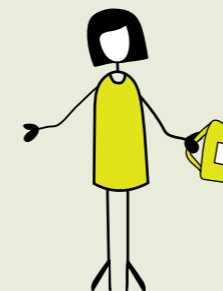
5,2 miljoen

mensen bezochten onze websites.

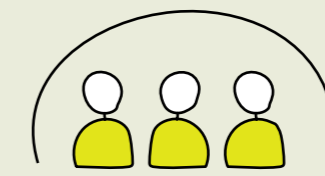
24.000

dieren werden opgevangen in onze asielen.

€ 904.814

werd opgehaald met de jaarlijks collecte.

€ 110.000

leverde crowdfunding op voor de hulp aan dieren in nood.

11

gemeenten boden het project Dierenbuddy succesvol aan.

Nieuwe strategische koers

SAMEN MAKEN WE DIERENWELZIJN VANZELFSPREKEND

De Dierenbescherming droomt van een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in het denken en handelen van mensen. De koers die we daarbij varen is helder en recht door zee, maar altijd met oog voor de snel veranderende wereld om ons heen. We zullen ons bijvoorbeeld nóg meer inzetten op het voorkomen van dierenleed en willen alle Nederlanders verleiden om ons daarbij te helpen. Een ambitieus doel, dat zeker. Maar we gaan er vol vertrouwen voor.

Waarom nu? "Er was al langer behoefte om te komen tot een heldere visie met een duidelijke koers, zowel binnen als buiten de organisatie," aldus Co'tje Admiraal, bestuurder van de Dierenbescherming. "De samenleving is constant in beweging; we vinden het belangrijk dat dierenwelzijn daarin de plek krijgt die het verdient. Bovendien is de Dierenbescherming nu één landelijke organisatie, wat nieuwe mogelijkheden geeft om ambitieus en krachtig aan de slag te gaan. Met z'n allen kunnen wij onze droom waarmaken: een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland. Dankzij de bezieling van onze medewerkers, betaald en onbetaald, werken we hier hard aan en maken we écht het verschil voor dieren. Dat is natuurlijk niet nieuw, maar de manier waarop verandert wel. Logisch ook, want of je nu een vergelijking maakt met 156, 36 of 6 jaar geleden: de wereld om ons heen ontwikkelt zich doorlopend. De uitdaging is dan om als organisatie mee te bewegen en kansen te benutten." De Dierenbescherming is de grootste en oudste dierenwelzijnsorganisatie van Nederland. Lokaal, regionaal en landelijk realiseren en ondersteunen wij impactvolle beïnvloeding en voorlichting en zorgen we voor hoogwaardige dierenhulp. Ook dragen we met slimme oplossingen bij aan het totaalpakket van diervriendelijk leven, ondernemen, besturen en

omgaan met de openbare ruimte. Co'tje: "Vanuit die basis zijn we gekomen tot een nieuwe strategische koers: samen naar een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland. Dieren en mensen zijn tenslotte onderdeel van dezelfde samenleving. Omdat dieren geen stem hebben, komen wij voor ze op. We zorgen dat zoveel mogelijk mensen dat ook gaan doen. Zodat diervriendelijke keuzes de norm worden. En het welzijn van dieren net zo vanzelfsprekend wordt als dat van mensen."

Op de volgende pagina's vertellen leden van het managementteam van de Dierenbescherming, die samen met Co'tje Admiraal aan de basis stonden van de nieuwe strategische koers, hoe deze wordt gerealiseerd en wat dat betekent voor het welzijn van dieren. >>

'De samenleving is in beweging; we vinden het belangrijk dat dierenwelzijn daarin de plek krijgt die het verdient.'

Bestuurder Co'tje Admiraal

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelstellingen
SB/19 juni 2021

Nieuwe strategische koers

ZO WILLEN WE DAT BEREIKEN

1 We realiseren als Dierenbescherming inspirerende voorbeelden en concrete oplossingen zodat mensen uiteindelijk volledig:

DIERVRIENDELIJK LEVEN

'Iedereen kan een dierenbescherming zijn'

"We bieden mensen op uiteenlopende manieren handvatten om hun leven diervriendelijker in te vullen. Voor een goede inrichting van de tuin geven we tips, we helpen gemeenten om diervriendelijker te worden, ons advies over goede, sociale huisvesting voor konijnen wordt al veelvuldig toegepast en als mensen kiezen voor dieren op hun bord, laten wij zien wat de sterren van ons Beter Leven keurmerk voor het dier hebben betekend. Verder hebben we regels opgesteld voor paardenmarkten, zodat ze niet meer worden gebruikt voor puur vermaak. Op termijn gaan we kijken of we onze inzet kunnen uitbreiden naar alternatieven voor dierlijke producten, of een diervriendelijkere variant, denk aan dons en leer, proefdiervrije schoonmaakproducten en meer. We moedigen eenieder aan om dierenbescherming te zijn. Zodat mensen hun leven positiever kunt laten uitpakken voor dieren."

Gemma Willemsen, Manager Programma's & Lobby

DIERVRIENDELIJK ONDERNEMEN

'Ondernemers overtuigen hun bedrijf diervriendelijker te maken'

"Hoe mooi zou het zijn als we steeds meer ondernemers kunnen overtuigen hun bedrijf diervriendelijker in te richten? Denk aan de veehouderij waarin we laten zien hoe het ook kan: winst maken, met aandacht voor dierenwelzijn. Of de ontwikkeling van diervriendelijke cosmetica, kleding en andere producten waar nu nog dieren voor de productie bij betrokken zijn. Hoe waardevol zou het ook zijn als mensen steeds meer ruimte krijgen om diervriendelijk te consumeren? Hiertoe moeten concepten, alternatieven en slimme oplossingen worden uitgedacht, waar de Dierenbescherming ondernemers graag bij helpt. Een kleine stap kan al een groot verschil maken. Denk aan bedrijfskantines waar gebruik van vlees wordt ontmoedigd of alleen nog verkrijgbaar is met 3 sterren van het Beter Leven keurmerk."

Eva de Ridder, Regiomanager Noordwest

DIERVRIENDELIJK BESTUREN

'De belangen van dieren in wet- en regelgeving'

"Als dierenwelzijn geborgd is in wet- en regelgeving heeft dat gevolgen voor heel veel (soorten) dieren. De Dierenbescherming kan overheden hierbij helpen met o.a. de inzet van gemeenten en dierenwelzijnsnota's. Denk ook aan landelijke of Europese wetgeving die het leven van dieren in de intensieve veehouderij verbetert, de handel in dieren aan banden legt en aan onze inzet om voldoende middelen beschikbaar te krijgen voor handhaving bij dierenleed. Waar we als organisatie over vijf jaar hopen te staan? Ons streven is dat dan in nationale en Europese wetgeving de belangen van dieren zo goed mogelijk zijn opgenomen. Gemeenten hebben oog voor dierenwelzijn en dragen eraan bij. De politiek is gemotiveerd om de belangen van dieren volop mee te wegen, omdat de kiezer diervriendelijk stemt."

Fleur van Leeuwen, Bestuurssecretaris

DIERVRIENDELIJK OMGAAN MET DE OPENBARE RUIMTE

'Mens en dier leven in harmonie met elkaar'

"Nu de aandacht voor een groene leefomgeving in steden en dorpen toeneemt, worden ze een nog belangrijker toevluchtsoord voor diverse diersoorten. Steden ontwikkelen hun eigen vegetatie. Dit voegt waarde toe voor mensen; ze worden er blij van om 'hun' vogel 's ochtends te horen zingen en ze helpen hun favoriete dieren op een concrete manier door het aanleggen van geveltuintjes, groene speelplekken en parken. Ook gemeenten spelen steeds vaker een wezenlijke rol als het gaat om de bescherming van de dieren die er leven. Gemeenten die nog niet zo ver zijn, wijzen we op hun verantwoordelijkheden en adviseren we op uiteenlopende dossiers binnen het dierenwelzijnsbeleid. Alles om ervoor te zorgen dat mens en dier in harmonie met elkaar kunnen leven."

William van de Wetering, Regiomanager Zuidwest

2 Om nog meer impact te kunnen maken, gaan we voor:

HOOGWAARDIGE DIERENHULP

'Ingrijpen voordat dieren in nood raken'

"Wij zijn er voor dieren die het zonder ons niet zouden redden. Maar wat nou als we dieren niet meer hoeven te redden, ingrijpen vóórdat ze in nood raken en op straat belanden of erger nog: aan een boom worden gebonden? De Dierenbescherming verschuift haar focus steeds meer naar de preventieve kant van dierenhulp. Neem het project Dierenbuddy, waarmee we mensen ondersteunen die de zorg voor hun dieren niet meer zelf kunnen dragen. Ook binnen het sociale domein spelen we een grotere rol en onze opvangcentra hebben de expertise en faciliteiten om aan te sluiten bij het natuurlijke gedrag van dieren. Maar hoe goed we ook voor ze zorgen, een asiel kan een veilige thuissituatie nooit evenaren. Juist daarom doen we er alles aan om hulp te bieden vóórdat het te laat is. Dat komt het leven van dieren én mensen ten goede."

Kitty van der Linden, Regiomanager Noordoost & Kees de Groot, Regiomanager Zuid a.i.

IMPACTVOLLE BEÏNVLOEDING EN VOORLICHTING

'Ook kinderen leren we hoe ze diervriendelijke keuzes kunnen maken'

"De Dierenbescherming wil iedereen de kans bieden om diervriendelijk door het leven te gaan. We wijzen daarbij niet met een belerend vingertje, maar zetten juist aan tot nadenken, vergroten het bewustzijn. Voorlichting geven we ook heel gericht aan kinderen. Als ze op jonge leeftijd leren hoe ze diervriendelijke keuzes kunnen maken, hebben ze daar een leven lang plezier van. Ons imago is sterk; we staan te boek als een betrouwbare organisatie, al mogen we wel wat beter laten zien wat we allemaal doen. Dat het Beter Leven keurmerk uit onze koker komt weet lang niet iedereen, en dat we een stevige lobby voeren in politiek Den Haag evenmin. Met z'n allen werken we hard aan het realiseren van onze droom; een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland, tot de dag dat we volmondig kunnen zeggen dat onze taak erop zit."

Monique Rutgers, Manager Marketing, Communicatie & Fondsenwerving

3 Voorwaarden voor het bereiken van onze doelen:

VERBREIDING FONDSSENWERVING

'Nog meer mensen aanspreken ons te steunen'

"De Dierenbescherming heeft een loyale achterban. Indrukwekkende verhalen uit de praktijk van dierenhulp zijn een belangrijke reden om ons werk te steunen. Ook crowdfunding, nalatenschappen, de collecte en aanvragen bij vermogensfondsen en stichtingen helpen daarbij. Tegelijkertijd zien we kansen om nóg meer mensen aan te spreken om ons te steunen. Door met gerichte onderwerpen de doelgroep te benaderen en met moderne technieken in te spelen op interesses en behoeften. Zoals onze petitie om het belang van een landelijke chip- en registratieplicht voor katten te onderstrepen. Hiermee combineerden we een campagne voor het verbeteren van het dierenwelzijn met een fondsenwervende actie die ook nog eens een nieuwe doelgroep bereikte. Win-win-win voor de dieren!"

Mario Willemsen, Manager Financiën & Bedrijfsvoering

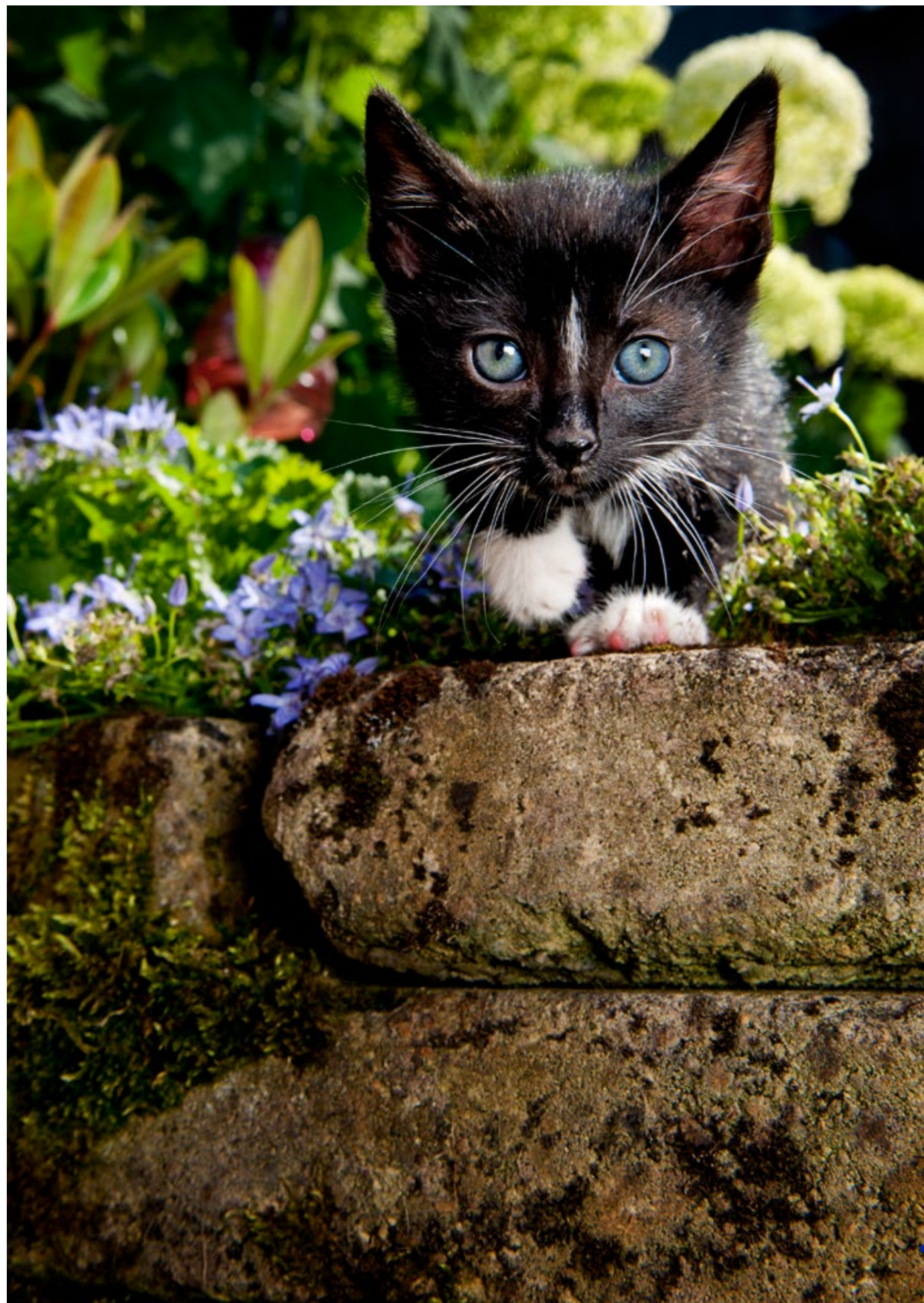
KRACHTIGE ORGANISATIE

'Medewerkers halen het beste uit zichzelf'

"De Dierenbescherming wil een organisatie zijn waar mensen graag gaan werken, met plezier werken en ook blijven werken. Een organisatie die zorgt voor gezondheid en vitaliteit van medewerkers in alle levensfasen. Wat wij in 2025 concreet hebben bereikt? Er staat dan een financieel gezonde organisatie die de ambities van de Dierenbescherming optimaal ondersteunt, met leidinggevendend die inspirerend, betrokken en verbindend zijn. Ook zetten wij fors in op leren en ontwikkelen, met trainingen, online cursussen, leertips, kennisbijeenkomsten en nog veel meer. De kern daarbij is dat we het samen doen en iedereen zich ongeacht zijn of haar achtergrond, leeftijd, overtuiging of persoonlijkheid fijn voelt in de organisatie."

Diana Tisseur, HRM Manager

Gezelschapsdieren

Inhoud programma

De Dierenbescherming streeft ernaar dat mensen op de juiste manier met huisdieren omgaan. We helpen daar graag bij en bieden praktische handvatten om goede keuzes te maken. Ook willen we dat de bedrijfsmatige gezelschapsdierensector transparanter gaat werken, zodat duidelijk is waar en op welke manier dieren gefokt en verhandeld worden. Dierenwelzijn hoort niet ondergeschikt te worden gemaakt aan financiële of andere belangen in de sector. We zoeken daarom samenwerking met brancheorganisaties en retailers.

Stip op de horizon

De meeste dieren zijn niet geschikt om te houden als gezelschapsdier. Simpelweg omdat ze van nature complexe behoeftes hebben die wij mensen hen niet kunnen bieden. Niet iedereen is geschikt en niet iedere situatie is gepast om dieren te houden. Dat kan alleen met de juiste kennis en kunde en de mogelijkheden om dieren te bieden wat ze nodig hebben.

Droom

In onze ideale wereld begrijpen mensen écht wat dieren nodig hebben voor een goed welzijn en goede gezondheid. En dat alleen de dieren die we kunnen bieden wat ze nodig hebben nog samenleven met mensen. Dat betekent een korte huisdierenlijst. De intrinsieke waarde van de dieren wordt gerespecteerd; er wordt dus niet gefokt op uiterlijke kenmerken en dieren worden niet vermenselijkt.

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Welzijn vogels

Ons onderzoek naar de sociale huisvesting van verschillende typen gezelschapsdieren eind 2019 gaf een eerste indicatie dat het met vogels droevig is gesteld. 81,8% van de vogels die van nature in groepen of paartjes leven, wordt alleen gehuisvest. Om zicht te krijgen op de omvang van dit probleem en andere misstanden met vogels, hebben we een onderzoek uitgezet onder bezitters van drie veel gehouden vogels; kanaries, grasparakieten en papegaaien. Werd de klant bij aankoop goed geïnformeerd? Waar kwam de vogel vandaan? Zijn er indicaties die duiden op illegale handpofok? En wat zijn de mogelijke gevolgen voor gedrag en welzijn van de vogels? De resultaten worden begin 2021 opgeleverd. Ook de vogelhandel namen we onder de loep. Vanwege onze vermoedens van slecht dierenwelzijn, ontwikkelden we een welzijnschecklist om vogels te beoordelen die op vogelbeurzen tentoongesteld en verhandeld worden. We hebben deze checklist vanwege de coronacrisis nog niet in de praktijk kunnen brengen; vogelbeurzen werden afgelast. Zodra het mogelijk is, gaan we hiermee door.

81,8%

van de vogels die van nature in groepen of paartjes leven, wordt alleen gehuisvest.

Paardrijbewijs

In 2020 is veel tijd gestopt in de doorontwikkeling van het ruiterbewijs, met een leerlijn 'Recreatief Buitenrijden'. Deze leerlijn, eigendom van de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS), zal naar verwachting goed in de markt vallen. Het betekent namelijk op diverse facetten een meerwaarde voor de ruiter. Enerzijds biedt het kennis en kunde over fysiologie, gedrag en welzijn van het paard, anderzijds over de natuur, veiligheid en het eigen lichaam. Naast de Dierenbescherming en de KNHS zitten er meer invloedrijke partners achter dit concept op het gebied van sport, natuur, gezondheid en recreatie. Al deze partners bieden voordelen, waardoor het nog aantrekkelijker is voor de ruiter én uiteindelijk het paard er het meest bij gebaat is. De Dierenbescherming heeft de leerdoelen voor het gehele concept aangeleverd én experts aangewezen om de inhoud te vormen. Dit geeft ons veel vertrouwen in het effect van de leerlijn op het welzijn van het paard.

De Dierenbescherming heeft de leerdoelen aangeleverd én experts aangewezen om de inhoud te vormen.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

Teckel Marney is doof, wordt blind en epileptische aanvallen liggen op de loer. Oud gaat ze waarschijnlijk niet worden. Dit alles veroorzaakt door een genetisch defect als gevolg van foute fok. Fairdog, een initiatief van onder meer de Dierenbescherming, moet ervoor zorgen dat hondjes zoals Marney in de toekomst niet meer worden gefokt.

Fairdog

De Dierenbescherming is een van de initiatiefnemers van Fairdog, een unieke samenwerking van partijen uit de hondensector, onderwijs en wetenschap en dierenwelzijnsorganisaties om tot een betrouwbaar aanbod van gezonde honden te komen. Het streven van Fairdog is een praktisch antwoord op de vraag: 'Waar kan ik een gezonde, sociale hond aanschaffen?' In Nederland is meer vraag dan aanbod als het gaat om betrouwbare, gezonde honden. Dat werkt malafide praktijken en handel in de hand. Fairdog werkt aan criteria voor het fokken van gezonde honden, zonder overdreven uiterlijke kenmerken voor de import van buitenlandse honden. Naast het frustreren van de malafide handel en het stimuleren van bonafide fokkerij, is het de bedoeling dat er voor toekomstige hondenbezitters een website wordt opgezet waar uitsluitend goedgekeurde 'Fairdog' honden op te vinden zijn. Bij de lancering mocht Fairdog op veel media-aandacht rekenen. Om zoveel mogelijk partijen de kans te bieden zich aan te sluiten, werd een projectwebsite opgezet.

Het streven is een praktisch antwoord op de vraag: 'Waar kan ik een gezonde, sociale hond aanschaffen?'

Fokken op uiterlijk

Konijnen met extreem korte snuiten, katten met te korte poten, vissen met uitpuilende ogen, schubloze reptielen; er wordt wat 'gesleuteld' aan dieren. In het algemeen geldt: hoe extremer de uiterlijke kenmerken, hoe meer risico op gezondheids- en welzijnsproblemen. De Dierenbescherming wil niet dat dieren nog langer aangepast worden aan de voorkeuren van de mens. We maakten een knelpuntenanalyse van afwijkingen bij het doorfokken op uiterlijk bij verschillende dieren die in dierenwinkels worden verhandeld en vonden ernstige welzijnsaantastingen. Om het probleem inzichtelijk te maken, voerden we via Facebook een 'schattigheidstest' uit. Een kleine 4.800 mensen kregen negen konijntjes te zien om erachter te komen dat het dier van hun keuze een te korte snuit had en daarmee kans op ernstige gebitsproblemen. In 2021 bouwen we de test uit tot voorlichtingscampagne.

4.800

mensen deden mee aan een test, om erachter te komen dat het het konijn van hun keuze een te korte snuit had.

Veehouderij

Inhoud programma

Het welzijn van dieren in de veehouderij is een van onze speerpunten. Belangrijk uitgangspunt is dat we handelingsperspectief willen bieden aan stakeholders – zoals veehouders en consumenten – om zo het dierenwelzijn te verbeteren. We gaan in gesprek met veehouders, maar ook met politici, supermarkten, stallenbouwers, dierenartsen, enzovoorts. Veel veehouders zouden graag meer investeren in dierenwelzijn, maar lopen tegen problemen aan. Ze krijgen bijvoorbeeld geen lening om hun stal te verbouwen, geen vergunning van de gemeente, geen langetermijncontract voor de afzet van hun producten of de extra kosten die ze maken voor het verbeteren van het dierenwelzijn worden niet gecompenseerd. We proberen in eerste instantie stakeholders te overtuigen en te stimuleren om verbeteringen door te voeren, en dit mogelijk te maken. Bovendien kijken we welke andere maatregelen, zoals wetgeving, ingezet kunnen worden om een beter welzijn voor de dieren in de veehouderij te realiseren.

Stip op de horizon

Onze visie op de veehouderij staat beschreven in het 'Deltaplan Veehouderij'. Kort gezegd streven wij voor 2050 naar een integraal duurzame veehouderij, goed voor dier, boer, burger en milieu. Voor de dieren betekent dit dat de houderij-systemen voldoen aan hun behoeften. Voor boeren dat zij een goed inkomen verdienen met duurzamere productie en plezier houden in hun werk. Voor burgers dat er goed, duurzaam voedsel wordt geproduceerd en dat de transitie naar meer plantaardig en minder dierlijk eiwit gemaakt kan worden. Voor het milieu en klimaat moeten we naar een veehouderij die geen schade veroorzaakt, maar bijdraagt aan betere biodiversiteit. In het 'Deltaplan' beschrijven we vier transitiepaden: van het diervriendelijker maken van stallen tot het sluiten van kringlopen op Noordwest-Europese schaal. Op alle paden is het nodig dat stakeholders in en rondom de veehouderij stappen zetten. Uiteraard draagt de Dierenbescherming ook haar steentje bij, door met stakeholders in gesprek te gaan en hen waar mogelijk te ondersteunen.

Droom

Het gebruik van dieren is, ondanks een groeiend aanbod van vlees-, zuivel- en ei-varianten, in 2020 een gegeven. Wij verwachten niet dat dit in 2050 volledig verdwenen zal zijn, maar wel significant beter en kleiner. Beter, door de veehouderij diergericht te ontwerpen en er aan de behoeften van dieren wordt voldaan. Dat vraagt aanpassingen in de huisvesting en een transitie naar weerbare rassen, betere dodingsmethoden en minimaliseren van transport van levende dieren. Kleiner, omdat we dieren meer ruimte willen geven en een kleinere veehouderij veel andere voordelen met zich meebrengt, zoals voor milieu en klimaat.

1,6 miljoen

De Nederlandse veestapel telde in 2020 ca. 1,6 miljoen melkkoeien.

83,7%

Het aantal melkveebedrijven dat koeien weidegang geeft lag in 2020 op 83,7%. Op het dieptepunt in 2014 was dit 76%.

74%

van de koeien krijgt weidegang. Op het dieptepunt in 2014 was dit 69%.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarsmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

1

Jumbo breidde in 2020 het assortiment dagverse zuivel met 1 ster van het Beter Leven keurmerk uit.

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Einde nertsenfok en verrijkte kooien

Toen duidelijk werd dat nertsenfarms een reservoir voor het coronavirus vormden en de besmetting van dier op mens overging, was dat reden om alle farms in Nederland versneld te sluiten. Al eerder werd besloten dat het houden van nertsen voor de productie van bont ethisch onaanvaardbaar was en dat de 155 houderijen op 1 januari 2024 moesten stoppen. Door corona werd dit eind 2020 al realiteit. Ondanks de trisatie aanleiding is dat geweldig nieuws, waar de Dierenbescherming hard voor heeft gestreden. Nertsen zijn namelijk volkomen ongeschikt om in de veehouderij te houden. Deze dieren horen thuis in de natuur en niet in draadgazen kooitjes. Dit was tevens het laatste jaar waarin legkippen in verrijkte kooien mochten worden gehouden. Met het verbod zijn we er nog niet. Er worden namelijk nog steeds legkippen in koloniekooien gehouden met een fractie meer ruimte dan verrijkte kooien. Eind 2020 nam de Tweede Kamer een motie aan om ook de deze te verbieden.

155

nertsenfarms moesten op 1 januari 2024 hun poorten sluiten. Door corona werd dit eind 2020 al realiteit.

Betere regels voor veetransport

Transporten van levende dieren zijn een bron van stress, uitputting, uitdroging, verwondingen, ziekte en zelfs sterfte. De EU heeft wel wetgeving om dieren tijdens transport te beschermen, maar de eisen zijn minimaal en vaak voor meerdere uitleg vatbaar. De interpretatie van de regels en de mate van handhaving verschillen per land. Gevolg is dat er bij veetransport dikwijls sprake is van ernstige misstanden. Eindelijk, na lang aandringen door onze Europese koepelorganisatie Eurogroup for Animals en haar leden – waaronder de Dierenbescherming, gaat de wetgeving voor diertransport geëvalueerd en herzien worden. In de tweede helft van 2020 startte een onderzoekscommissie uit het Europees Parlement. Daarnaast werd in 2020 een verbod ingesteld op veetransporten binnen Nederland bij temperaturen van 35 °C of meer. Wij vinden dat die grens bij 30 °C ligt en dat er andere maatregelen nodig zijn om dieren op warme dagen te beschermen, maar het is wel een begin. Wij houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en pleiten voor strengere regels, waaronder een eind aan langeafstandstransporten.

30 °C

De Dierenbescherming vindt dat er vanaf 30 °C geen transporten meer moeten plaatsvinden.

‘Wij kijken in ons Deltaplan Veehouderij vooruit tot 2050. Zo kan je enerzijds ambitieus zijn op het gebied van dierenwelzijn, maar ook zorgen dat de context verandert en er een betere situatie ontstaat voor dier, boer, natuur en milieu.’

Gemma Willemsen, Manager Programma's & Lobby

Bescherming dieren in slachthuizen

Een andere zwakte van de veehouderij is de problematiek in slachthuizen. Nadat er eerder beelden naar buiten kwamen van varkens die werden geslagen of levend gekookt, bleken slachthuizen ook nog eens coronabrandhaarden. Dit alles heeft te maken met de focus op zo goedkoop mogelijk vlees, en de daaruit voortvloeiende hoge werkdruk en slechte werk- en leefomstandigheden van het personeel. We lobbyden voor een lagere bandsnelheid en betere educatie van werknemers. Het is namelijk bekend dat bij vrijwel alle risicofactoren voor dierenwelzijn in het slachthuis het slecht functioneren van personeel een belangrijke oorzaak is. Jaarlijks worden in ons land zo'n 18 miljoen runderen, kalveren, schapen en varkens en meer dan 600 miljoen stuks pluimvee voor het vlees geslacht. Eind 2020 nam de Tweede Kamer een motie aan om de positie van werknemers in de slachtindustrie te verbeteren en daarbij een link te leggen naar dierenwelzijn.

600

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

miljoen stuks pluimvee en 18 miljoen runderen, kalveren, schapen en varkens worden jaarlijks geslacht voor het vlees.

Nieuwe Europese voedselstrategie

Het Europese landbouw- en milieubeleid lijkt voor de meeste Nederlanders een ver-van-hun-bed-show. Maar de stikstofcrisis die weg- en waterbouw, woningbouw en bedrijfsontwikkelingen in ons land stillegde en tot een heuse boerenopstand leidde, laat zien dat dit beleid enorme impact op ons land kan hebben. In het voorjaar van 2020 presenteerde de Europese Commissie een voorstel voor een nieuwe voedselstrategie. Gelukkig zien we in deze 'Boer-tot-Bord-strategie' tekenen die erop duiden dat de Europese Commissie het dierenwelzijn niet vergeet en wil verbeteren. Zo wil de Commissie bestaande dierenwelzijnswetgeving evalueren, herzien en uitbreiden, zodat de huidige welzijnsnormen verhoogd kunnen worden. Verder wil de Commissie dat ten minste 25% (t.o.v. 10% nu) van alle landbouwgrond in de EU in 2030 gebruikt wordt voor biologische landbouw. Ook de eiwittransitie (de verschuiving van dierlijk naar meer plantaardig voedsel) is onderdeel van de strategie. Deze thema's sluiten goed aan bij ons eigen 'Deltaplan Veehouderij'.

25%

van alle landbouwgrond in de EU moet 2030 gebruikt worden voor biologische landbouw.

Diergericht en toekomstbestendig

DELTAPLAN VEEHOUDERIJ

De Dierenbescherming presenteerde op 14 mei haar 'Deltaplan Veehouderij'. De vele crises en affaires zoals stalbranden, vogelgriep en de stikstofproblematiek zijn symptomen van een failliet systeem. Aanleiding voor ons om met een integraal plan te komen.

Toen het water de Nederlanders in 1953 letterlijk aan de lippen stond werd duidelijk: zo kan het niet verder. Mens én dier werden slachtoffer van de ongekende overstroming van delen van ons land. Er kwam een Deltaplan om een soortgelijke ramp in de toekomst te voorkomen. Rechtvaardigen varkenspest, vogelgriep, mond- en klauwzeer, Q-koorts, de stikstofcrisis en dierenleed tijdens veetransport, in slachthuizen en bij stalbranden opnieuw een Deltaplan, een visie waar we met de veehouderij naartoe moeten? De Dierenbescherming vindt van wel. Met de lancering van ons 'Deltaplan Veehouderij' staan we in de startblokken om samen met alle stakeholders te werken aan een diergerichte, toekomstbestendige veehouderij. Het dier staat in dit plan weliswaar centraal, maar uitgangspunt is dat ook rekening wordt gehouden met de belangen van

boer, burger en milieu, want anders krijgen we geen integraal duurzamere landbouw en lukt verbeteren van het dierenwelzijn niet of onvoldoende. Het 'Deltaplan Veehouderij' bestaat uit vier 'transitiepaden' die leiden naar een realistisch, haalbaar perspectief voor de veehouderij in Nederland. "We zijn niet over één nacht ijs gegaan," aldus Gemma Willemsen. Zij geeft bij de Dierenbescherming leiding aan de groep specialisten die zich bezighoudt met dierenwelzijn. "Onze ideeën zijn uitvoerig getoetst in het veld; bij wetenschappers, financiers van de veehouderij en natuurlijk bij overheidsvertegenwoordigers en de sector zelf." Het resultaat is een visie waarin het dier centraal staat, maar waaruit duidelijk wordt dat óók met andere belangen rekening wordt gehouden.

De vier paden van het Deltaplan Veehouderij

Om het Deltaplan Veehouderij te realiseren, zijn vier verschillende transitiepaden benoemd. Voorwaarde voor succes is volgens de Dierenbescherming dat op deze paden door alle betrokkenen gelijktijdig actie wordt ondernomen.

PAD 1

Diervriendelijkere veehouderij als onderdeel van totale verduurzaming

Dieren zijn sterk en weerbaar, en kunnen hun natuurlijke gedrag vertonen. Ze gaan zo min mogelijk op transport en ieder dier krijgt toegang tot een uitloop of wei.

PAD 2

Van verspillende carnivoren naar waardevolle omnivoren

Consumenten verminderen hun consumptie van dierlijke producten fors en ze betalen de echte en eerlijke prijs voor vlees, zuivel en eieren. Voedsel wordt meer gewaardeerd en minder verspilld.

PAD 3

Samenwerking in korte vaste ketens

In korte vaste ketens tussen producent en supermarkt krijgt de boer een eerlijke prijs en worden heldere afspraken gemaakt over dierenwelzijn en andere aspecten van duurzaamheid.

PAD 4

Kwaliteitsproductie voor een zelfvoorzienende regio

De veehouderij produceert integraal duurzame meerwaardeproducten voor de Noordwest-Europese markt. Per dier is er meer ruimte en tijd nodig. Als gevolg daarvan worden er minder dieren gehouden in Nederland.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Beter Leven keurmerk

Inhoud programma

Het Beter Leven keurmerk is in veertien jaar uitgegroeid tot het grootste en bekendste keurmerk op voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Het doel van het keurmerk is om steeds meer dieren een beter leven te geven en consumenten die vlees, eieren en zuivel willen kopen een diervriendelijkere keuze te bieden.

Stip op de horizon

Het Beter Leven keurmerk blijft het grootste, bekendste keurmerk op dierlijke producten, waarbij het welzijn van dieren stapsgewijs wordt verbeterd door aanpassing van de criteria voor verschillende bedrijfstypen zoals veehouderijen en slachterijen. Ook worden er de komende jaren criteria voor diergebonden metingen toegevoegd om het welzijn aan dieren af te kunnen lezen. Daarnaast werken we mee aan de ontwikkeling van een internationaal kader voor een internationale 'Method of Production labelling'; een voor de consument herkenbare aanduiding op dierlijke producten voor meerdere niveaus van dierenwelzijn, te vergelijken met de eiercodes. Hiermee vindt het Beter Leven keurmerk aansluiting bij andere Europese dierenwelzijnskeurmerken. Inmiddels hebben landbouwministers ingestemd met de ontwikkeling van een Europees dierenwelzijnslabel. De Europese Commissie gaat dit plan verder uitwerken.

Droom

Met het Beter Leven keurmerk willen we in 2021 een nog betere basis leggen in het aanbod van supermarkten en een start maken in foodservice en horeca. Consumenten moeten bij al hun eetmomenten diervriendelijkere keuzes kunnen maken. Ons streven is een toename van het marktaandeel Beter Leven keurmerk en stijging van het aantal dieren dat een beter leven heeft gehad. In 2021 worden de criteria voor varkens en leghennen aangepast en voor melkvee en kalveren vastgesteld. Innovatieve projecten helpen om het leven voor dieren in de veehouderij te verbeteren. Zo wordt slimme software voor cameratoezicht in slachterijen verder ontwikkeld om toe te kunnen passen in de praktijk en werken we samen met melkveehouders om criteria te ontwikkelen om in de melkveehouderij kalfjes gedurende drie maanden bij de koe te houden.

79%

Het aandeel in supermarkten van Beter Leven keurmerk varkensvlees is 90%, van kippenvlees 21,5%, van rundvlees 13% en van eieren 79%.

94%

Het Beter Leven keurmerk blijft het bekendste, grootste keurmerk op dierlijke producten. 94% van de consumenten kent het Beter Leven keurmerk.

6.000

In meer dan 6.000 samengestelde producten zoals soepen, ragouts en vleeswaren, zijn Beter Leven grondstoffen verwerkt.

616

Het keurmerk telt 616 secundaire deelnemers in de keten. Hieronder vallen onder meer slachterijen, eierpakstations, verwerkers en supermarkten.

6,7

Onder het 3 sterren Beter Leven keurmerk hebben de kippen in de stal een grote, lichte overdekte buitenruimte van maximaal 6,7 hennen per m².

mazars

Mazars N.V.
Gowaarmerkt voor
identificatiebeelden
SB/19 juni 2021

Melanie Diefazio Stocksy.com/1275250

25%

In 2020 was de omzet in supermarkten (excl. Aldi en Lidl) 2,3 miljard euro, een stijging van 25% ten opzichte van 2019.

42

Onder het 3 sterren Beter Leven keurmerk blijven biggen gemiddeld 42 dagen bij de moeder en geen enkele big korter dan 39 dagen. Dat is bijna twee keer zo lang als in de gangbare varkenshouderij.

13

Het is fantastisch om na ruim 13 jaar te zien dat we al 227 miljoen dieren een beter leven hebben gegeven.

37,9 miljoen

In 2020 kregen 37,9 miljoen dieren een beter leven.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Aangepaste criteria, verschept toezicht

Het Beter Leven keurmerk blijft de criteria voor dierenwelzijn binnen het keurmerk aanscherpen en verbreden met natuur- en milieuaspecten. Er zijn aangepaste criteria vastgesteld waarbij de elektrische waterbadmethode voor het bedwelmen en doden van kippen en kalkoenen volledig uit wordt gefaseerd en vervangen door gasbedwelming in meer fasen. Deze methode is voor dieren veel minder ingrijpend. Door het verplicht stellen van cameratoezicht in varkensslachterijen is verscherpt toezicht mogelijk. In samenwerking met een supermarkt en ketenpartijen is gestart met een herziening van de huisvestingseisen voor varkens, waarbij ook natuur- en milieucriteria worden toegevoegd. De criteria voor het Beter Leven keurmerk voor 2 en 3 sterren zijn in de raadpleging gegaan. Met de zuivelketen met het Beter Leven keurmerk 1 ster werken we aan een doorontwikkeling.

227 miljoen

Het is fantastisch om na ruim 13 jaar te zien dat we al 227 miljoen dieren een beter leven hebben gegeven.

Beoordeeld als Topkeurmerk

Uit onderzoek van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) blijkt dat plofkippen nagenoeg uit de schappen zijn verdwenen. Supermarkten hebben echter naast kip met het Beter Leven keurmerk eigen 'kipconcepten' ontwikkeld met langzamer groeiende rassen, maar waarbij het welzijnsniveau voor vleeskuikens onder het Beter Leven keurmerk met 1 ster ligt. De ACM concludeert dat onafhankelijke keurmerken zoals het Beter Leven keurmerk een belangrijke rol hebben gespeeld als voorloper in de markt. Ons keurmerk werkt als katalysator voor bovenwettelijke stappen op het gebied van dierenwelzijn en is met 2 en 3 sterren voor alle diercategorieën en voor zuivel met 1 ster door de Keurmerkenwijzer beoordeeld als Topkeurmerk, op basis van mate van verduurzaming, transparantie en betrouwbaarheid.

10

Slechts 10 van de ruim 100 beoordeelde voedingskeurmerken en bedrijfslogo's kregen het predicaat Topkeurmerk.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

'Er is voortdurend nieuwe techniek en innovatie mogelijk. Als dat goed is voor je dieren, moet je het doen. Wij zijn van harte bereid om onze koeien het best mogelijke te geven. Echte levensgenieters zijn het.'

Melkveehouders Zandt, pioniers Beter Leven keurmerk zuivel

Virtual reality vergroot bewustzijn

De Dierenbescherming heeft in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Virtual Reality video's laten maken van De Zeeuwse kip, een 1 ster vleeskuikenbedrijf, en van Livar, een 3 sterren varkensboerderij. Virtual Reality is een nieuwe manier om consumenten en bedrijven kennis te laten maken met de leefomstandigheden van kippen en varkens die onder het Beter Leven keurmerk gehouden worden. We gebruikten deze Virtual Reality video's op de internationale beurs, de 'Grüne Woche', die plaatsvond in januari. In de video's is het verschil tussen een reguliere en Beter Leven stal te zien. Ze helpen om consumenten, veehouders, slachterijen en supermarkten bewuster te maken van het Beter Leven keurmerk.

In de video's is het verschil tussen een reguliere en Beter Leven stal te zien.

Bekendheid Beter Leven keurmerk

Uit een rapport van de Algemene Rekenkamer blijkt dat het consumentenvertrouwen in Nederland in het EU-biologisch keurmerk relatief laag is. In het rapport wordt het Beter Leven keurmerk als voorbeeld genoemd van een privaat keurmerk dat meer herkend en vertrouwd wordt dan het EU-biologisch keurmerk. Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verwijst geregeld naar het Beter Leven keurmerk als goed werkend voorbeeld in de praktijk. Zij steunt het idee van een verplicht EU-breed dierenwelzijnslabel, waarmee verschillende niveaus van dierenwelzijn zichtbaar worden. Uit de 'Smart Food Monitor' van Multiscope blijkt dat negen miljoen mensen in Nederland letten op een keurmerk, waarbij 42% keurmerken voor dierenwelzijn het belangrijkste vindt. Dierenwelzijn staat bovenaan en hoger dan bijvoorbeeld eerlijke handel en natuur en milieu. In dit onderzoek is 72% van de consumenten bekend met het Beter Leven keurmerk, dit is na Max Havelaar het hoogste aandeel.

72%

van de consumenten kent het Beter Leven keurmerk.

Lobby

Inhoud programma

De Dierenbescherming werkt aan diervriendelijker wet- en regelgeving en zet zich bij de Eerste en Tweede Kamer en met koepelorganisatie Eurogroup for Animals bij het Europees Parlement en de Europese Commissie in voor de bescherming van dieren. Via onze regio's richten we ons evenzogoed op verbetering van regels en beleid op provinciaal en gemeentelijk niveau. We werken per dossier met andere organisaties als we samen sterker zijn dan alleen.

Stip op de horizon

De Dierenbescherming wil op alle niveaus lobbyinspanningen verbinden, met een strategie die ingaat op de public affairs van de organisatie, en waarbij politieke lobby één van de tools is. Binnen deze strategie wordt verbinding gezocht met andere instrumenten die we tot onze beschikking hebben om wet- en regelgeving en beleid zo goed mogelijk te beïnvloeden. Overigens is wet- en regelgeving geen doel op zich, wél het benutten van bestaande wetgeving ten behoeve van meer dierenwelzijn. Ook willen we de totstandkoming van nieuwe of betere wet- en regelgeving stimuleren waar deze mogelijkheden er onvoldoende zijn. We handelen hierbij zoveel mogelijk met respect voor ieders positie, maar vanuit de overtuiging dat uiteindelijk nagenoeg niemand 'tegen' dierenwelzijn is. De discussie spitst zich vooral toe op hoe verbeteringen moeten worden gerealiseerd, en in welk tempo.

Droom

Wij dromen van een wereld waarin mensen in harmonie leven met dieren en de belangen van dieren volwaardig worden meegewogen in regelgeving en beleid. Van onverklaarbare verschillen in beschermingsniveau tussen dieren is geen sprake meer. Normen zijn helder gedefinieerd en regels handhaafbaar. Geldende regels zijn 'verinnerlijkt'; het is normaal geworden om het zo te doen. De politiek is intrinsiek gemotiveerd om de belangen van dieren mee te wegen. Zo dragen provincies en gemeenten meer bij aan dierenwelzijn dan waartoe ze wettelijk verplicht zijn. Indien overheden niet genoeg ambitie tonen op dierenwelzijn of zich niet houden aan regels of beleid, is het vanzelfsprekend dat zij daarop worden aangesproken. Door collega-bestuurders, volksvertegenwoordigers, burgers en kiezers.

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

EU en handelsverdragen

Als onderdeel van het 'Trade & Animal Welfare Programme' van onze koepelorganisatie Eurogroup for Animals hebben we ons met succes ingezet om dierenwelzijn hoger op de Brexit-agenda te krijgen. Ook schreven we minister Kaag van Buitenlandse Handel & Ontwikkelings-samenwerking een brief waarin we betoogden waarom ons land het conceptakkoord met Mercosur (groep van Zuid-Amerikaanse landen) niet moet goedkeuren. Dit handelsverdrag roept veel weerstand op vanwege effecten op dieren, milieu en klimaat. Denk aan grootschalige productie van soja en kappen en platbranden van regenwoud. Inmiddels is het verdrag wat op de lange baan geschoven. Een aantal landen, waaronder Nederland, heeft aangegeven dat het echt anders moet voordat het goedgekeurd kan worden.

We hebben ons succesvol ingezet om dierenwelzijn hoger op de Brexit-agenda te krijgen.

Evaluatie van de 'Wet dieren'

Dit jaar is in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook de evaluatie van de 'Wet dieren' (2013) uitgevoerd; met afstand de belangrijkste Nederlandse wetgeving als het gaat om gezelschaps-, hobby- en landbouwdieren. De Dierenbescherming is op meerdere momenten betrokken geweest bij de evaluatie, waarbij we véél en belangrijke verbeterpunten hebben benoemd. Want het kan en moet beter. Deze kritiek werd breder gedeeld, en is duidelijk terug te lezen in het eindrapport. Bijvoorbeeld het niet altijd verklaarbare verschil in beschermingsniveau tussen dieren, het werken met 'open normen' (lees: weinig concreet, moeilijk handhaafbaar) en vaak is het onduidelijk of en hoe het belang van dieren volwaardig wordt meegewogen. Na de verkiezingen bespreekt de Tweede Kamer de evaluatie met de minister van LNV. Wij blijven ons er natuurlijk voor inzetten dat daadwerkelijk werk wordt gemaakt van verbeteringen in de wettelijke bescherming van gehouden dieren.

De Dierenbescherming heeft veel en belangrijke verbeterpunten benoemd. Want het kan en moet beter.

'Het zelfstandig houdverbod, waar de Dierenbescherming al jaren voor pleit, is een verrijking voor het welzijn van dieren in ons land. De grootste frustratie die wij namelijk ervaren is dat je jaar in jaar uit op dezelfde adressen komt, en wéét dat je de problemen kan aanpakken, maar dat ze altijd terugkomen.'

Eduard Opperman is districtsinspecteur voor de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming

Tweede Kamerverkiezingen

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 leverden wij drie 'one-pagers' met onze speerpunten: het 'Deltaplan Veehouderij', de wettelijke plicht om katten te chippen – en daarmee de zwervkattenproblematiek aan te pakken – én het afschaffen van de zogeheten 'wildlijst' die jagen voor het plezier nog steeds mogelijk maakt. Ook maakten we een 'Prinsjesdagpamflet', waarin we lieten zien dat aan tenminste drie belangrijke beloften de afgelopen vier jaar geen uitvoering is gegeven; de invoering van het houdverbod, aanpak van slachthuisproblematiek en de invoering van een positieflijst van – om te beginnen – zoogdieren die mogen worden gehouden als huisdier. Deze aanpak bleek te werken. Zo'n beetje kamerbreed spraken Tweede Kamerleden hun ongenoegen uit over het uitblijven van voortgang op het onderwerp dierenwelzijn. Er is wat dat betreft duidelijk hernieuwde energie gegeneerd om meer aandacht te besteden aan dierenwelzijn in de Tweede Kamer.

Tweede Kamerleden spraken hun ongenoegen uit over het uitblijven van voortgang op het gebied van dierenwelzijn.

Houdverbod in aantocht?

De Dierenbescherming heeft er jaren voor geknokt, vaak aandacht voor gevraagd, zelfs enquêtes georganiseerd om de politiek te overtuigen dat er brede steun is voor een zelfstandig houdverbod voor dierenmishandelaars. Als dit wetsvoorstel straks echt wet is, biedt het niet alleen een rechter de mogelijkheid om dierenmishandelaars strenger te straffen en dierenleed te voorkomen, maar geeft de overheid ook een duidelijk signaal af dat zij mishandeling en verwaarlozing van dieren onacceptabel vindt. Een voorstel werd in het najaar van 2018 via internet opengesteld voor een publieksconsultatie, maar daarna bleef het oorverdovend stil. Mede dankzij de oproep in het 'Prinsjesdagpamflet' is het wetsvoorstel inmiddels eindelijk weer boven tafel, en voor advies doorgestuurd aan de Raad van State. Dat is nu de eerstvolgende stap in het wetgevingsproces. Naar verwachting gaat het dan in 2021 naar de Tweede Kamer voor verdere behandeling en vaststelling.

De Dierenbescherming pleit al jaren voor een zelfstandig houdverbod.

mazars

Mazars N.V.

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

In het wild levende dieren

Inhoud programma

Onze ambitie is een groter maatschappelijk bewustzijn creëren voor dieren in het wild. We komen op voor de belangen van deze dieren en willen hun welzijn verbeteren. Focus ligt vooral op veelvoorkomende diersoorten waarvan vaak wordt gezegd dat ze overlast veroorzaken. Dit is nodig omdat het welzijn van onder meer ganzen, ratten, kraaien en vossen in het geding is sinds ze veelvuldig bestreden worden. Andere bedreigingen zijn inperkingen van leefomgeving door verstedelijking, infrastructuur en intensieve landbouw. Vissenwelzijn is ook een speerpunt, want er zijn weinig tot geen welzijnsregels als het gaat om vissen.

Stip op de horizon

We bieden diverse stakeholders, van agrariër tot consument, handelingsperspectief om het welzijn van in het wild levende dieren te verbeteren. Of, als dat niet voldoende mogelijk is, diervriendelijke verjagings- of weringsmiddelen in te zetten. We gaan in gesprek over kansen en mogelijkheden met verschillende partijen, zoals de visserijsector, dierplaagbestrijders, natuurorganisaties en politici en zoeken naar oplossingen en verbinding. Daarnaast lobbyen we bij de politiek voor betere wet- en regelgeving voor dieren in het wild.

Droom

Mensen leven in harmonie met dieren in het wild. Hun intrinsieke waarde wordt erkend en de behoefte om dieren te doden is sterk afgenomen. De inzet van diervriendelijke middelen om overlast te verminderen is voor iedereen logisch. Met professionele ondersteuning in diervriendelijk faunabeheer is in buitengebieden een balans tussen landbouwbelang, natuurbelang en het belang van wilde dieren ontstaan. Jacht voor de lol of consumptie vindt niet meer plaats. In de visserij bestaan alleen nog maar diervriendelijkere manieren om vissen te vangen en te doden en is het lijden sterk teruggedrongen. Van overbevissing is geen sprake meer.

80%

Rond de 80% van het volume aan vis dat in ons land wordt geconsumeerd, komt uit de supermarkt.

3

Kabeljauw staat in Nederland op de derde plaats van meest gegeten vissoorten. Zalm staat op één en tonijn op twee.

69%

van de Nederlanders vindt dat het welzijn van vissen beter beschermd moet worden. Toch is dat nu niet het geval en wordt het overgrote deel onverdoofd geslacht, waardoor ze vaak pijnlijk en langzaam sterven.

842.391

We hebben video's verspreid via social media om publiek bewust te maken van de condities waaronder consumptievissen opgroeien, gevangen, getransporteerd en gedood worden. Deze zijn 842.391 bekeken.

20,5

Wereldwijd neemt de vraag naar vis, schelp- en schaaldieren al jaren toe. In 1961 werd gemiddeld 9 kilo vis per persoon gegeten, in 2016 was dit al 20,5 kilo. Voor 2030 wordt verwacht dat de consumptie van vis met zo'n 20% groeit ten opzichte van 2016.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

250.000

wilde dieren worden jaarlijks door jagers in ons land zonder reden gedood.

8

We nemen deel aan 8 faunabeheereenheden zodat het welzijn van dieren serieuzer wordt meegewogen in de faunabeheerplannen.

50%

Sinds 1990 is het aantal wilde dieren in Nederland gehalveerd.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmede
identificatie
SB/19 juni 2021

3,5 miljoen

De inzet van gif, klemmen en verdrinkingsvallen bij de bestrijding van muizen, ratten, mollen en muskus- en beverratten kost naar schatting 3,5 miljoen dieren jaarlijks het leven.

700.000

Ten behoeve van schadebestrijding doden jagers minstens 700.000 wilde dieren per jaar, met name ganzen, reeën en wilde zwijnen, maar ook knobbelzwanen, meerkoeten, damherten en bruine ratten.

2

We nemen deel aan 2 overlegstructuren gericht op het verbeteren van muizen- en rattenbestrijding door toepassing van geïntegreerde plaagdierbestrijding; ofwel plagen voorkomen door habitatverbeteringen te realiseren.

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Het resultaat was veelbelovend: 16 nesten op de 3 locaties met 83 eieren, ofwel geen extra aanwas van 83 ganzen.

Pilot nestbeheer ganzen

De gemeente Amersfoort heeft de hulp ingeroepen van de Dierenbescherming om te kijken naar een diervriendelijke manier om in een aantal woonwijken de 'ganzenoverlast' aan te pakken. Hiervoor is een pilot gestart, gefinancierd door Faunabeheereenheid Utrecht, waarbij ganzeneieren worden doorgeprik zodat er geen kuikens worden geboren. De gemeente heeft laten weten dat als deze pilot succesvol is ze er de komende jaren mee doorgaan. Dit is nodig om een structurele daling van de aanwas van ganzen te realiseren.

De inzet van de gemeente op publieksvoorlichting over een schone stad kan veel leed voorkomen.

Geen rat in de stad

In 2020 heeft de gemeente Utrecht de voorlichtingscampagne 'Rat in de stad, zo voorkom je dat' gelanceerd. De campagne werd ontwikkeld in samenspraak met de Dierenbescherming, maar ook met woningcorporaties, Universiteit Utrecht, GGD en Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD). Samen met inwoners, ondernemers en belanghebbende partners wil de gemeente overlast van ratten in de stad voorkomen. Via social media, internet en op locaties geven ze tips over hoe 'overlast' van ratten in de openbare ruimte en in en rond het huis te voorkomen. De Dierenbescherming is trots op de gemeente Utrecht. Ratten zijn intelligente, sociale dieren. Ze zonder pardon opruimen, is onnodig wreed.

Zelfs in een kleine gemeente kan een paar duizend euro op jaarbasis een aanzienlijk verschil maken.

Hulp aan wilde dieren

Een aantal gemeenten in ons land heeft zich bereid getoond bij te dragen in de kosten voor het beschermen van in het wild levende dieren in nood. Gemeente Nieuwkoop bijvoorbeeld was stellig in de overtuiging dat de kosten niet alleen voor rekening mogen komen van de uitvoerder en voegde de daad bij het woord; boven de wettelijke verplichte vergoeding voor zwerfend aangetroffen (gedomesticeerde) dieren betalen zij een extra bedrag van € 0,20 per inwoner om gewonde in het wild levende dieren te vervoeren en eerste hulp te bieden. Gemeente Alphen aan de Rijn lijkt in 2021 het voorbeeld te volgen. Ook provincie Zuid-Holland is ervan doordrongen dat niets doen geen optie is. Volgend jaar zullen een of meer bijeenkomsten volgen waarbij hulp aan in het wild levende dieren op de agenda komt.

De conclusie is dat met de huidige inzet natuurdoelen niet worden gehaald en meer inspanning nodig is om de natuur te beschermen.

We hebben vijf filmpjes verspreid via social media die laten zien met hoeveel stress en leed vissen opgroeien en worden gedood.

Dankzij Kamervragen van D66 kregen wij eindelijk antwoord van minister Schouten; de EKO1000-val en bijbehorende vloeistof, een niet-toegelaten gif, worden nader onderzocht.

7 natuurbeleidsthema's

De Dierenbescherming heeft samen met andere natuurorganisaties in kaart laten brengen hoe provincies hun taken en bevoegdheden uitvoeren sinds de inwerkingtreding van de 'Wet natuurbescherming' op 1 januari 2017. Het geeft een beeld van de ambities in provinciale visies en beschrijft de inzet van de provincies op zeven natuurbeleidsthema's. De organisaties roepen provincies op om behoud en herstel van natuur en biodiversiteit daadkrachtiger aan te pakken. Het Rijk heeft een grote bijdrage te leveren door randvoorwaarden te scheppen, waaronder een natuur-inclusievere economie en samenleving. In een Kamerbrief heeft de minister dit onderschreven.

Aandacht vissenwelzijn

Het onderzoeksrapport 'Troebel zicht op vissenwelzijn', opgesteld door bureau Questionmark in opdracht van de Dierenbescherming, toont aan dat vissenwelzijn niet of nauwelijks onderdeel is van het inkoopbeleid van supermarkten. Een aantal heeft aangegeven dat het wél meer aandacht verdient en wil hierover in gesprek met de Dierenbescherming. Een ander deel gaf aan achter de schermen al te werken aan vissenwelzijn en wil met ons nieuwe kansen verkennen. Om mensen bewust te maken van de condities waarin consumptievissen opgroeien, gevangen, getransporteerd en gedood worden, hebben we vijf filmpjes verspreid via social media die laten zien met hoeveel stress en leed dit gepaard gaat. Later riepen we met Compassion in World Farming (CIWF), Vissenbescherming, Wakker Dier en andere dierenwelzijnsorganisaties Tweede Kamerleden op om vissenwelzijn centraal te stellen in het visserijbeleid. Dit naar aanleiding van het Algemeen Overleg Visserij waar vissenwelzijn wederom niet op de agenda stond.

Lijmplanken en vallen

Onze dierenambulancerijders treffen regelmatig dieren die vastzitten aan een plakstrip of lijmplank. Het gebruik hiervan is wreed en daarom verboden, maar gek genoeg mogen ze wel worden verkocht. Om ernstig dierenleed te voorkomen, vroegen wij bedrijven en mensen om de strips en lijmplanken niet meer te gebruiken en zich te verdiepen in preventieve maatregelen. Verder hebben wij de overheid gevraagd om onderzoek te doen naar de EKO-1000 val en bijbehorende vloeistof (EKO-FIX 100); een niet-toegelaten biocide (gif) in ons land. Zorgelijk voor het milieu en bovendien is niet duidelijk wat de impact hiervan kan zijn op muizen en ratten en dierenleed dat de val veroorzaakt. Dankzij Kamervragen van D66 kregen wij eindelijk antwoord van minister Schouten; ze geeft aan de WUR (Wageningen University & Research) opdracht te hebben gegeven de EKO1000-val nader te onderzoeken.

Opvang, vervoer en preventie

Inhoud programma

We staan voor het beschermen van dieren in Nederland. We doen dit door het verlenen van (nood)hulp en kwalitatief goede opvang met optimale zorg door dierenambulancerijders, dierenartsen, gedragsdeskundigen en geschoolde dierverzorgers. Het accent ligt op het voorkómen dat dieren leed wordt aangedaan, onder meer met onze preventie-activiteiten, zodat we uiteindelijk minder dieren hoeven te redden. En als redden toch nodig is, dan doen we dat zo goed en kort mogelijk. Op de gebieden waarin we zelf niet voldoende thuis zijn, zoeken we samenwerking en afstemming met andere organisaties om er samen voor te zorgen dat de dieren de best mogelijke zorg krijgen.

Stip op de horizon

In de samenleving die de Dierenbescherming nastreeft, geeft de mens duurzame invulling aan welzijn, gezondheid en integriteit van ieder dier. Met de inzet van onze preventieteams voorkomen we dat een situatie escaleert. Is (nood)hulp toch nodig, dan werken onze dierenambulances en opvangcentra op een uniforme werkwijze aan de bescherming van dieren. Wij zorgen dat ze zo kort mogelijk in de opvang verblijven op een verantwoorde manier en het liefst door directe bemiddeling bij een nieuw baasje komen.

Droom

We leven in een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in ons denken en handelen en waarbij de dierenambulances en opvangcentra steeds minder dieren hoeven te redden en op te vangen door mensen te leren zelf dieren te beschermen en nieuwe vormen van maatschappelijke dienstverlening in te zetten.

Jeffrey van Jaarsveld, hondenverzorger in Dierenopvang Haarlemmermeer: "Bijzonder om te ervaren hoe buigzaam we zijn in tijden van een pandemie, hoe snel we ons aanpassen aan deze onwerkelijke situatie en dat de zorg voor dieren altijd doorgaat, wat er ook gebeurt."

592.231

Aantal verzorgingsdagen gehouden dieren.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

15

Het aantal opvangcentra met een 'Keurmerk Opvang' werd verder uitgebreid naar 15. Het keurmerk toont aan dat er sprake is van professionele bedrijfsvoering en opvang.

2.496

In 2020 vingen we 2.496 honden, 10.741 katten en 2.993 konijnen en knaagdieren op.

54%

Voor 71% van de katten die we in 2020 opvingen, vonden we een thuis. Voor honden was dit 54%, en voor konijnen en knaagdieren 86%.

Opvang: ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Veerkracht ten tijde van crisis

De coronacrisis domineerde ook in onze opvangcentra alle handelingen in bedrijfsvoering. Dit vroeg om veerkracht van de medewerkers. Van het opstellen van noodprotocollen, takenprioritering tot de uitvoering in de praktijk. Er werd direct overgestapt op werken in ploegendiensten, met desinfectiemiddelen, mondkapjes, minder stagiaires en vrijwilligers en gereguleerd klantencontact. Ondanks de onzekere tijden met voortdurend veranderende werkomstandigheden, hebben de dieren er niet onder geleden. Ook het noodgedwongen anders organiseren van bezoek, focus op prioriteiten, alternatieven voor kennisoverdracht tijdens bijeenkomsten, trainingen en coachsessies boden de opvang oplossingen in tijden van nood, die ook na de crisis een efficiënt alternatief blijven.

Ondanks de onzekere tijden hebben de dieren er niet onder geleden.

Welzijnsassessment voor opvanghonden

Om het welzijn van opvanghonden en de veiligheid van onze mensen die met ze werken te verbeteren, hebben we een welzijnsassessment geïmplementeerd. In 2020 werd de eerste operationele stap voor uniforme werkprocessen op de hondenafdelingen gezet. Het leertraject om bij alle opvanglocaties volgens uniforme methodiek te werken – vanaf binnenkomst en verblijf tot plaatsing van de honden – bevatte meerdere onderdelen. Dierverzorgers leerden op eenzelfde wijze te observeren, signalen te registreren en een profiel te maken met een ontwikkelplan. Hiermee wordt zowel tegemoetgekomen aan de behoeften van de dieren tijdens hun verblijf in de opvang als bij de uiteindelijke plaatsing. Sinds 1 maart is het assessment bij alle opvanglocaties volledig in gebruik. En ondanks de uitdagingen van de coronacrisis, hebben ze allemaal het traject succesvol afgerond.

Dierenverzorgers leren op eenzelfde wijze te observeren, signaleren en registreren.

‘We moeten alle zeilen bijzetten om de vele jonge dieren die we opvangen te voeren. Ze hebben elke vijftien tot dertig minuten eten nodig hebben. De écht hectische periode start in april, al is het jaarrond een drukte van jewelste.’

Nina Schouten is beheerder van de Wildopvang in Krommenie

Sturen op bedrijfsvoering

Binnen de opvangcentra werd in 2020 een vervolg gegeven aan het bewuster gebruikmaken van de managementinformatie uit het interne asielregistratiesysteem en een dashboard met relevante sturingscijfers, waaronder dierenwelzijnsparementen. Zo wordt de bedrijfsvoering verder geoptimaliseerd en dierenwelzijn verhoogd door kortere gemiddelde verblijfsduur, vergrootte plaatsingskansen, beter inzicht in benodigde diercapaciteit, meer zicht op effectieve interventies in de bedrijfsvoering en daarmee betere gezondheid van de dieren in de opvang. Zo werden bijvoorbeeld dieren sneller geplaatst door beter gebruik van social media, verkorten en veranderen van plaatsingsprocedures, extra inlassen van speciale plaatsingsmomenten etc.

Dieren werden sneller geplaatst door beter gebruik van social media.

Samenwerking dierenartsen

Ook voor dierenartsen werkzaam bij de Dierenbescherming is verbetering van dierenwelzijn prioriteit. In 2020 stonden daarom samenwerking, kennisoverdracht, uniformering en optimalisatie van veterinaire werkprocessen centraal. Zo is het minimaal diergeneeskundig niveau vastgesteld, zijn kwaliteitsnormen voor dierenartsen bepaald en werd het vaccinatiebeleid geüniformeerd. Op deze manier wordt het dierenwelzijn naar een hoger niveau getild. In februari was er een landelijke bijeenkomst ‘Liever geen pil, omdat geen dier dat wil’ voor alle beheerders, dierenartsen, ic-managers en regiomanagers in het land. Diverse experts informeerden de aanwezigen over wetgeving op het gebied van antibiotica en wat je kan doen om dieren in een opvangcentrum gezond te houden. Als vervolg hierop is het protocol infectiepreventie opgesteld. Deze wordt in 2021 in gebruik genomen.

Dierenwelzijn naar een hoger niveau getild.

75.613

De meldkamer nam
75.613 telefoontjes aan.

Dierenambulancevrijwilligers Henk Molenaar en Nicole Terlouw: "Nadat we een herstelde vaderzwaan hadden losgelaten, wandelde hij richting de waterkant, waar zijn vrouwtje en kinderen op hem wachtten. Samen gleden ze het water in en zwommen weg. Dat was zo'n magisch moment, we hadden allebei kippenvel."

27

nieuwe dierenambulances konden
we in 2020 laten rijden.

31.000

gezelschapsdieren
werden vervoerd.

180

We hebben de beschikking
over 180 dierenambulances,
Animal Rescue Vehicles
en dierentransporters.

2.264

De dierenambulances
reden dankzij de inzet
van 2.264 vrijwilligers.

43.500

in het wild levende dieren
werden vervoerd.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

Opvang: vervoer

BEREIKT IN 2020

Rijden ten tijde van een pandemie

2020 was een jaar waarin we ons – noodgedwongen – voortdurend aanpasten om het belang van de dieren op de eerste plaats te zetten én te houden, zonder de veiligheid van onze mensen in gevaar te brengen. Zo werkten al onze ambulancemedewerkers volgens de richtlijnen van een uitgebreid handboek. Tevens was er een proef met plexiglasplaten tussen de chauffeur en de bijrijder zodat ambulancemedewerkers in tweetallen konden blijven rijden. En tijdens de vogelgriep, waarbij het aantal meldingen van zieke wilde vogels drastisch toenam op onze meldkamer, werden er protocollen direct aangescherpt.

We pasten ons voortdurend aan om het belang van dieren op de eerste plaats te zetten.

Trots op nieuwe wagens

Onze dierenambulances zijn 24/7 bereikbaar om dieren in nood te redden. Dat vraagt veel van de auto's. Begin 2020 was een groot deel van het wagenpark aan vervanging toe. Om veilig en met de juiste uitrusting op pad te blijven gaan, gingen er dit jaar maar liefst 27 nieuwe dierenambulances de weg op. Van Haarlem tot Almelo en van Groningen tot Zeeland. Met dank aan fondsenwervende activiteiten en nalatenschappen konden we nóg meer dieren hulp bieden. Alle aangeschafte wagens zijn uitgerust met de nieuwste technologie en middelen om dieren de juiste (medische) zorg te geven en naar een dierenarts of opvanglocatie te vervoeren.

Er gingen 27 nieuwe dierenambulances de weg op.

‘Wij helpen dieren, maar ook het humane aspect maakt dit werk zo mooi. Ik doe het met hart en ziel. We komen veel leed tegen, maar daartegenover staat de euforie als we een dier redden. Soms tegen alle verwachtingen in.’

Ruud van Ast is vrijwilliger op de dierenambulance

Dierenambulance op school

Met onze kidsdierenambulance geven we demonstraties op basisscholen. Kinderen kunnen zichzelf uitleven als dierenambulancemedewerker, want er zit een complete ambulance-uitrusting in de wagen inclusief pluche demonstratiedieren. De ambulance vormt een aanschouwelijke en daarmee aantrekkelijke manier van voorlichting geven over ons werk. Waar we bovendien allerlei relevante thema's aan kunnen hangen: over het belang van het chippen van je huisdier tot aan de dramatische gevolgen van zwerfafval voor dieren.

Het is een aantrekkelijke manier van voorlichting geven over ons werk.

Mooie samenwerkingsverbanden

Onze mensen op de dierenambulances hebben veel kennis van de specifieke hulp aan dieren in nood, maar zijn ook geregeld afhankelijk van andere hulpdiensten, waarbij we elkaar kunnen ondersteunen met onze expertise. Denk hierbij aan de brandweer bij brandgevaarlijke situaties of werken op grote hoogtes of dieptes, de politie die bijspringt als een situatie uit de hand dreigt te lopen, de reddingsbrigade bij risicovolle situaties op het water of Rijkswaterstaat die het verkeer kan vertragen als er een dier langs een snelweg is gesignaleerd. Zo slaan we de handen ineen om toe te werken naar de droom van een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in het denken en handelen van mensen.

Hulpdiensten werken nauw samen om dieren te redden.

Redden en samenwerken

MOOIE MOMENTEN IN 2020

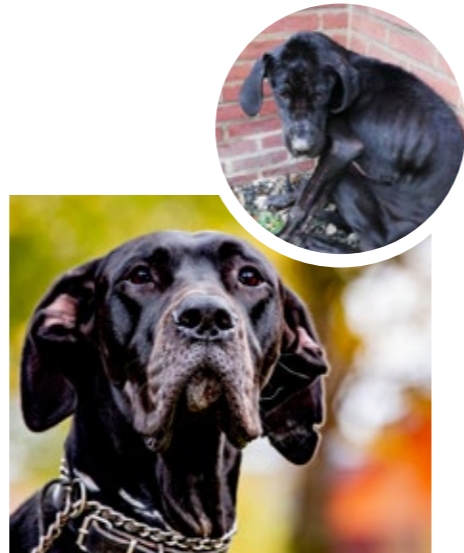
Hoopje ellende

Keesje werd in een weiland gevonden. Haar ogen en neus zaten dicht door snot, en haar lijfje was bezaaid met vlooien. Keesje bleek drie maanden oud en woog slechts 820 gram, een gewicht dat normaal is voor een kitten van acht weken. Met man en macht zijn de verzorgers gaan vechten voor het poesje. Iedere dag zagen ze haar opknappen, maar haar prognose bleef gereserveerd en de toekomst onzeker. Eén van onze medewerkers besloot de zorg voor Keesje thuis voort te zetten. Een paar maanden later was ze uitgegroeid tot een schitterende dame en het allermooiste; ze vond een fantastisch nieuw thuis.

Twee gewonde dassen

Dierenambulancevrijwilliger Rai mocht twee herstelde dassen vrijlaten in de Zuid-Limburgse heuvels. De dieren waren eerder opgehaald door de dierenambulance. De ene met wonden aan de achterpoten, de andere met flinke bijwonden. Drie weken later waren ze voldoende aangesterkt om weer de natuur in te gaan, terug naar de plek waar ze vandaan kwamen. En omdat het nachtdieren zijn, vond de vrijlating 's avonds plaats. Rai: "Toen ik de dekkel van de kist haalde, waren ze nog wat afwachtend. Maar al gauw gingen ze allebei hun eigen weg. Een prachtig moment. Dit is waar we het voor doen."

Als oud vuil achtergelaten

Het was hartje winter toen vrijwilligers van de dierenambulance een graatmagere pup aantreffen in de tuin bij een woning, weggekropen in een hoekje. Hij was zó verzwakt dat hij telkens door zijn poten zakke. De eigenaren waren verhuisd, Bono hadden ze als oud vuil achtergelaten. Hij was zo mager dat hij zijn temperatuur niet meer kon vasthouden. Bono ging met spoed naar de dierenarts. Daar werd hij onder de warmtelamp gelegd en kreeg hij een infuus. Daarna heeft een pleeggezin hem maandenlang verzorgd. Langzaam krabbelde Bono op. De intensieve zorg en begeleiding hadden effect. Van een hoopje ellende veranderde hij in een blijde, ondeugende hond met een gezond gewicht.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

'We zijn er voor dieren, maar bieden mensen ook troost. We staan voor ze klaar, luisteren naar hun verhaal. Dat is sinds de coronacrisis niet meer zo vanzelfsprekend, omdat de afstand groter is. Dat doet soms pijn. Desondanks is het nobel werk en is dit wat ik het liefste doe.'

Sean en zijn collega Karlijn werken als vrijwilligers op de dierenambulance

Kitten in plastic zak

Vrijwilligers van de dierenambulance deden een schokkende ontdekking; in een plastic zak zat een zelig miauwende kitten van nog maar vijf weken oud. Hij kreeg de naam Appie. Toevallig waren via een van onze opvangcentra net drie weesjes in dezelfde leeftijd bij een ervaren gastgezin ondergebracht. Kleine Appie kon daarbij aansluiten en zo kreeg hij alsnog alle aandacht en liefde die hij in de eerste weken van zijn leven overduidelijk had gemist.

Operatie zieke kat

Kat Osha werd opgevangen in het asiel nadat een voorbijganger haar onder de motorkap van een auto had zien zitten. De dierenarts constateerde dat ze een vorm van huidkanker had. Om Osha te verlossen van de pijn werden haar oortjes geamputeerd. De operatie doorstond ze goed, maar helaas bleek uit een röntgenfoto dat ze uitzaaiingen in haar longen had. Ze werd daarom opgevangen door een oud-vrijwilliger van de Dierenbescherming die haar thuis overlaadde met knuffels en aandacht. Via crowdfunding werd in korte tijd € 1.400 bijeengebracht, waarmee haar operatie en (medische) zorg konden worden bekostigd.

Vastgebonden aan een paal

De dierenambulance haalde twee gedumpte honden op. Ze zaten vastgebonden aan een paal. Er lag een handgeschreven briefje bij met hun namen en het verzoek ze samen te laten blijven. Om het verwaarloosde tweetal er bovenop te helpen was geld nodig. Het asiel startte daarom een crowdfunding. Toen bleek hoeveel mensen met het lot van de honden begaan waren, want de donaties stroomden binnen. Niet lang daarna was er nóg meer goed nieuws te melden, want er werd een nieuw thuis voor ze gevonden.

2.522

In 2020 werden 2.522 zwervkatten gevangen, waarvan er 1.293 zijn geneutraliseerd, 153 om medische redenen moesten worden ingeslapen, 932 werden teruggezet op locatie en 1.437 konden worden geplaatst bij een nieuwe eigenaar.

Paméla Zaat is coördinator preventie: "Wij behandelen hulpvragen van mensen die hun dier niet de juiste zorg geven, vaak omdat ze kampen met sociale of maatschappelijke problemen. Hierbij staat het sociale aspect voorop en zoeken we altijd naar een situatie die voor mens en dier acceptabel is."

33%

1/3 van de hulpvragen kwam direct vanuit de eigenaar, 1/3 via een sociale hulpverlener en de overige 1/3 via andere betrokkenen.

195

In 2020 waren er 195 hulpvragen. In de cijfers van de Hulptrajecten en Helpdesk Hulpverleners zien we in 2020 een afname vanaf het tweede kwartaal, waarschijnlijk veroorzaakt door de coronacrisis. Vanaf het vierde kwartaal lopen het aantal contactverzoeken en hulpvragen weer langzaam op.

384

In totaal werden 384 hulptrajecten opgepakt in de regio's.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Preventie: ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Dierenbuddy uitgebreid

Met het project Dierenbuddy bieden we structurele hulp aan ouderen en chronisch zieken bij de zorg voor hun huisdier, opdat ze zo lang mogelijk van elkaars gezelschap kunnen genieten. Begin 2020 liep het project in tien gemeenten. Juist voor deze kwetsbare mensen had de pandemie grote gevolgen. Met veel improvisatievermogen en inachtneming van alle RIVM-maatregelen kon de hulp in nagenoeg alle gemeenten worden voortgezet. Hulde aan de betrokken vrijwilligers en coördinatoren die dit bewerkstelligd hebben. In 2020 werd Haarlem als elfde gemeente toegevoegd. De opstart was gepland in februari maar werd on hold gezet vanwege de lockdown. In het najaar werd alsnog een start gemaakt: vrijwilligers zijn geworven, lokale publiciteit gegeneerd en de eerste cliënten dienden zich aan. Stap voor stap wordt de uitbouw van Dierenbuddy in Haarlem nu gerealiseerd. Het duurzaam opschalen van Dierenbuddy moet in 2025 leiden tot een dekking van 100 gemeenten in Nederland.

We bieden structurele hulp aan ouderen en chronisch zieken bij de zorg voor hun huisdier.

Bijeenkomst dier-sociaal medewerkers

In oktober vond de eerste landelijke bijeenkomst voor dier-sociaal medewerkers digitaal plaats. Deze groep vrijwilligers helpt en begeleidt mensen die hun dieren niet de juiste zorg kunnen geven, vaak omdat ze kampen met sociale of maatschappelijke problemen. Ook de coördinatoren preventie, medewerkers van de Helpdesk Hulpverleners en de Intake & Coördinatie Managers waren bij de bijeenkomst aanwezig. De avond stond in het teken van afspraken maken. De vernieuwde Hulpverklaring, het formulier waar afspraken in worden vastgelegd tijdens een hulptraject, werd gelanceerd. Ook waren er twee gastsprekers van LFB, een organisatie van én voor mensen met een verstandelijke beperking. Zij zijn ervaringsdeskundigen LVB (Licht Verstandelijke Beperking). We komen regelmatig via hulpvragen in aanraking met LVB'ers. Om met zowel tips van ervaringsdeskundigen als de nieuwe Hulpverklaring aan de slag te gaan, werd er in kleinere groepjes succesvol gewerkt aan een casus.

De Dierenbescherming heeft een loket voor sociaal hulpverleners.

‘Dierenbuddy biedt hulp aan ouderen en chronisch zieken bij de zorg voor hun huisdieren. Het baasje van Diego op de foto is aan huis gebonden. Ik maak lange wandeling met hem. De band die je met een dier opbouwt is speciaal, het biedt ons allemaal troost in deze onzekere tijd.’

Marjolein is als vrijwilliger verbonden aan het project Dierenbuddy in Utrecht.

Hondentraining op maat

De Gehoorzame Huishond scholen van de Dierenbescherming bevorderen dierenwelzijn met een trainingmethode waarbij cursisten leren herkennen wat hun dier nodig heeft. Per baas-hond combinatie bekijken we welke oefenmethode het beste werkt. De Dierenbescherming leidt haar eigen hondentrainers op. Ze worden geschoold volgens de laatste inzichten op het gebied van trainingmethoden. 2020 vroeg vanwege de coronacrisis om een heleboel aanpassingen. Voor onze hondenscholen betekende het dat de groepsgrootte uit slechts twee of drie honden mocht bestaan. Een tijdlang kon er zelfs helemaal geen les gegeven worden. Wat zijn wij trots op onze vrijwillige trainers die de lessen mogelijk hebben gemaakt voor de honden die begeleiding in de opvoeding écht nodig hadden. Denk aan het socialiseren van pups en het begeleiden van honden met probleemgedrag. Ook via een nieuwsbericht hebben we aandacht geschonken aan het socialiseren van pups in coronatijd.

589

mazars De Dierenbescherming heeft 8 Gehoorzame Huishond-scholen, verspreid over 4 regio's. Hier krijgen 589 cursisten les van in totaal 48 trainers.
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

Aanpak zwerfkattenproblematiek

De Dierenbescherming zet zich in om het zwerfkattenprobleem op een diervriendelijke manier beheersbaar te maken. In bebouwd gebied kan de Trap, Neuter, Return-methode (TNR) worden ingezet. Hierbij worden zwerfkatten gevangen (Trap), gecastreerd of gesteriliseerd (Neuter) en teruggezet (Return) – bij voorkeur – in hun oude leefomgeving. Teruggeplaatste dieren veroorzaken minder overlast en de populatie groeit niet meer. In 2020 lag onze focus op het herijken en optimaliseren van beleid rondom de uitvoering van TNR. Dit behelsde onder meer dat alle zwerfkatten uit de vangacties vóór terugplaatsing worden gechipt, geregistreerd en gevaccineerd. Zo kunnen we de voortgang van de dieren beter monitoren en over langere termijn data verzamelen. De vaccinatie beschermt gedurende drie jaar tegen kattenziekte.

Alle katten uit de vangacties worden voor terugplaatsing gechipt, geregistreerd, gevaccineerd en gecastreerd of gesteriliseerd.

Landelijke Inspectiedienst

Inhoud programma

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) heeft ten doel het welzijn van dieren in Nederland in de ruimste zin van het woord te bewaken en hun belangen te behartigen. We gaan hierbij uit van de eigenwaarde van het dier, onafhankelijk van de nutswaarde die het voor mensen bezit, waarbij gezondheid en welzijn altijd centraal staan. De LID wordt gezien als een betrouwbare, professionele speler in het handhavingenveld.

Stip op de horizon

Om de missie te verwezenlijken, richt de LID zich op het efficiënt opsporen, controleren en toezicht houden op naleving van wet- en regelgeving gericht op dierenwelzijn. Daarnaast dragen we bij aan de kwaliteit van straf- en bestuursrechtelijke trajecten, lokken we jurisprudentie uit en bevorderen we totstandkoming en wijziging van wetgeving. Ook maakt de LID samenwerkingsafspraken met ketenpartners, zodat een effectieve keten gevormd kan worden waarin beschermen en verbeteren van het welzijn van het individuele dier voorop staat. Uitgangspunt is een duurzaam samenwerkingsverband waarbij inzet op de opsporing van en toezicht op dierenwelzijn is gebaseerd op ieders expertise. De LID zal blijven zoeken naar samenwerking, ondersteuning bieden en zelfstandig optreden bij het afhandelen van meldingen om te voorkomen dat het welzijn van dieren in het geding komt.

Droom

In een utopische wereld behoren dierenverwaarlozing en -mishandeling tot het verleden en is de LID niet langer nodig. Tot het zover is, streven we naar een optimale synergie tussen ketenpartners, zodat elke organisatie efficiënt kan optreden tegen misstanden op het gebied van dierenwelzijn. Wanneer wij elkaar versterken met ieders expertise, kunnen we het meeste betekenen voor dierenwelzijn.

6.194

In 2020 werden 6.194 nieuwe dossiers aangemaakt en zijn in 1.163 dossiers uit voorgaande jaren inspecties verricht; de 'doorlopende dossiers'. Totaal zijn er dit jaar in 6.194 unieke dossiers één of meer inspecties verricht.

24

inspecteurs komen dagelijks in actie om dierenleed te bestrijden.

30%

De conditie van de dieren waarover melding werd gedaan, ging in 30% van de gevallen over vermagering, 27% had vachtproblemen, 11% wonden of ontstekingen en 10% te lange hoeven/nagels.

13.575

inspecties werden dit jaar verricht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen inspecties ter plaatse (8.191) en administratieve inspecties (5.384).

50

vrijwilligers bieden extra oren en ogen om meldingen te behandelen.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

Districtsinspecteur Jan Verkuijl: "Het lijkt zo vanzelfsprekend dat er hulp is voor dieren die in de knel zijn geraakt, maar feit is dat ze zonder een instantie als de Dierenbescherming aan hun lot zouden worden overgelaten. En het leed niet te overzien zou zijn."

75%

van de dossiers betrof een hond, kat of paard.

405

Dit jaar heeft de LID in 36 bestuursrechtelijke dossiers 405 dieren in bewaring genomen. Er werden 367 dieren strafrechtelijk in beslag genomen in 32 afzonderlijke dossiers.

1.014

Er zijn in totaal 1.014 bestuurs- en strafrechtelijke acties genomen; 846 waren bestuursrechtelijk en 168 strafrechtelijk.

52%

De meldingen gingen in 52% van de gevallen over onvoldoende verzorging, in 26% over ongeschikte of vervuilde huisvesting, in 26% over het onthouden van veterinaire zorg en in 20% over het ontbreken van voer en/of water.

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Nieuwe collega's aan de slag

Tot het laatste kwartaal van 2018 werden alle meldingen over gezelschapsdieren bij het landelijke meldpunt 144 uitgezet bij politie. Wanneer de politie vervolgens vaststelde dat het welzijn van dieren verbeterd kon en moest worden, kwamen inspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming in actie. Sinds het laatste kwartaal van 2018 is daar verandering in gekomen en worden nagenoeg alle meldingen die bij 144 binnenkomen over verwaarlozing van gezelschapsdieren rechtstreeks bij de LID uitgezet. In navolging van deze werklasterverandering is in 2020 de subsidie die de LID van de overheid ontvangt verhoogd en hebben we negen nieuwe collega's verwelkomd. Het inwerktraject vond door de coronacrisis noodgedwongen voornamelijk op afstand plaats, maar inmiddels zijn ze volledig inzetbaar.

Nagenoeg alle meldingen bij 144 over verwaarlozing van dieren worden nu rechtstreeks bij de LID uitgezet.

Lancering e-learning

De COVID-19 pandemie heeft het belang van de mogelijkheid om kennis op afstand met elkaar te delen benadrukt. In 2020 heeft de LID daarom hard gewerkt aan het samenstellen van een basisopleiding voor inspecteurs in de vorm van e-learning. Eind 2020 is de eerste module, met daarin de benodigde juridische kennis, live gegaan. Nadat deze is geëvalueerd en waar nodig bijgesteld, zal het pakket uitgebreid worden met dierinhoudelijke basismodules en diepgaandere modules ten behoeve van bijscholing. Deze e-learning vormt – zodra compleet – een mooie aanvulling op onder andere de benodigde opleiding tot BOA (Buitengewoon Opsporingsambtenaar) en sociale vaardigheden die de inspecteurs moeten bezitten.

Belang van kennis delen op afstand werd tijdens de coronacrisis benadrukt.

'Achter dierenleed schuilt vaak menselijk leed. Het is niet altijd met opzet dat mensen slecht voor hun dieren zorgen, soms zijn ze de grip op hun leven kwijt, omdat ze financiële problemen hebben of een dierbare zijn kwijtgeraakt. Daar kan ik mijn ogen niet voor sluiten.'

Districtsinspecteur bij de LID Ed Webers

Evaluatie 'Wet dieren'

De 'Wet dieren' is op 1 januari 2013 in werking getreden. Hierin is een bepaling opgenomen die aangeeft dat de wet vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd moet worden (Artikel 10.11). In 2020 heeft deze evaluatie plaatsgevonden, waarbij de LID input heeft gegeven. Het doel van de 'Wet dieren' was om een kaderwet te bieden, waarin maatschappelijke ontwikkelingen passen. In het rapport wordt geconcludeerd dat dit doel is gehaald, maar er zijn ook knelpunten naar voren gekomen. Zo zijn er situaties waarin de zogeheten open normen lastig of zelfs niet kunnen worden gehandhaafd als er geen nadere duiding of invulling beschikbaar is. Daarnaast zijn er een aantal diercategorieën waar nog vrijwel geen regels voor zijn gesteld, zoals de hulp- of interventiedieren en voederdieren. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werkt aan een proces om open normen nader in te vullen en de genoemde diergroepen beter te beschermen.

Doel is gehaald, maar er zijn ook knelpunten.

Zelfstandig houdverbod

In december 2020 is het wetsvoorstel voor de 'Wet aanpak diermishandeling en dierverwaarlozing' voor advies aan de Raad van State gezonden. Deze wet zal het mogelijk maken om een houdverbod als zelfstandige maatregel op te leggen. Daarnaast kan een bedrijf worden stilgelegd omwille van dierenwelzijn, kan er een bestuurlijke boete worden opgelegd voor het tentoonstellen van dieren die verboden ingrepen hebben ondergaan, kan een educatieve maatregel worden opgelegd bij dierenwelzijns-overtredingen en wordt het aanhitsen van een dier als misdrijf aangemerkt. Tot slot zal ook Artikel 1.4 van de 'Wet dieren' in werking treden, waarin de algemene zorgplicht voor dieren is vastgelegd. Deze bepalingen zullen in praktijk een stevig extra handvat bieden om het beschermingsniveau van dieren te borgen.

Stevig extra handvat om dieren te beschermen.

Inspectiedienst in 2020

UIT DE PRAKTIJK

Zwaar vermagerde dieren

Inspecteurs van onze Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming haalden drie ernstig verwaarloosde honden en een kat weg bij hun eigenaar. De dieren hadden al lange tijd niet voldoende of heel slecht eten en drinken gekregen. "Twee van de honden en de kat waren wandelende skeletten," aldus de inspecteur. De derde hond was ook te mager en had hartproblemen. Alle dieren werden overgebracht naar een opvangadres waar ze de juiste zorg kregen om in alle rust te herstellen.

Vogels in veiligheid

In samenwerking met politie nam de LID dertien uilen en roofvogels in beslag. De manier waarop de dieren werden gehouden was totaal ongeschikt. Ze hadden geen drinkwater, zaten in veel te kleine kooien of aan een koord op een roofvogelstandaard en konden amper hun vleugels strekken. Uilen zijn territoriale dieren, dus de leefsituatie was enorm stressvol. De eigenaar is een bekende van de LID en politie. Er liep al een strafzaak in hoger beroep tegen hem waarbij er roofvogels in beslag waren genomen. De man heeft zich moeten verantwoorden op het politiebureau en tegen hem is ook nu weer proces-verbaal opgemaakt.

Pony met extreme pijn

Op een van de warmste dagen van 2020 kreeg de LID een melding van een pony die niet meer wilde lopen en dus ook niet meer bij zijn drinkwater kon komen. Onze inspecteur constateerde dat het dier te lange hoeven had en waarschijnlijk hoeftevangen was, een ontsteking die kan optreden als de hoeven niet op tijd worden bekap. Voor iedereen was het duidelijk dat het dier zo niet verder kon. "Ik ga hier niet weg voordat het dier van zijn pijn verlost is," stelde de inspecteur. Diezelfde avond werd de pony geëuthanaseerd, de enige juiste keuze in het belang van dit dier.

Honden in smerig pand

Een inspecteur van de LID heeft zeven honden uit een smerig pand gered. De dieren zaten in de leegstaande ruimte zonder woonbestemming. Ze kwamen waarschijnlijk niet of nauwelijks buiten en deden al hun behoeften binnen. "Ze zaten in een centimeters dikke laag stront, er hing een verschrikkelijke ammoniaklucht," aldus de inspecteur. De honden zijn na overleg met de Officier van Justitie en in samenwerking met de wijkagent en hondenbrigade overgebracht naar een opvangadres. Tegen de eigenaar wordt proces-verbaal opgemaakt.

Hond met overgewicht

De LID kwam in actie na een melding van een hond met overgewicht. De 12-jarige labrador kon nauwelijks op haar poten staan en had ademhalingsproblemen. De eigenaar kreeg opdracht om met zijn hond naar de dierenarts te gaan en het behandelplan strikt op te volgen. Hij weigerde echter mee te werken en dus bleef er geen andere optie over dan de labrador over te brengen naar een opvangadres waar ze wel de juiste zorg kreeg. Ze kon hier op een verantwoorde manier afvallen met de juiste medicatie, zodat ze eindelijk kon genieten van haar oude dag.

Inspectie schrikt van situatie

Bij een inspectie naar aanleiding van verschillende meldingen bij 144 en de politie troffen de LID en dierenpolitie een woning met in elke kamer katten, overal uitwerpselen en zó'n sterke ammoniaklucht dat ademen moeilijk was. Er bleken in totaal 25 katten, waaronder minimaal drie nestjes kittens, te zitten. Ondanks de sterk vervuilde huisvesting was de conditie van de dieren gelukkig wel in orde. De bewoonster voldeed echter niet aan de wettelijke eisen om op deze schaal katten te fokken en kreeg een proces-verbaal. Daarnaast start de LID een onderzoek naar de fokster om een beter beeld te krijgen van de duur, omvang en kwaliteit van haar activiteiten. Ook wordt er een bestuursrechtelijk traject gestart.

Beïnvloeding en voorlichting

Inhoud programma

Steeds meer mensen willen hun leven bewuster inrichten, met oog voor dierenwelzijn. Wij bieden de handvatten om dit te realiseren en inspireren met voorbeelden en initiatieven waar iedereen aan mee kan doen. Creatieve en slimme ideeën zetten we om in werkende oplossingen. Ook zijn we een inspirerende, verbindende autoriteit op het gebied van dierenwelzijn en invloedrijk bij actuele maatschappelijke discussies. Als proactieve dierenwelzijnsadviseur voor politieke partijen, bedrijven en overheden vervullen we een belangrijke rol. Onze dierenbeschermingscentra zijn de thuisbasis voor voorlichting en educatie en de broedplaats voor lokale, regionale en landelijke initiatieven.

Stip op de horizon

Concreet zetten we de komende jaren in op onze positie als de autoriteit als het gaat om dierenwelzijnsadvies. Daarnaast realiseren we voorlichting en educatie voor een breed publiek en betrekken we kinderen bij ons werk vanuit de overtuiging dat jong geleerd oud gedaan is; als wij de jongere generatie laten zien hoe ze goed voor dieren kunnen zorgen, is de kans groot dat ze daar de rest van hun leven naar zullen handelen. We organiseren ook voorlichtingscampagnes, acties, petities en betrekken en informeren onze achterban via zowel traditionele als nieuwe media. Met als doel dat de belangen van dieren altijd meetellen in het denken en doen van ons allemaal.

Droom

Vanaf het moment dat het welzijn van dieren vanzelfsprekend wordt meegenomen in ons denken en handelen en diervriendelijke keuzes de norm zijn, zit onze taak erop.

Voorlichting en educatie

BEREIKT IN 2020

Lesprogramma 'Dieren op je bord'

Onze samenwerking met de Raad van Kinderen leidde tot een nieuw lesprogramma over vleesconsumptie: 'Dieren op je bord'. Het geeft inzicht in de vee-industrie en laat kinderen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs nadenken over hun consumptiegedrag. Bijzonder is dat het thema niet tot de klas beperkt blijft, maar ook handvatten biedt om er thuis over te praten. Het hele gezin wordt zo betrokken bij bewuste, diervriendelijke keuzes als het om vlees gaat. Het programma – met werkboekjes, online oefenmateriaal, filmpjes, posters en placemats – kon gratis worden besteld door scholen. In het laatste kwartaal bestelden 66 scholen voor 118 klassen de lesmaterialen. Hiermee zijn 3.570 leerlingen bereikt.

3.750

leerlingen werden bereikt met het lesprogramma.

Speciale Donald Duck

Een andere mijlpaal vormde de uitgave van een heuse Dierenbescherming Donald Duck, die uitkwam rondom dierendag. Donald Duck staat op eenzame hoogte als populairste weekblad onder kinderen. Een prachtig medium om via de strips en andere verhalen een goede omgang met dieren onder de aandacht te brengen en het werk van de Dierenbescherming te belichten. Er werden een half miljoen exemplaren van het blad gedrukt, die werden meegestuurd aan de 190.000 abonnees van Donald Duck, 150.000 bladen kwamen terecht bij onze leden en donateurs en basisscholen bestelden 19.500 exemplaren voor leerlingen. De rest wordt de komende twee jaar verspreid.

500.000

exemplaren was de oplage van de speciale Donald Duck die uitkwam rond dierendag.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

'Ik kijk altijd op de verpakking van eten of er sterren van het Beter Leven keurmerk op staan en wil alleen nog vlees met drie sterren. Als mama iets anders meebrengt, wat ze gelukkig nooit doet, dan eet ik wel een broodje.'

Niels (11) is bewust met dierenwelzijn bezig en eet alleen nog vlees met drie sterren van het Beter Leven keurmerk

Voorlichting online

Naast een groot aantal nieuwsberichten en blogs, werd op onze social media-kanalen ingezet op voorlichting aan huisdier-eigenaren, (corona)wandelaars, stadsbewoners, (hobby)vissers en consumenten. Thema's als het chippen van je kat, socialiseren van pups en het verstoren van dieren in de natuur kwamen voorbij. Onze 'recordposts' op Facebook informeerden over de nadelen van vissersafval (en de dieren die daarvan de dupe waren) en de schrijnende gevolgen van lijmplankjes en plakstrips. Daarnaast gaven we in het hele land workshops om asiel- en dierenambulancemedewerkers op weg te helpen met kwalitatief goede social berichten, waarin ook voorlichting een belangrijke rol speelde.

Thema's als het chippen van je kat en socialiseren van pups kwamen voorbij.

Online open dag druk 'bezoekt'

De traditionele open dag van onze opvanglocaties kon dit jaar helaas niet plaatsvinden wegens corona, maar dankzij de virtuele open dag '#Dierendagvierjethuis' konden mensen vanuit huis genieten van een evenement boordevol inspirerende verhalen, praktische tips voor huisdieren en leuke workshops. 16 locaties van de Dierenbescherming uit heel Nederland deden mee aan deze virtuele open dag. Medewerkers uit heel het land gaven een kijkje in de keuken van o.a. de dierenambulance, een asiel of opvang. Zo gingen we op pad met een hondenwandelaar, leerden we in een workshop hoe je snacks maakt voor knaagdieren en waren er bijzondere beelden van dierenambulancierijders die herstelde wilde dieren hun vrijheid teruggaven.

16

asiellocaties namen deel aan de virtuele open dag.

Campagnes

BEREIKT IN 2020

57.156

keer werd onze petitie voor een landelijke chip- en registratieplicht voor katten ondertekend.

Petitie chip- en registratieplicht katten

Jaarlijks raken meer dan 38.000 katten zoek. Ruim 83% van de gevonden dieren blijkt niet gechipt of is niet goed geregistreerd en kan zodoende niet worden thuisgebracht. In 2020 voerden we daarom de publiekscampagne 'voorkom verdriet, chip je kat' en startten we een petitie om een landelijke chip- en registratieplicht voor katten te bewerkstelligen. De teller is op 57.156 handtekeningen geëindigd. Geheel passend in deze coronatijd werd de petitie digitaal overhandigd door Nelleke Hijmans (Public Affairs Manager Dierenbescherming) aan Martijn Helvert (voorzitter Tweede Kamercommissie Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit).

4,2 miljoen

kijkers zagen de spots gemiddeld bijna 3 keer op landelijke televisie.

Beter Leven week

Tijdens de achtste editie van onze Beter Leven week riepen we de consument in een tweetal televisiecommercials op met de boodschap; 'Iedereen een sterrenchef'. Ruim 4,2 miljoen kijkers zagen de spots gemiddeld bijna 3 keer op landelijke televisie. Online verschenen dezelfde spots op YouTube en AdAlliance 3 miljoen keer en 1 miljoen keer werd de video volledig afgekeken. Verdiepende content was er op het grootste nieuwsplatform Nu.nl met een advertorial en de inzet van influencers. Retailers, aanbieders en producenten vertaalden de campagneboodschap door in folders, magazines en op de online en social media kanalen. Het campagnelogo op vleesverpakkingen in supermarkten en inserts in eierdoosjes van Blije Kip zorgden voor extra attentiewaarde.

1 miljoen

keer werden de online video's vertoond.

Dierenwelzijn op het boodschappenlijstje

De communicatiestrategie van het Beter Leven keurmerk focuste zich in 2020 op de dagelijkse eetmomenten en terugkerende rituelen zoals de feestdagen. Mensen nuttigen dan bovengemiddeld meer dierlijke producten en zijn ontvankelijker voor de boodschap. Inzet van online video's op 24Kitchen, YouTube en NPO tijdens Pasen, het winter- en BBQ-seizoen motiveerde om het boodschappenlijstje te 'checken' op dierenwelzijn. De online video's werden meer dan 1 miljoen keer vertoond.

€ 40.000

haalden we op voor de hulp aan dieren in nood dankzij meer dan 3.000 mensen die een tikkie stuurden.

Help ons redden

Alleen al afgelopen jaar kreeg de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming ruim 1.300 meldingen binnen van paarden in nood. En dat is het topje van de ijsberg. Met trots kijken we terug op onze dierendagcampagne 'Help ons Redden', waarin we aandacht voor deze dieren vroegen. We waren op televisie, radio, in kranten en dierenmagazines, op Nu.nl en social media. Met onze tv-spot 'Was het maar elke dag dierendag' bereikten we maar liefst 8.873.880 personen (van 25 jaar en ouder) en ook de online knuffelactie, waarbij mensen een virtuele knuffel konden geven aan een dier in het asiel met een donatie, was een groot succes. Meer dan 3.000 mensen stuurden een tikkie, waarmee we ruim € 40.000 ophaalden voor hulp aan dieren in nood.

44.802

protestkaartjes werden via de Dierenbescherming verstuurd naar de politiek.

Stop de plezierjacht

Veel mensen realiseren zich niet dat in Nederland voor het plezier gejaagd wordt. Dieren die door de overheid op de zogenaamde wildlijst zijn gezet, mogen zonder reden geschoten worden. Het gaat om de haas, fazant, wilde eend, houtduif en het konijn. Wij maken ons grote zorgen over deze dieren. Zo is inmiddels bekend dat het met de fazant en wilde eend in Nederland helemaal niet goed gaat. En haas en konijn zijn dit jaar zelfs op de Rode Lijst geplaatst. We hebben een brandbrief gestuurd aan minister Schouten van LNV en zijn een publieksactie gestart tegen de plezierjacht. Dit heeft geresulteerd in 44.802 protestkaartjes gericht aan de politiek.

249.677

mensen werden bereikt met de video's die 842.391 keer werden bekeken.

#Helpdevis

Consumptievissen worden verdrukt in netten, raken gewond en voeren vaak een lange, pijnlijke doodstrijd. Helaas betekent een keurmerk als ASC en MSC niet dat vissen beschermd worden. Om dit onder de aandacht te brengen hebben we een vijftal filmpjes verspreid via social media die laten zien onder welke condities consumptievissen opgroeien, gevangen, getransporteerd en gedood worden. De video's werden 842.391 bekeken en we hebben hiermee 249.677 mensen bereikt.

974.910

vertoningen vloeiden voort uit de inzet van online banners in het Umfeld 'koken en eten'.

'Hey sterrenchef!'

Met de boodschap: 'Hey sterrenchef! Ga deze kerst voor vlees met sterren. Van bijvoorbeeld kippen die wel gewoon daglicht zien' waren we met het Beter Leven keurmerk hoorbaar op landelijke radio. In de aanloop naar Kerst (14 t/m 26 december) werd 63% (3.005.000 personen) in de leeftijd 35-55 jaar bereikt met de radiospots, met een gemiddelde contactfrequentie van 9,4. Met de aanvullende inzet van 832 digitale abri's in winkelcentra met supermarkten zijn landelijk 800.000 unieke passanten bereikt. De inzet van online banners in het Umfeld 'koken en eten' zorgde voor in totaal 974.910 vertoningen.

Onze websites in 2020

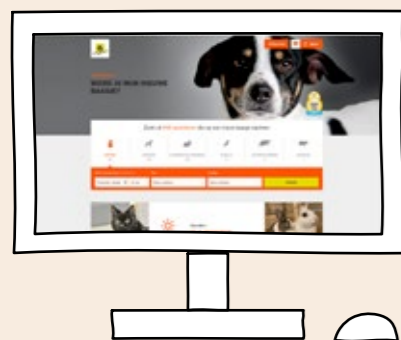
Alle sites van de Dierenbescherming bij elkaar opgeteld, inclusief campagnepagina's en Beter Leven keurmerk, hadden 5,2 miljoen bezoekers in 2020. Een stijging van 30% ten opzichte van het jaar ervoor. ook op het gebied van SEO scoren we uitstekend.

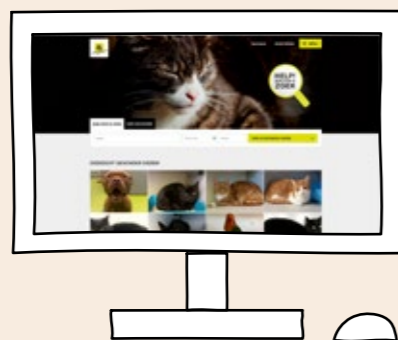
5.200.000
alle sites bij elkaar
+30%

3.200.000
dierenbescherming.nl
+14%

2.500.000
ikzoekbaas.nl
+56%

245.000
mijndierzoek.nl
+19%

Magazine DIER

In 2020 is een loyaliteitsonderzoek gehouden waarbij sinds vier jaar ook het magazine DIER wordt meegenomen. Op alle key performance indicators presteert de uitgave beter dan de benchmark. DIER had een gemiddelde oplage van 125.000 exemplaren. Het kwartaalblad beleefde in 2020 zijn 100ste jaargang.

bekendheid	gebruik	leesfrequentie	waardering
94%	88%	85%	8,3
benchmark: 81%	benchmark: 71%	benchmark: 79%	benchmark: 7,7

Volgers op social media

Facebook
169.659
+2,2%

Instagram
38.613
+27,5%

Twitter
32.233
+3,6%

LinkedIn
8.601
+42,2%

Scholen-voorlichting

Vanwege de coronamaatregelen en tijdelijke sluiting van scholen konden we zeer beperkt gastlessen geven.

45

Gastlessen in 2020

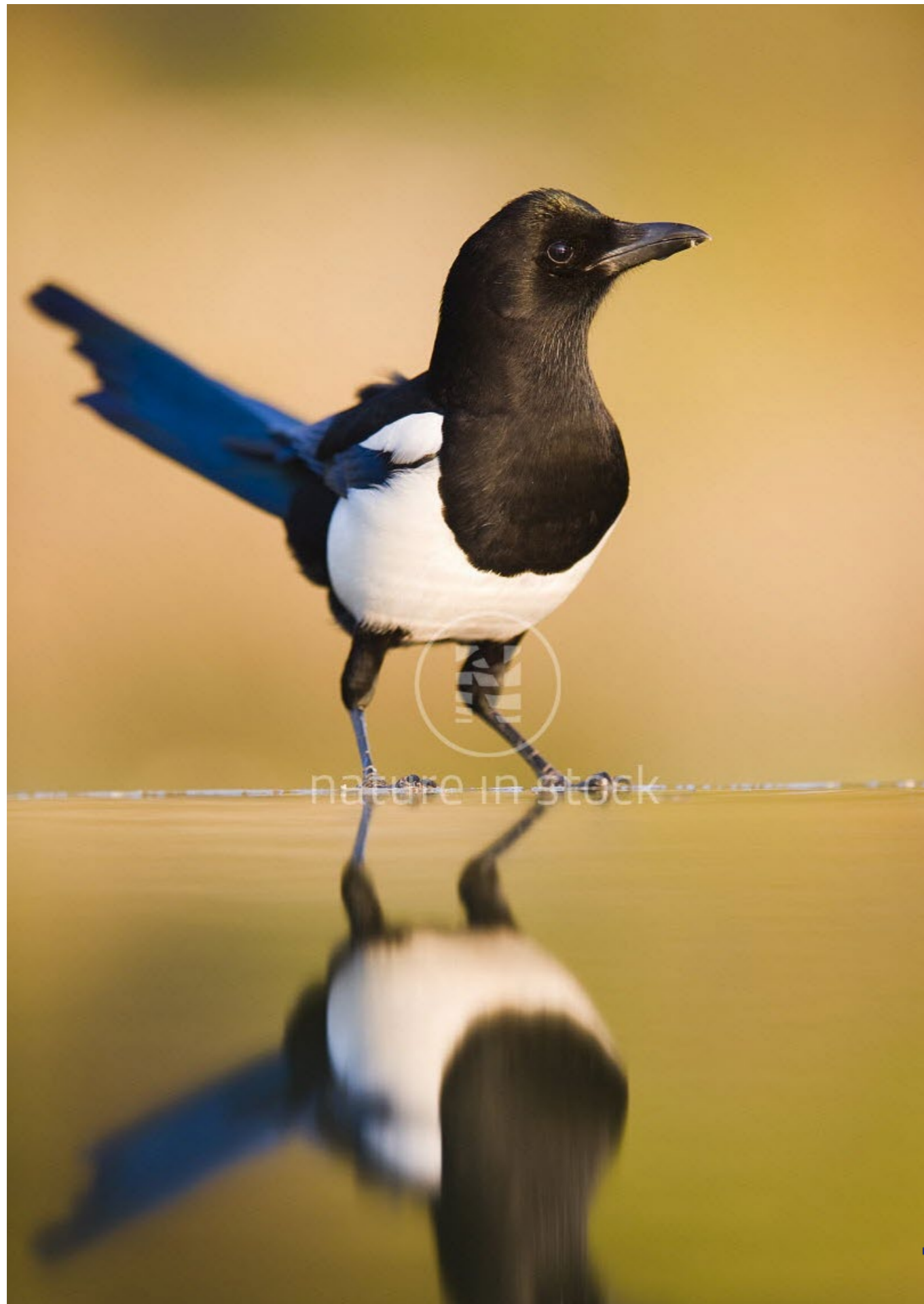
217.073
Abonnees Dierenm@il
+5,5%

mazars

Mazars N.V.
Gewaardeerd voor
identificatie en
SB/19 jun 2021

Eind 2020 werd de tab 'ex-proefdieren' toegevoegd aan onze zoeksite Ik Zoek Baas. Op deze plek staan alle honden, ratten, muizen en katten die als proefdier werden gebruikt en nu klaar zijn om te ervaren hoe het is om in vrijheid te leven.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Verbreiding fondsenwerving

Inhoud programma

De Dierenbescherming streeft ernaar om voldoende inkomsten te genereren uit onze achterban om op die manier het welzijn van dieren, in de breedste zin van het woord, in Nederland te kunnen verbeteren.

Stip op de horizon

We gebruiken moderne technieken om zoveel mogelijk mensen aan ons te binden en om (nieuwe) leden en donateurs aan te trekken. We breiden onze achterban uit door meer en andere doelgroepen gericht aan te spreken en creëren een 360 graden klantbeeld van onze huidige achterban. Hiermee verhogen we de waarde (zowel financieel als qua data) van onze achterban.

Droom

We verbreden onze doelgroep en verleiden iedereen in Nederland om op zijn of haar eigen manier bij te dragen aan een beter dierenwelzijn.

€ 904.814

Ondanks de coronacrisis gingen duizenden collectanten langs de deuren om op anderhalve meter te collecteren voor de Dierenbescherming, waarbij een geweldig bedrag van € 904.814 werd opgehaald, € 82.495 meer dan in 2019.

957

Er werden 957 nieuwe digitale collectebussen aangemaakt waarin vervolgens door vele vrienden, familie en collega's online werd gedoneerd.

1.352

wijkhoofden bestelden dit jaar materialen om de collecte in hun wijk te organiseren.

€ 110.000

brachten de crowdfundingacties
gezamenlijk op in 2020.

€ 14.000

werd opgehaald voor David en Goliath.
Het was de succesvolste actie van het jaar.

€ 18,05

was het gemiddelde
donatiebedrag.

64

crowdfundingacties werden
opgestart in 2020.

Ontwikkelingen en successen

BEREIKT IN 2020

Loyaliteit opnieuw gestegen

Eind december deden we voor de zesde keer onderzoek naar de loyaliteit onder leden en donateurs. Dit keer niet alleen online, maar ook met een papieren vragenlijst onder de groep leden/donateurs waarvan we een emailadres hebben. De loyaliteitscore bleek met 91 in 2020 opnieuw gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar (in 2019: 89), wat duidelijk aangeeft dat we een gezonde, trouwe achterban hebben en de juiste mensen aan ons binden. Ter vergelijking: binnen de benchmark ligt de Charity Support Score (CSS) op 68 (enigszins gestegen t.o.v. 2019, toen was de benchmark CSS 63).

Ledenwerving en ledenbehoud

Mede dankzij de trouwe steun van onze leden kunnen we ons belangrijke werk voor dieren blijven doen. Het opbouwen en behouden van duurzame relaties stond ook in 2020 centraal. In 2020 werden er 5.841 nieuwe leden geworven. De werving lag enkele maanden stil vanwege de implementatie van ons nieuwe CRM systeem Fenix. Hierna is deze opnieuw opgestart. In 2020 telde de Dierenbescherming gemiddeld 112.250 leden. In 2020 continueerden we met het Project Fenix en hebben we begin van het jaar ons relatiesysteem (CRM) vervangen. In 2020 is het oude systeem uitgefaseerd en gemigreerd naar een nieuw CRM, waarmee we een belangrijke randvoorwaarde hebben ingevuld voor een modern relatiebeheer.

Doneren via Tikkie

Meer en meer mensen gebruiken hun smartphone voor het lezen en schrijven van e-mails, monitoren van social media en regelen van bankzaken. Zo ontstaat er steeds meer behoefte aan doneren met enkele drukken op een knop. We hebben in 2020 op deze behoefte ingespeeld door online giftenwervende campagnes te organiseren waarbij gedoneerd kon worden via Tikkie. Door aan te sluiten op een actualiteit zoals diereindag of kerst hebben we een aantal zeer succesvolle campagnes georganiseerd. De donateurs hebben we vervolgens gebeld met de vraag of ze lid willen worden en ook deze campagnes waren succesvol.

Upgrade acties

Om de gemiddelde jaarwaarde van onze achterban te verhogen hebben we in 2020 verschillende upgrade acties uitgevoerd. Hierbij werden leden bijvoorbeeld gevraagd de contributiebijdrage te verhogen. Daarnaast is een selecte groep leden en donateurs actief gevraagd om te steunen met een periodieke schenking. Deze acties zijn succesvol gebleken.

Succesvol fondsenwervingsjaar

2020 was een goed jaar, waarbij de financiële doelstelling werd gehaald. Dit is te danken aan inkomsten uit nalatenschappen en particuliere fondsenwerving (zowel giften als contributie), die boven begroting uitkwam. Verder konden we van de Nationale Postcode Loterij, net als voorgaande jaren, een belangrijke bijdrage tegemoet zien.

Crowdfunding

We hebben in 2020 87 projecten voor de dierenopvangcentra en -ambulances kunnen crowdfunderen met een totaalbedrag van ruim € 110.000. Het meest succesvol waren acties voor projecten met een actuele en urgente geefvraag, zoals de crowdfunding voor de verwaarloosde honden David en Goliath, die ruim € 14.000 opleverde voor Dierentehuis Kennemerland. In 2020 is het platform verder geüpgraded qua tekst, beeld, mogelijkheden en vormgeving. We blijven kijken naar hoe we kunnen optimaliseren en ook het onderdeel 'Kom in actie' in 2021 uit kunnen bouwen.

Innovatieve ontwikkelingen collecte

In 2020 hebben we sterk ingezet op innoverende technologische ontwikkelingen die de opbrengst van de collecte konden stimuleren. Via social media was er veel aandacht voor het aanmaken van een digitale collectebus en doneren via QR-codes. Dit heeft geleid tot een groot aantal nieuwe digitale collectebussen en een opbrengst die bijna vijf keer zo groot is als de opbrengst van de digitale collectebussen en QR-codes in 2019. Ook kreeg iedere collectant voor het eerst een persoonlijke QR-code die met een grote sticker op de collectebus kon worden geplakt en goed op anderhalve meter aan de deur te scannen was. De collectant kreeg hiermee direct inzicht in de donaties die via deze QR-code werden gedaan en werd gemotiveerd om zoveel mogelijk geld in de bus te genereren. Aan deze innovaties hebben er mede voor gezorgd dat de opbrengst van de jaarlijkse collecte is gestegen ten opzichte van 2019.

Duitse Herder David en Schapendoes Goliath kwamen in slechte toestand het opvangcentrum binnen. David bleek een grattenpakhuis en ook Goliath woog veel te weinig. Bij beide honden kwam daar nog een waslijst aan klachten bij. Om ze er weer bovenop te helpen, moesten ze een flink aantal kostbare behandelingen ondergaan. Om die te kunnen betalen, werd een crowdfundingactie gestart, die maar liefst € 14.439 opbracht. Helaas heeft David het, alle zorg en aandacht ten spijt, uiteindelijk niet gered. Met Goliath gaat het wel goed. Toen hij weer was opgeknapt, vonden we een heel fijn nieuw thuis voor hem.

Onze partners

BEREIKT IN 2020

Om dieren in ons land een beter leven te geven, moet er veel gedaan en bereikt worden. Meer dan de Dierenbescherming in haar eentje kan bewerkstelligen. Daarom zoeken wij samenwerking met uiteenlopende partners om onze doelstellingen te realiseren.

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij is sinds 1995 partner van de Dierenbescherming. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij kunnen we dieren opvangen, dierenambulances inzetten en dierenleed bestrijden. Daarnaast ondersteunt de Postcode Loterij ons via haar eigen communicatiekanalen zoals televisieprogramma's en sociale media. In 2020 hebben wij evenals voorgaande jaren een cheque ter waarde van € 1,8 miljoen in ontvangst mogen nemen. Daarnaast zijn we meerdere malen in de studio van het programma 'Koffietijd' aanwezig geweest om ons werk onder de aandacht te brengen.

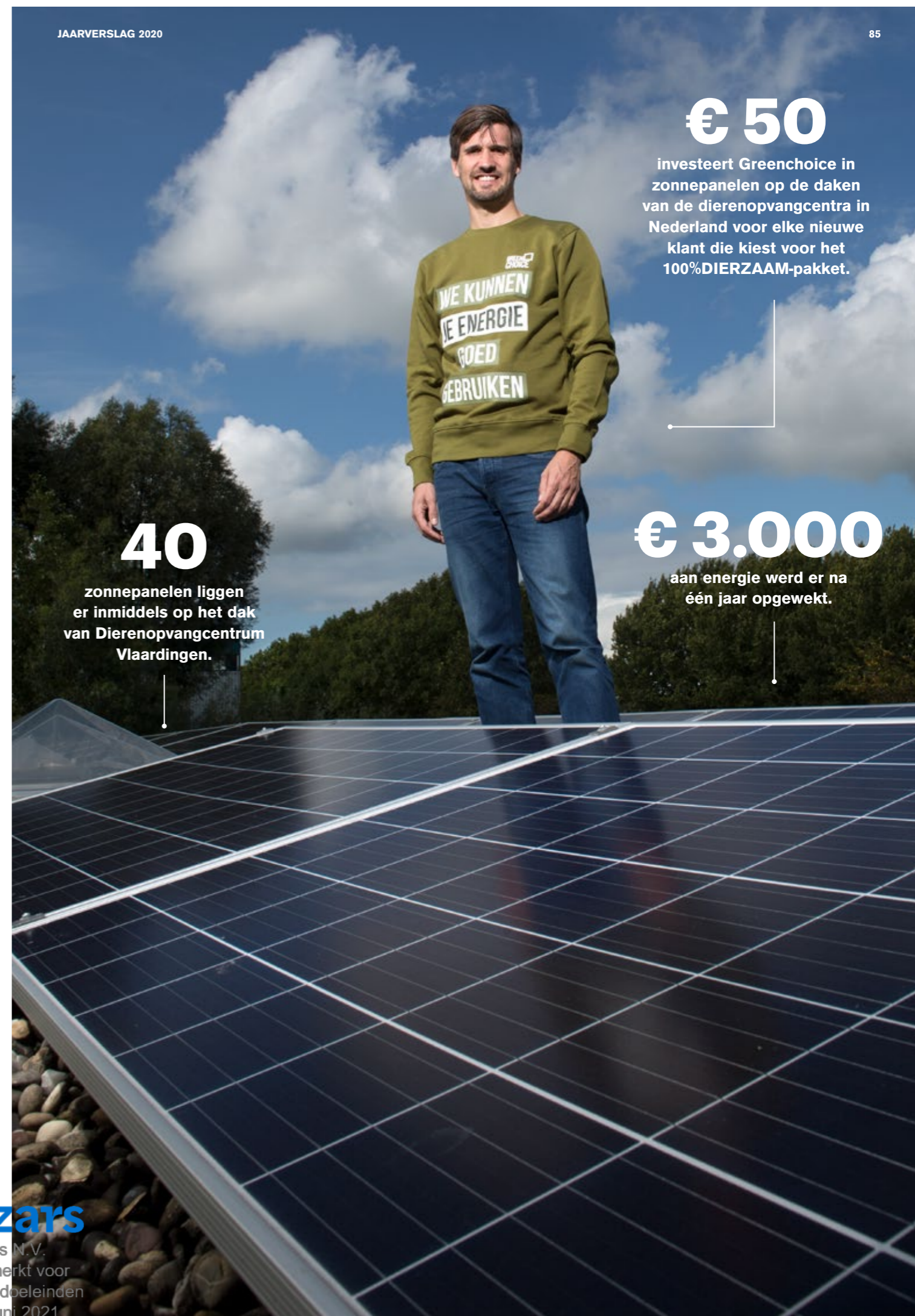
Fondsen

- Stichting Het Waardige Dier financierde voor bijna € 225.000 aan projecten.
- Stichting Dynamo Fonds financierde drie projecten voor ruim € 7.500.
- Stichting Edwin Bouw Fonds financierde een groot project bij Wildopvang Krommenie voor een bedrag van € 97.000.
- Een op eigen verzoek anonieme stichting maakte tien projecten financieel mogelijk.
- Maar liefst 38 projecten werden gefinancierd door verschillende vermogensfondsen.

Zakelijke markt

Wij werken samen met uiteenlopende bedrijven om dieren een beter leven te geven. De Dierenbescherming ontvangt donaties van bedrijven en ook zichtbaarheid voor onze campagnes. Naast donaties die we in 2020 van verschillende bedrijven ontvingen, doneerde ook de Bissell Pet Foundation om bij te dragen aan kosten voor onze TNR werkzaamheden om de zwerkattenpopulatie in ons land beheersbaar te maken. We bouwen graag aan duurzame relaties en zijn verheugd dat we in 2020 de samenwerking met een aantal sponsorpartners konden voortzetten, waaronder Yarra, YourGiftcard, Pet QR, 7Digits, Booking.com en Vivara.

Ook dit jaar voerden energieleverancier Greenchoice en de Dierenbescherming samen actie om de daken van de asielen zinvol te benutten. Greenchoice heeft hiervoor het energiepakket 100%DIERZAAM ontwikkeld, dat voorziet in de levering van 100% duurzame zonne-energie uit Nederland. Voor elke nieuwe klant doneerde Greenchoice een bedrag voor de aanschaf van zonnepanelen op de daken van onze asielen. Dankzij deze samenwerking liggen er inmiddels veertig zonnepanelen op het dak van Dierenopvangcentrum Vlaardingen, waar na één jaar al meer dan € 3.000 aan energie is opgewekt. Het bespaarde geld kan direct worden ingezet voor de verzorging van de asiellieren. Met behulp van deze samenwerking hopen we komend jaar een volgende locatie te mogen voorzien van zonnepanelen.

€ 50

investeert Greenchoice in zonnepanelen op de daken van de dierenopvangcentra in Nederland voor elke nieuwe klant die kiest voor het 100%DIERZAAM-pakket.

40

zonnepanelen liggen er inmiddels op het dak van Dierenopvangcentrum Vlaardingen.

€ 3.000

aan energie werd er na één jaar opgewekt.

Krachtige organisatie

Inhoud programma

Onze medewerkers, betaald en onbetaald, werken met passie aan het realiseren van onze strategische koers. Iedere dag weer zetten zij zich met bevoegenheid en bezieling in om onze gemeenschappelijke droom 'Samen naar een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland' te vervullen. Daarom is het onze missie om ervoor te zorgen dat wij de juiste mensen op de juiste functies op het juiste moment kunnen plaatsen. Dat wij de talenten van onze medewerkers koesteren en ontwikkelen en dat wij medewerkers in hun kracht zetten. En dat onze medewerkers gezond, veilig én met veel plezier voor de Dierenbescherming werken.

Stip op de horizon

Wij geloven dat onze mensen écht het verschil maken. Om onze strategische doelen te realiseren, is daarom een krachtige organisatie nodig. Met medewerkers die wezenlijk gemotiveerd zijn om, met passie voor de dieren, te werken aan het verwezenlijken van onze ambities. De ontwikkeling van competenties en talenten van medewerkers ondersteunen wij door middel van passende trainingen, leerprogramma's en begeleiding. De cultuur is ondernemend en samenwerkend om zo optimale resultaten te halen. We werken projectmatig en zijn daarin daadkrachtig en handelen vlot. Daarbij zorgen wij ervoor dat onze medewerkers goed gefaciliteerd hun werk kunnen doen binnen een veilige, prettige en inspirerende werkomgeving. Daarnaast zijn wij verbindend: we staan open voor en gaan actief op zoek naar samenwerking met andere (dieren)welzijnsorganisaties. Om in te kunnen spelen op veranderingen zijn wij wendbaar, en we accepteren dan ook dat er soms lastige keuzes gemaakt moeten worden. Financieel zorgen we voor een gezonde bedrijfsvoering met een sluitende begroting: we hanteren een veilige reserve om continuïteit te kunnen borgen.

Droom

Mensen binnen de Dierenbescherming werken met plezier samen aan het realiseren van onze gedeelde droom. En dit doen wij niet alleen binnen de organisatie, maar juist samen met andere organisaties en mensen. Vanuit de overtuiging dat je samen verder komt: samen kunnen wij diervriendelijk vanzelfsprekend maken. Een organisatie waarin wij met trots stilstaan bij de resultaten die zijn bereikt en waarin met passie wordt gewerkt aan de nog te realiseren resultaten in de toekomst. Een financieel gezonde organisatie waarin iedereen zich erkend en gewaardeerd voelt en waarin diversiteit (in alle opzichten) verrijking biedt.

168

Sinds maart 2020 werken
168 medewerkers vanuit huis.

Thuiswerken tijdens corona

- Voor de verschillende organisatieonderdelen werden coronaprotocollen en bijbehorende Q&A's opgesteld om gezond en veilig werken te waarborgen en medewerkers te informeren. Deze zijn goed opgevolgd.
- Medewerkers zijn ondersteund in het inrichten van een veilige en gezonde thuiswerkplek.

24/7

Extra aandacht Psychosociale Arbeidsbelasting

- 24/7 hulplijn voor medewerkers.
- Een checklist voor leidinggevenden hoe oog te hebben voor de vitaliteit van hun medewerkers en hierover in gesprek te blijven.
- Alle medewerkers ontvingen een corona-attentie.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Betaalde medewerkers

Aantal medewerkers

411

340,85 FTE (bezetting in fte)
exclusief 15 externen

Arbeidscontract

108

Contract voor
bepaalde tijd

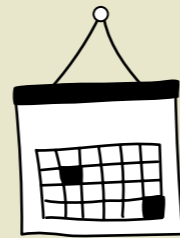
303

Contract voor
onbepaalde tijd

Gemiddeld aantal
dienstjaren

5

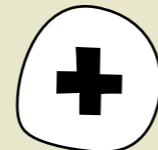
jaar en 9 maanden

Gemiddelde
leeftijd

42

jaar

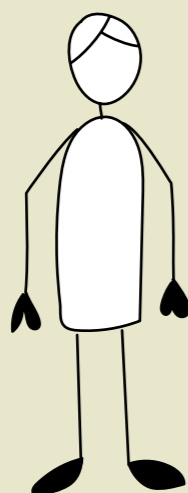
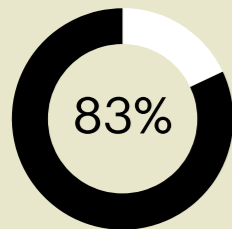

Gemiddeld
verzuim-
percentage

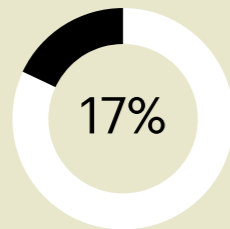
4,93%

342
vrouwen

69
mannen

In dienst

88

Uit dienst

89

Betrokken betaald en onbetaalde medewerkers door:

17

corona-updates aan alle
medewerkers

7

Kwispel-
quizen

4

blogs van de
bestuurder

tallose

zoom-bingo's en andere
online teamactiviteiten

48

Kattebelletjes;
maandelijkse regionale
vrijwilligersnieuwsbrief

600

maandelijkse bezoekers
op MijnDB (intranet)

17

#Dierenfrontberichten;
blogs over hoe collega's
de coronatijd ervaren

1

brochure over de nieuwe
strategische koers
voor alle medewerkers
(per post)

mazars

Mazars N.V.

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

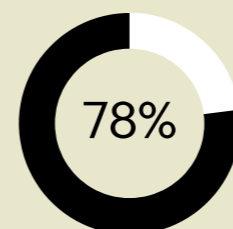
Onbetaalde medewerkers

3.916

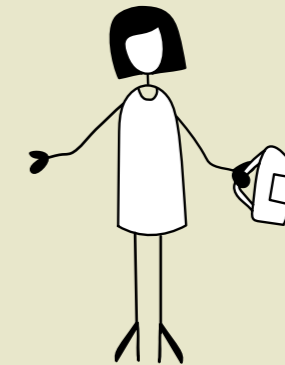
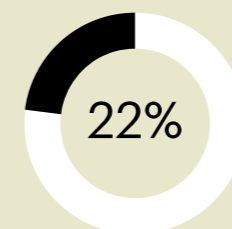
excl. collectanten en wijkhoofden

3.044
vrouwen

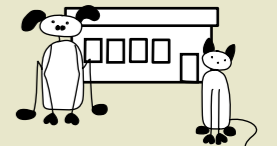
872
mannen

22.981
collectanten

1.928
wijkhoofden

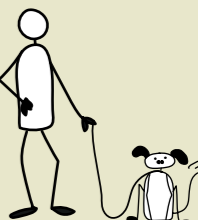
2.123

vrijwilligers
dierenopvangcentra

950

vrijwilligers
dierenambulance

383

vrijwilligers
Dierenbuddy

Online opleidingen/trainingen/workshops van DB Academy

5x

leiderschaps-
programma

44x

nieuwe beoorde-
lingssystematiek

3

Skillslabs

5

diergerichte
trainingen

32x

divers

28

medewerkers

235

medewerkers

17

medewerkers

70

medewerkers

126

medewerkers

62

leidinggevenden

Organisatiestructuur

BEREIKT IN 2020

Vertaling strategische visie naar inrichting krachtige organisatie

- In 2019 en 2020 konden medewerkers van de Dierenbescherming input leveren voor een nieuwe strategische koers via een participatief traject. Dit heeft geleid tot de strategische koers 'Samen naar een vanzelfsprekend dier-vriendelijk Nederland'. In 2020 is deze strategische koers kenbaar gemaakt aan alle medewerkers en leden. De volgende activiteiten hebben hiervoor plaatsgevonden:
 - Januari: Ledenpanel consultatie.
 - Maart: Toetsing sessies met medewerkers.
 - Juni: Goedkeuring van de strategische koers door de Raad van Toezicht en de Ledenraad.
 - Juli: medewerkers ontvangen thuis de brochure *Samen maken we diervriendelijk vanzelfsprekend*, waarin de nieuwe strategische koers (bestaande uit strategie, branding en kernwaarden) wordt uitgelegd.
 - September: Live Q&A voor medewerkers naar aanleiding van de brochure.
 - December: Leden zijn geïnformeerd over de nieuwe strategische koers.
- In de nieuwe strategische koers is een van de randvoorwaarden de 'krachtige organisatie'. Het managementteam (MT) heeft gekeken wat hiervoor nodig is: zij werkten in 9 sessies toe naar een nieuw organisatieontwerp. Ook hierbij is input gevraagd van medewerkers. In 2020 hebben hiervoor de volgende activiteiten plaatsgevonden:
 - December: via een online tool (de Online Ontwerp Dialoog) peilt het MT de mening van medewerkers met betrekking tot inrichtingsvraagstukken rondom de krachtige organisatie.
 - December: diverse spiegelsessies met medewerkers over de krachtige organisatie en het bijbehorende organisatieontwerp fungeerden als reflectiemoment voor MT.
- In 2020 is de toekomstschets vastgoed vormgegeven, uiteraard gekoppeld aan de strategische koers.

Betrokken en competente betaalde en onbetaalde medewerkers

- De Kwispel quizen over de organisatiestandpunten zijn onderdeel geworden van het werving- en selectieproces.
- 163 medewerkers oefenden met de nieuwe beoordelings-systeem middels planningsgesprekken.
- In de plannings- en beoordelingscyclus is extra aandacht besteed aan het thema 'lerende organisatie'.
- 28 medewerkers kregen een 'boven verwachting' beoordeling.
- Ten behoeve van de inrichting van de krachtige organisatie zal bekeken worden welke capaciteiten en competenties moeten worden ontwikkeld binnen de organisatie voor de realisatie van de strategische koers.

Duurzame inzetbaarheid medewerkers; vitaliteit en tevredenheid

- De Risico Inventarisatie & Evaluatie is op alle locaties en voor alle ambulante functies uitgevoerd.
- 158 medewerkers maakten gebruik van hun Duurzaam Inzetbaarheidsbudget.
- De personeelsbezetting wijzigt mogelijk als gevolg van de inrichting van de krachtige organisatie.

Samenwerkingsverbanden in 2020

Vaak bereik je meer als je de handen ineen slaat. Om onze doelen te bereiken trekt de Dierenbescherming regelmatig op met organisaties als:

- Stichting AAP
- Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren
- Natuurmonumenten
- 12 Landschappen
- Zoogdierverseniging
- Fauna4life
- Vissenbescherming
- Federatie Dierenambulances Nederland
- Vogelbescherming
- RAVON
- Natuur en Milieu
- Eyes on Animals
- Stichting Natuurbeelden
- Milieufederatie
- Dibevo
- Fairdog partners waaronder Dibevo, Dier&Recht, Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), Stray Animal Foundation Platform, Universiteit Utrecht, Vereniging van Beroepsmatige Kennelhouders (VBK) en meer.

We werken met de provincies en gemeenten aan dier-vriendelijker alternatieven voor het doden van dieren t.b.v. schadebestrijding. Met RVO.nl (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) werken we samen om honden die in beslag of bewaring zijn genomen over te nemen en te herplaatsen nadat ze door justitie zijn vrijgegeven. En met koepelorganisatie Eurogroup for Animals is er een (formeel) samenwerkingsverband.

In de regio's wordt daarnaast veel samengewerkt met opvang- en ambulanceorganisaties die geen onderdeel zijn van de Dierenbescherming, en met gemeentes.

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming trekt regelmatig op met de politie en stemt af met de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) en RVO.nl. Verder nemen we deel aan breed samengestelde verbanden met overheid,

bedrijfsleven, NGO's en kennisorganisaties. Bijzonder is een samenwerking met Deloitte, Vion, Eyes on Animals die in 2020 heeft geleid tot een module voor video content analyse in het slachthuis.

Tevens gebruiken we kennis van hogescholen en universiteiten voor specifiek onderzoek, met name Universiteit Utrecht (Faculteit Diergeneeskunde) en Livestock Sciences van Wageningen University & Research, en nemen we regelmatig zitting in begeleidingscommissies van wetenschappelijke onderzoeken.

Klachtenregistratie

- In 2020 zijn er 182 klachten binnengekomen over (onderdelen van) de Dierenbescherming.
- 20,9% van de klachten is gegrond.
- Er zijn 3 klachtencoördinatoren die de klachten afhandelen.

Communicatie medewerkers

De Dierenbescherming zet diverse communicatiemiddelen in om medewerkers betrokken te houden, waaronder intranet, maandelijks (regionale) nieuwsbrief 'het Kattelletje', blog van de bestuurder, kennisspel 'Kwispel', dat stimuleert meer te leren over onze standpunten, doorgeefblog '#dierenfrontberichten' en berichten van de bestuurder over de coronacrisis. Ook is er een nieuwsbrievenmodule, waarmee medewerkers eenvoudig een professionele nieuwsbrief in de stijl van de Dierenbescherming kunnen maken.

Gedragscodes

We zijn verplicht een gedragscode te hebben, met een expliciete beschrijving van de normen en waarden van de organisatie en die ingaat op (seksueel) ongewenst gedrag.

We hebben een gedragscode waarin de Dierenbescherming afspraken maakt met haar medewerkers rondom gewenst en ongewenst gedrag. Voor betaalde medewerkers is deze gedragscode onderdeel van het AVR1DB in het 'Beleid ongewenst gedrag', voor vrijwilligers maakt de gedragscode onderdeel uit van de 'Voorwaarden en Voorzieningen voor vrijwilligers van de Dierenbescherming'.

Inzicht te verstrekken in de wijze waarop de Dierenbescherming integer gedrag bij medewerkers en anderen die bij de organisatie betrokken zijn bevordert.

Om ook op lange termijn aandacht te houden voor integriteit en om bewustwording en bewustzijn rond dit onderwerp in te bedden in de organisatie is het goed om er doorlopend aandacht

aan te besteden. Er is een aparte intranetpagina met het thema 'integriteit' en er wordt gewerkt aan 'integriteit' als terugkerend item op de agenda bij verschillende overlegvergaderingen.

Het hebben van een integriteitsbeleid en het geven van inzicht in de wijze waarop de verantwoordelijkheid voor het integriteitsbeleid is belegd.

Leidinggevenden hebben een hele belangrijke rol in het fungeren als rolmodel als het op integriteit aankomt. Dat betekent niet alleen dat zij de integriteit kennen, erkennen en strikt naleven, maar ook dat zij anderen aanspreken op schendingen of niet integer gedrag. Daarnaast heeft de Dierenbescherming een externe vertrouwenspersoon ongewenst gedrag aangesteld. Indien nodig kan elke medewerker hiervan gebruik maken om in vertrouwen integriteitsschendingen te bespreken. Tenslotte is vanuit HRM en juridische zaken een tweetal integriteitsfunctionarissen aangewezen, die intern het laatste vangnet verzorgen ten aanzien van integriteitsvraagstukken.

Het hebben van een meldpunt waar schendingen veilig en vertrouwelijk, op laagdrempelige wijze, door iedereen kunnen worden gemeld.

De Dierenbescherming heeft een externe vertrouwenspersoon ongewenst gedrag aangesteld. Indien nodig kan elke medewerker in vertrouwen integriteitsschendingen bespreken. De vertrouwenspersoon is er in de eerste plaats om de werknemer emotioneel op te vangen, te begeleiden en te ondersteunen. De vertrouwenspersoon heeft daarbij uitsluitend een ondersteunende en informerende rol, houdt enkel rekening met het belang van de werknemer en doet niets zonder dat de werknemer dat wil. Daarnaast kunnen melders van integriteitsschendingen, waaronder melders van interpersoonlijke schendingen, telefonisch en per mail contact opnemen met het klokkenluiderspunt van het Gimd; een extern punt waar een schending kan worden gemeld als er vertrouwen ontbreekt in het management of integriteitsorgaan. Dit is ingeregeld door het Gimd.

Het inzicht geven in de wijze waarop wij borgen dat meldingen worden onderzocht en adequate maatregelen worden genomen.

De Dierenbescherming heeft een drieledig meldprotocol, dit staat beschreven in het beleid 'Ongewenst gedrag' binnen de Dierenbescherming. In beginsel zien de drie lagen van het protocol er als volgt uit:

1. Het management; dit kan de eigen manager/leidinggevende betreffen maar ook de volgende laag in lijn. Het melden bij het management kan nooit anoniem.
2. Het integriteitsorgaan; de Dierenbescherming heeft een tweetal integriteitsfunctionarissen aangesteld, waar

rechtstreeks kan worden gemeld, zodat de identiteit van de melder wordt beschermd.

3. **Het klokkenluiderspunt;** een extern punt waar een schending kan worden gemeld als er vertrouwen ontbreekt in het management of integriteitsorgaan, dit punt is belegd bij het Gimd als voorportaal voor externe meldingen. Het voorportaal van het meldsysteem is de vertrouwenspersoon. Deze biedt de medewerker een eerstelijns opvang en gaat in gesprek over de mogelijkheden tot eventuele vervolgstappen.

De wijze waarop wij grensoverschrijdend gedrag trachten te voorkomen.

De Dierenbescherming heeft een breed scala aan 'integriteitsinstrumenten' die ingezet kunnen worden voor de verdere invulling en naleving van het integriteitsbeleid. Maar vooral door steeds met elkaar de dialoog aan te gaan, te begrijpen wat gewenst en ongewenst gedrag is en elkaar te helpen om dit bespreekbaar te maken en op te lossen. Daarbij mogen wij leren om het steeds beter te doen, maar wel binnen kaders. Gedrag waarbij bewust schade wordt toegebracht aan de organisatie of medewerkers (betaald of onbetaald) binnen de organisatie wordt niet getolereerd. Zo maken wij ons hard om de veiligheid en het werkplezier van iedereen bij de Dierenbescherming te waarborgen.

Het aantal en de aard van meldingen van schendingen en de afhandeling daarvan.

In 2020 zijn er 0 meldingen van schendingen gedaan, wel is er bij 1 melding onderzocht of dit een schending betrof. Dit was een melding van financiële aard maar hierover is geoordeeld dat dit geen schending betrof.

Een reflectie op het eigen integriteitsbeleid.

We werken er met ons integriteitsbeleid naartoe dat onze regelingen en voorzieningen voor alle medewerkers van de Dierenbescherming duidelijk zijn én worden nageleefd. Deze duidelijkheid moet op positieve wijze bij gaan dragen aan de zekerheid van onze mensen. Als goede doelen organisatie willen wij realiseren dat het handelen van alle medewerkers op alle niveaus in overeenstemming is met de maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen en de specifieke waarden en normen die verbonden zijn aan het werken binnen de goede doelen sector en de Dierenbescherming. Aandachtspunt voor het integriteitsbeleid is dus, dat het een levend en doorleefd document wordt. Niet een nieuw stuk voor op de plank.

Gezonde bedrijfsvoering

In 2020 wist de Dierenbescherming in uitdagende omstandigheden door COVID-19 een positief financieel resultaat te behalen, de begroting ging uit van een negatief resultaat

De inkomsten, met name uit fondsenwerving, kwamen boven begroting uit, en de personele en materiële kosten bleven binnen begroting. Met voortgangsrapportages wordt gedurende het jaar het management geïnformeerd over de financiële

stand van zaken en het realiseren van de doelstellingen. De rapportage wordt ook besproken met de Raad van Toezicht.

In 2020 werd het financieel beleid op onderdelen herzien. Dit beleid is gericht op:

- Realiseren van een gezonde (financiële) bedrijfsvoering, waarbij op termijn (begrote) inkomsten en uitgaven van de Dierenbescherming met elkaar in evenwicht zijn.
- Behoud van een solide financiële basis waarmee de Dierenbescherming in staat is financiële risico's op te vangen.
- Realiseren van de doelen in het nieuwe strategische meerjarenbeleidsplan. Er is gekozen voor een risico-georiënteerde benadering voor het bepalen van normen ten aanzien van de reserves en liquiditeit.

In 2021 zetten we een volgende stap naar een begroting in evenwicht. Tegelijkertijd wordt extra geld uitgetrokken voor het realiseren van enkele aansprekende projecten uit de nieuwe strategie.

De Dierenbescherming beschikt over een solide financiële positie. Dat stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen. Daarnaast is er ruimte om de komende jaren op een verantwoorde manier een deel van de reserves in te zetten voor het realiseren van de doelstellingen uit het nieuwe strategische meerjarenbeleid. Met name de realisatie van enkele hoogwaardige regionale dierenbeschermingscentra (DBC) zullen een groot beslag leggen op de beschikbare middelen.

De administratieve organisatie van de Dierenbescherming is vereenvoudigd door het fuseren van meerdere stichtingen en vormen van een fiscale eenheid. Steeds meer administratieve taken worden centraal uitgevoerd en voor alle stichtingen van de Dierenbescherming op dezelfde wijze uitgevoerd. Dat vergroot de kwaliteit en efficiency.

Nieuwbouw opvangcentrum De Hof van Ede

In 2020 is hard gewerkt om te komen tot een definitief ontwerp voor nieuwbouw op de bestaande locatie van ons Dierentehuis De Hof van Ede. Daarbij zijn verschillende varianten uitgebreid beoordeeld en tegen elkaar afgewogen.

Het definitief ontwerp gaat uit van (circulaire) nieuwbouw van een hoogwaardig hondencentrum met een minimale nachtopvang van katten. Circulair betekent dat bij de nieuwbouw zo veel mogelijk elementen van het bestaande gebouw worden hergebruikt. Zo zal een groot deel van de fundering kunnen worden ingezet voor de nieuwbouw en wordt de buitengevel gemaakt van het hekwerk van de huidige hondenverblijven en de vermalen stenen (puin) uit het huidige te slopen gebouw. In de buitengevel worden op diverse plekken vogelhuisjes, insectenhôtels en beplanting aangebracht. Hierdoor zal er naar verloop van tijd een 'levende muur' om het gebouw heen ontstaan. Het gebouw krijgt verder zonnepanelen en een sedumdak, waaronder zich een waterberging bevindt. Hierin wordt regenwater opgevangen en bewaard voor het doorspoelen van de toiletten en als extra isolatielaag om het gebouw in de zomer zo koel mogelijk te houden.

Programma van eisen

Bij het ontwerp is gebruik gemaakt van het door de Dierenbescherming zelf ontwikkelde Programma van Eisen. De dierverblijven in het nieuwe gebouw worden dus volgens de laatste inzichten op het gebied van dierenwelzijn gerealiseerd. Zo zullen ze worden voorzien van vloerverwarming en -koeling, zodat er altijd een optimaal klimaat is voor de dieren. Tevens is extra aandacht besteed aan de ventilatie van zowel de dierverblijven als de kantoren, kantine en overige binnenruimten om te voorkomen dat eventuele besmettelijke dierziekten via de lucht kunnen worden overgedragen.

Centrale regie op vastgoed en facilitair beheer

In 2020 is gestart met het realiseren van een sterkere centrale regie op het beheer van de Dierenbeschermingscentra en het facilitair management. Met een meerjarenprogramma laat de vastgoedmanager groot onderhoud uitvoeren op de locaties. Het doel is dat het onderhoud op orde is en de locaties veilig zijn voor onze mensen om te werken en voor dieren om te verblijven. Extra aandacht was er in 2020 voor het uitvoeren van de aandachtspunten uit de risico inventarisatie en -evaluatie (RI&E).

Ontwikkelingen op facilitair gebied

Op facilitair gebied zijn in 2020 verschillende onderwerpen centraal georganiseerd. Er is een vaste leverancier geselecteerd voor de koffievoorziening op alle locaties. Beschermende middelen, zoals mondkapjes en handschoenen, worden centraal ingekocht. De levering van energie is overgezet naar

één leverancier en de facilitair medewerker heeft centraal inzicht in het energieverbruik op de locaties. Voor 2021 staat de realisatie van een raamcontract voor afvalinzameling, kantoorartikelen en centrale inkoop van schoonmaakmiddelen op de planning.

ICT ondersteunt de Dierenbescherming over de volle breedte

Door de COVID-19 maatregelen werkt een groot deel van de medewerkers sinds maart 2020 vanuit huis. Dat wordt zo goed mogelijk ondersteund vanuit de ICT-afdeling door de medewerkers te helpen in het online vergaderen en het beschikbaar stellen van apparatuur voor de thuiswerkplek. In 2020 is na een jaar voorbereiding met succes een nieuw 'customer relation management systeem' ingevoerd. Dat stelt de organisatie in staat om goed inzicht te hebben in onze leden en donateurs en gericht nieuwe doelgroepen te interesseren en te binden aan de Dierenbescherming. Er is in 2020 bovendien veel aandacht besteed aan het voldoen aan de privacy wetgeving en informatiebeveiliging.

DB Academy

De DB Academy biedt medewerkers (betaald en niet-betaald) een diversiteit aan opleidingen aan. Het aanbod varieert van vakinhoudelijke opleidingen, tot vaardigheidstrainingen en workshops. Daarnaast adviseert de DB Academy leidinggevenden en medewerkers over individuele opleidingsmogelijkheden. Ondanks de coronacrisis werden deze trainingen online door DB Academy aangeboden:

Soort opleiding/ training/ workshop	Aantal keer	Aantal medewerkers
• Leiderschapsprogramma	5	28
<i>De nieuwe beoordelingssystematiek:</i>		
• 'Gesprek voorbereiden? Ik moet toch alleen luisteren'	37	235 medewerkers
• 'Wat doe je dat goed!'	7	62 leidinggevenden
<i>Skillslabs:</i>		
• Feedback	1	6
• Luisteren	1	5
• Schakelen	1	6
• Hondentraining module 1	1	14
• Hondentraining module 2	1	7
• Kattencampus	1	24
• Konijn van kop tot staart	1	15
• Multidisciplinair symposium kattengedrag	1	10
• BHV	24	57
• Introductiebijeenkomst nieuwe medewerkers	1	14
• Excel; slim en snel	2	14
• Excel, Outlook en Word; slim en snel	2	14
• Notuleren; efficiënt en resultaatgericht	1	7
• Lach- en mopworkshop	1	11
• Privé en werk in balans houden	1	9

Wij zijn Dieren- beschermers

Een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland, dat is waar we als Dierenbescherming naar streven. Wie weten beter dan onze eigen vrijwilligers en medewerkers hoe we dat kunnen realiseren?

Hun verhalen bewijzen dat werken aan dierenwelzijn leerzaam, betekenisvol en leuk is en dat zij daadwerkelijk een verschil maken voor dieren in ons land.

**50 jaar
vrijwilliger**

'Ik heb het met liefde gedaan'

Eefje Algra (92) is vijftig jaar lid van de Dierenbescherming en heeft haar sporen als vrijwilliger meer dan verdiend.

"Voor mij is het altijd vanzelfsprekend geweest dat ik me inzette voor dieren. Toen de kinderen klein waren, ging ik als collectant met een groot vel papier langs de deuren. Ook heb ik jarenlang voor de dierenambulance gewerkt en haalde in mijn eigen auto

gewonde en verdwaalde dieren op. Verder hielp ik bij de paddentrek, beschermde vogelnesten en wandelde met ezeltjes. Op mijn 86ste ging ik aan de slag als buuf, de voorloper van het project Dierenbuddy. Vorig jaar werd ik getroffen door een TIA, mijn actieve hulp aan dieren ligt nu stil, hoe erg is dat? Maar alle herinneringen zijn me zo dierbaar. Ik heb het met liefde gedaan."

Vrijwillige scholen-voorlichter & dierenambulancechauffeur

‘Kinderen respect voor dieren bijbrengen’

Mart Keesmekers is scholenvoorlichter en dierenambulancechauffeur.

“Als je kinderen bewustwording en respect voor dieren bijbrengt, dan gaan ze daar later naar handelen, dat weet ik zeker. Ik bezoek scholen met de voorlichtingsambulance en laat kinderen zien

hoe wij te werk gaan. Ook geef ik ze tips en voorlichting over de Dierenbescherming en goede zorg voor dieren. Mijn baan als dierenambulancechauffeur mag dan misschien avontuurlijker zijn, het werk als voorlichter geeft zoveel voldoening. De combinatie is geweldig.”

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmede
identificatiebeleiden
SB/19 juni 2021

Assistent beheerder dierenopvangcentrum

‘Bijna altijd een goed thuis’

Anneloes van Ardenne is assistent beheerder in het asiel.

“De uitdaging om de opvang van dieren in goede banen te leiden is sinds de coronacrisis nog groter dan normaal en ons werk is absoluut veranderd. We staan met minder mensen op de werkvloer en adoptanten mogen alleen op afspraak langskomen. Dat maakt de plaatsing van dieren lastiger. Desondanks lukt het nog steeds bijna altijd om een goed thuis voor ze te vinden.”

'Dieren zijn zo dankbaar'

Jos en zijn zus Meggie zijn hondenuitlaters voor het asiel.

"We helpen honden met gedragsproblemen om hun overmatige energie kwijt te raken en hun rust te hervinden waarna ze makkelijker plaatsbaar zijn. In principe werken we halve dagen, maar meestal trekken we pas aan het eind van de middag de deur achter ons dicht. We gaan net zo lang door tot alle honden twee keer buiten zijn geweest. Het is mooi werk, omdat dieren dankbaar zijn. Je bouwt een band met ze op, ziet ze groeien, dat blijft bijzonder."

Vrijwillige
honden-
uitlaters

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelstellingen
SB 19 juni 2021

Beter
Leven kippen-
houder

'Respect voor dier, mens en milieu'

David Janssen is kippenhouder in het Limburgse Veulen. Zijn vrije uitloophennen krijgen 3 sterren van het Beter Leven keurmerk.

De kippen hebben een uitgestrekt buitenverblijf met bomen en planten en een overdekte uitloop met daglicht, veel groen en speeltjes. Het Deltaplan Veehouderij van de Dierenbescherming

strookt met onze visie, omdat het uitgaat van respect voor mens, dier en milieu. Het is nu vooral zaak dat iedereen meewerkt. Ik ken geen enkele boer die niet goed voor zijn dieren zorgt; iedereen wil iets extra's doen. Maar dat kost wel geld. Daarom is het belangrijk dat er ruimte komt in regelgeving, en dat de retail zorgt dat de boer een eerlijke prijs krijgt."

**Dierenarts
opvangcentrum**

'Ik straal zo veel mogelijk rust uit'

Saskia van de Vorst werkt als dierenarts in het opvangcentrum.

"Voor dieren is het stressvol om onderzocht te worden. Omdat er in het asiel geen baasje is om ze gerust te stellen, probeer ik dat te doen. Tijdens de behandeling praat ik tegen ze en straal ik zoveel

mogelijk rust uit. Dat helpt vrijwel altijd. De band die je met dieren opbouwt, is speciaal. Soms komt er een ziek dier binnen dat weinig kans op overleven heeft. Als het dan tegen alle verwachtingen in toch opknapt, is dat de mooiste beloning die we kunnen krijgen."

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiebeleiden
SB/19 juni 2021

**Jonge
dieren-
beschermer**

'Na een uur al een zak vol afval'

Morris Habraken ruimt zwerfafval op.

"Sommige mensen gooien hun afval niet in de vuilnisbak, maar op straat. Blikjes, lege verpakkingen, flessen en tassen. Dieren kunnen dat in hun buik krijgen en worden dan ziek. Of ze stikken in het plastic. Ik ruim de troep op, zodat de dieren er geen last meer van hebben. Met een grijpstok haal ik zoveel mogelijk van de straten, het strand en uit het park. Na een uurtje heb ik vaak al een zak vol."

Vrijwillige
trainer
Gehoorzame
Huishond-
school

'Hondentraining op maat'

Paul Driessen is trainer bij de Gehoorzame Huishond van de Dierenbescherming.

"Onze trainingsmethode is gericht op positief gedrag. Iedereen krijgt de ruimte om in zijn of haar tempo te groeien. We leren cursisten om te signaleren wat hun dier nodig heeft en per hond-baas

combinatie kijken we welke oefenmethode werkt. Het zien groeien van de relatie tussen mens en dier is mooi. Om als vrijwilliger iets voor anderen te betekenen, voelt goed. Met name voor dieren uit het asiel, die er zelf ook niet voor hebben gekozen om in zo'n situatie terecht te komen."

mazars
Mazars N.V.
Gewaardeerd voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

Vrijwillig
dier-sociaal
medewerker

'Een wereld van verschil'

Vera Tempelaars is dier-sociaal medewerker. Zij helpt mensen om het leven van de dieren én henzelf weer ten goede te keren. "Ik ga het gesprek aan met mensen die een hulpvraag hebben. Samen zoeken we naar een manier om het

welzijn van hun dieren te verbeteren. Ik merk dat er nog veel onwetendheid is over de zorg die dieren nodig hebben. Met voorlichting kunnen we dus al een wereld van verschil maken."

Beheerder
Egelopvang

'In alle rust aansterken'

Ferry van Jaarsveld is beheerder van de Egelopvang. "Jaarlijks vangen we zo'n zeshonderd egeltjes op. Sommige zijn nog maar net geboren en moeten elke twee tot drie uur met de fles worden gevoed. Bij ons kunnen dieren die het in de natuur niet

meer redden in alle rust groeien en aansterken. Dat kan een paar weken duren, maar soms ook maanden. Om deze dieren dan aan het einde van het traject hun vrijheid terug te geven en in de natuur te zien dartelen is prachtig."

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
SB/19 juni 2021

Vrijwillige
kittenopvang

'Dankbaar, maar intensief'

Kathinka van Dijk vangt kittens op voor de Dierenbescherming. Ze bracht vierennegentig katjes groot. Drie opvangkatten adopteerde ze zelf.

Het werk is dankbaar, maar intensief. Die hele kleintjes hebben elke twee uur een flesje melk nodig, ook 's nachts. Die eerste periode kan je de deur bijna niet uit, maar na een paar weken wordt

het makkelijker. De dag dat de kittens klaar zijn om geplaatst te worden, komen de tranen meestal vanzelf. Maar als ik weet dat ze goed terechtkomen, kan ik het daarna vrij snel loslaten. Tijd om er lang bij stil te staan is er ook niet. Het volgende nestje is dan meestal alweer onderweg."

Hoofd
dierverzorgers
Het Knaaghof

'Verzwakte dieren knappen op'

Jill den Oude is hoofd dierenverzorgers bij Het Knaaghof. Daar worden jaarlijks zo'n zeventienhonderd konijnen en knaagdieren opgevangen.

"Het mooiste van dit werk is om te zien hoe verzwakte dieren opknappen, zich weer prettig gaan voelen en uiteindelijk een nieuw

thuis vinden. Zo ving we een groep van twaalf konijntjes op. Ze waren op een stikete dag in een doos afgedekt met een vuilniszak op een parkeerterrein neergezet. Uiteindelijk hebben we voor allemaal een nieuw plekje gevonden."

mazars
Mazars N.V.
Gewaardeerd voor
identificatiebeleid
SB/19 juni 2021

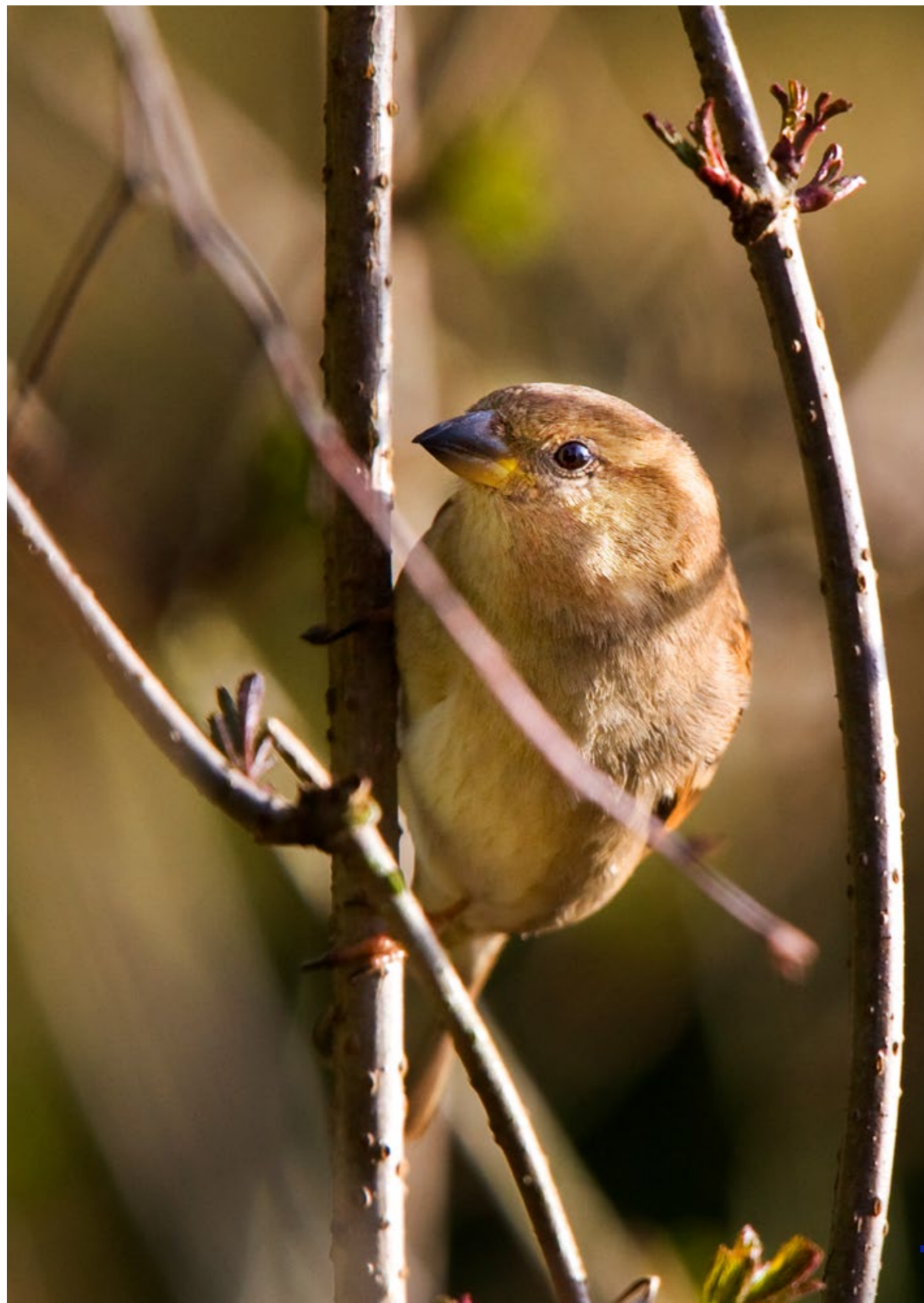
Wethouder
dierenwelzijn

'Dierenwelzijn op de agenda'

Bert Wijbenga is locoburgemeester en wethouder in Rotterdam.

"Dieren stemmen niet, maar in de Rotterdamse cultuur horen ze er helemaal bij. Ik ben er dan ook trots op dat het welzijn van dieren op de agenda staat en er initiatieven lopen waarmee we het leven van dieren in de stad verbeteren. Neem de chipacties, waarmee verdwaalde katten makkelijker worden thuisgebracht, onze aanpak van de zwervkattenproblematiek, particuliere voorzieningen voor mensen die door omstandigheden niet meer zelf hun dier kunnen uitlaten en de duiventillen in de stad, waarmee we balans brengen in de populatie."

Bedrijfsvoering en governance

Statuten

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren is statutair gevestigd in Den Haag en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40407319. De Vereniging is opgericht op 25 augustus 1864. De statuten zijn voor het laatst gedeeltelijk gewijzigd op 5 november 2020. De Dierenbescherming heeft geen winstoogmerk. Ons doel is dieren te beschermen in de ruimste zin van het woord en hun belangen te behartigen.

De Dierenbescherming kent drie belangrijke organen:

- **Bestuurder** aan wie op grond van de wet bepaalde bevoegdheden zijn toegekend en die de dagelijkse leiding heeft over de algemene gang van zaken van de Dierenbescherming en de bedrijfsvoering. De Bestuurder wordt ondersteund door het managementteam (MT).
- **Ledenraad** aan wie op grond van de wet bepaalde bevoegdheden zijn toegekend.
- **Raad van Toezicht** aan wie op grond van de ANBI-status en CBF-Erkenning bepaalde bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn toegekend.

Deze bevoegdheden zijn in de statuten en reglementen vastgelegd en zijn in zekere mate overlappend, waardoor goede samenwerking tussen de organen van belang is.

Toezichtmodel

Binnen de Dierenbescherming wordt voldaan aan het principe van scheiding van bestuur en toezicht. De Vereniging kent een Ledenraad, Raad van Toezicht, Bestuur en Ondernemingsraad (OR).

Erkende instelling

De Dierenbescherming is door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) aangemerkt als erkende instelling. Daarnaast onderschrijft zij als lid van Goede Doelen Nederland de SBF-Code Goed Bestuur en de daarin opgenomen kernwaarden, principes en normen.

De organisatie moet:

- een scheiding aanbrengen tussen besturen, uitvoeren en toezicht houden;
- Beschikbare middelen zo efficiënt en effectief mogelijk besteden;
- Rekening houden met de verschillende groepen die belang hebben bij haar werk.

De Vereniging kwalificeert zich als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI; nummer RSIN 002709399), waardoor schenkingen en nalatenschappen zijn vrijgesteld van erf- en schenkbelasting en een gever onder bepaalde voorwaarden belastingvoordeel heeft bij het doen van de schenkingen.

Consolidatiekring

Naast de landelijke Vereniging bestaat de structuur van de Dierenbescherming uit ruim 35 verbonden en/of gelieerde instellingen. Dit zijn stichtingen waarin onder andere opvangen, dierenambulanceactiviteiten en in een aantal gevallen vermogensbeheer zijn ondergebracht. De gelieerde organisaties behoren tot de Consolidatiekring van de Dierenbescherming; op grond van de statuten van deze organisaties is in meer of mindere mate sprake van zeggenschap van de Dierenbescherming. Voor nagenoeg alle stichtingen geldt dat de door de Dierenbescherming voorgeschreven modelstatuten en -reglementen zijn ingevoerd en dat de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren het bestuur vormt. Activiteiten van deze stichtingen worden uitgevoerd in overeenstemming met de doelstellingen, de visie en het beleid van de Dierenbescherming.

Voor de gelieerde stichtingen zijn de modelstatuten per 1 juli 2017 opnieuw vastgesteld. Bij een enkele stichting geldt er een (schriftelijk) samenwerkingsverband met afwijkende statuten.

De Consolidatiekring van de Dierenbescherming bestaat uit rechtspersonen die door middel van consolidatie organisatorisch direct of indirect zijn verbonden met de organisatie en samen één economische eenheid vormen. De stichtingen die tot de Consolidatiekring van de Dierenbescherming behoren, zijn in de geconsolideerde jaarrekening weergegeven.

Leden

De Dierenbescherming heeft gewone leden, gezinsleden, ereleden en leden van verdienste. Toelating van leden vindt plaats volgens de bepalingen zoals opgenomen in het huishoudelijk reglement.

Ledenraad

De Ledenraad is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het Bestuur, de Raad van Toezicht en welk deelbelang ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De Ledenraad van de Dierenbescherming bestaat

uit 25 mensen, die een zittingstermijn van ten hoogste drie jaar heeft. De Ledenraad was in functie van 1 januari 2018 tot 31 december 2020. In de loop 2020 zijn er verkiezingen georganiseerd; de nieuwe Ledenraad is per 1 januari 2021 in functie.

Benoeming

Door leden van de Dierenbescherming worden 24 leden gekozen. Alleen een meerderjarige natuurlijke persoon die in beginsel voldoet aan de profielschets kan tot lid worden gekozen. Leden van de Ledenraad mogen niet in enig dienstverband staan tot de Dierenbescherming of aan de Dierenbescherming gelieerde organisaties. Zij mogen ook geen commerciële banden hebben met de organisaties. Twaalf leden worden provinciaal geworven en twaalf landelijk. Voor alle benoemingen geldt dat kandidaten dienen te voldoen aan de in de algemene profielschets beschreven expertise.

Samenstelling

De 24 leden kiezen op basis van kwaliteiten beschreven in een algemene profielschets gezamenlijk een dagelijkse voorzitter die eveneens lid van de Ledenraad is. Als een vacature niet kan worden vervuld op de wijze als hiervoor beschreven, wordt het lidmaatschap door de eerstvolgende niet gekozen landelijke kandidaat met de meeste stemmen ingevuld en indien dat niet mogelijk is, neemt de Ledenraad maatregelen die nodig zijn om in vacatures te voorzien. Deze situatie heeft zich voorgedaan in 2020; de vacatures zijn toen met inachtneming van de benodigde formaliteiten ingevuld door verkozen provinciale kandidaten in volgorde van de meeste stemmen.

Vergaderingen

Statutair worden er ieder verenigingsjaar ten minste twee vergaderingen gehouden, maar in de praktijk komt de Ledenraad vaker bijeen en staan buiten de reguliere vergaderpunten ook dierinhoudelijke thema's centraal. In 2020 waren er vier audiovisuele vergaderingen en een dialoogsessie. Hierbij zijn Ledenraad, Raad van Toezicht en werkorganisatie vertegenwoordigd en is er gelegenheid om een inhoudelijke dialoog te voeren met de organisatie over dierinhoudelijke onderwerpen aan de hand van de vastgestelde afwegingskaders. Op basis van deze sessie kan de Ledenraad input leveren voor bijvoorbeeld het jaarplan en andere dierinhoudelijke thema's nader bespreken.

De voorjaarsvergadering wordt gehouden vóór 1 juli en de najaarsvergadering na 1 juli, maar voor het einde van het kalenderjaar.

In de voorjaarsvergadering komen onder meer aan de orde:

- jaarverslag en jaarrekening inclusief de controleverklaring accountant;
- voorzien in eventuele vacatures van Bestuur of Raad van Toezicht;
- andere voorstellen van Bestuur, mits opgenomen in oproeping ter vergadering;
- besluit tot verlenen van decharge van Bestuur over gevoerd beleid en Raad van Toezicht over gehouden toezicht.

In de najaarsvergadering komen onder meer aan de orde:

- jaarplan en begroting voor volgend verenigingsjaar, alsmede jaarplanning;
- voorzien in eventuele vacatures van Bestuur of Raad van Toezicht;
- andere voorstellen van Bestuur, mits opgenomen in oproeping ter vergadering.

De Ledenraad kent een voorzitterschap bestaande uit:

- technisch voorzitter (ten tijde van de Ledenraadsvergadering), zijnde de voorzitter van de Raad van Toezicht;
- dagelijks voorzitter zijnde een lid van de Ledenraad dat daartoe door en uit de leden van de Ledenraad is gekozen.

Community

Binnen de digitale omgeving van de Dierenbescherming is een eigen community ingericht waar leden van de Ledenraad relevante informatie en documenten kunnen vinden.

Bestuurssecretaris

Er is een bestuurssecretaris die zich onder andere richt op good governance en het organiseren van verbinding tussen werkorganisatie van de Dierenbescherming, Raad van Toezicht en Ledenraad, alsmede adequaat communiceren met en ondersteunen van de Ledenraad in algemene zin. In 2019 zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor een reguliere evaluatie van de samenwerking tussen Bestuur, Raad van Toezicht en Ledenraad die in 2020 heeft plaatsgevonden onder begeleiding van een extern bureau.

De Ledenraad kende in 2020 de volgende commissies:

- Een aantal commissies heeft een statutaire basis en een aantal is door de Ledenraad zelf ingesteld omdat dat nuttig of noodzakelijk werd geacht.
- Commissie voorbereiding – heeft een statutaire basis en wordt gevormd door de (dagelijks) voorzitter van de Ledenraad en twee door de Ledenraad aan te wijzen leden. Deze commissie stelt in overleg met de Bestuurder, voorzitter Raad van Toezicht – en bestuurssecretaris – de definitieve agenda voor de Ledenraadvergadering vast.
- Commissie communicatie – is gericht op het betrekken bij en informeren van de leden over de werkzaamheden van de Ledenraad.
- Commissie vrijwilligers – richt zich op vrijwilligers en de wijze waarop de Dierenbescherming hen optimaal in staat stelt werkzaamheden uit te voeren. In 2020 heeft de commissie geconstateerd dat de Dierenbescherming het vrijwilligersbeleid verder professionaliseert en de vrijwilligers goed faciliteert. Dit heeft ertoe geleid dat deze commissie bij besluit van de Ledenraad eind 2020 is opgeheven. Afgesproken is dat de plenaire Ledenraad over dit thema jaarlijks door de organisatie geïnformeerd zal worden.
- Commissie verbetering – richt zich op het optimaal laten functioneren van de Ledenraad, en hoe een actieve inzet van de leden gestimuleerd kan worden. In 2020 heeft de commissie zich gericht op mogelijke verbetervoorstellen in relatie tot de evaluatie van de onderlinge samenwerking.

- Commissie Governance – richt zich vooral op de vorm van samenwerking tussen Bestuurder, Raad van Toezicht en Ledenraad binnen de complexe organisatie en de organisatiestructuur zoals vastgelegd in statuten en reglementen.
- Commissie jaarstukken – is vroegtijdig aangesloten op het proces van de jaarstukken en heeft extra gelegenheid tot het stellen van vragen. Zij doet een eerste beoordeling van de jaarstukken en geeft een advies aan de Ledenraad met betrekking tot de besluitvorming hierover.
- Kiescommissie – heeft een statutaire basis en is belast met het organiseren van de verkiezingen van de Ledenraad. De commissie wordt actief op het moment dat de verkiezingen aan de orde zijn of er tussentijds in vacatures moet worden voorzien. De Ledenraad heeft in 2020 besloten tot benoeming van Monique Visser, Jolanda Brus en Annemarie Smolders-Simonse tot lid van de kiescommissie met ingang van 1 april 2020.
- Dialoog dag-commissie – wordt elke keer opnieuw gevormd ter voorbereiding op een jaarlijkse dialoogsessie. De commissie heeft ten doel het met de organisatie delen welke onderwerpen de Ledenraad belangrijk vindt. Dit wordt gedaan door met elkaar vijf onderwerpen – die de LR graag terugziet in het jaarplan voor het opvolgend jaar- voor te bereiden en presenteren. Er worden korte presentaties over de aangedragen onderwerpen voorbereid aan de hand van een afwegingskader en een bepaald format op de Dialoogdag.

Dialoogdag

Op 8 februari 2020 was er opnieuw een dialoogsessie tussen Ledenraad, Bestuur en een aantal leden van de Raad van Toezicht. Tijdens deze sessie kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan bod: meer aandacht voor dieren in de wei; duurzaam dierlijk voedsel produceren; meer aandacht voor ouderen e.a.; fokken van gezelschapsdieren; amfibieën: straat- en trottoirkolken en dieren in het wild. Deze thema's worden in vervolg op de Dialoogdag ofwel verwerkt in het jaarplan voor het volgende jaar, of nader onderzocht, waaruit moet blijken dat het haalbaar en passend is om het betreffende onderwerp in een volgend jaarplan te verwerken óf dat er een feitelijke onderbouwing volgt waaruit blijkt dat daar redelijkerwijs van moet worden afgezien. De onderwerpen die zijn aangedragen door de Ledenraad op de Dialoogdag in 2020 hebben allemaal op enige wijze een vervolg gekregen m.b.t. het beleidsplan 2020-2025 en/of jaarplan 2021.

Excursie

Jaarlijks wordt er een excursie georganiseerd voor de Ledenraad naar een samenwerkingspartner en opvanglocatie van de Dierenbescherming. Vanwege de coronacrisis is deze in 2020 helaas niet doorgegaan. We hopen op een herkansing in 2021. Voorwaarde is uiteraard dat dit veilig voor mens en dier kan plaatsvinden.

Geen bezoldiging

Het lidmaatschap van de Ledenraad is onbezoldigd.

Accountant

De Ledenraad benoemt, in beginsel op bindende voordracht van de Raad van Toezicht, de accountant.

De Ledenraad in 2020

- Dit was het derde jaar van de zittingstermijn van de Ledenraad van de Dierenbescherming die in 2020 vijf keer bijeenkwam. Een keer fysiek in februari daarna in verband met de COVID situatie helaas enkel nog audiovisueel. Er waren, naast de Dialoogdag, vier reguliere Ledenraadvergaderingen waarbij onder meer de volgende onderwerpen werden besproken:
- Corona en de impact op de organisatie
 - Nieuwe strategische koers en meerjarenbeleidsplan
 - Inzet Tweede Kamer 2021 over: Huisdieren; Inclusief natuurbeleid; de Dierenbescherming 'Naar een veehouderij passend bij Nederland'
 - Diertransporten
 - Veehouderij
 - Beter Leven keurmerk
 - Campagnes en fondsenwervende activiteiten Dierenbescherming
 - Bijzondere uitgave van Donald Duck & De Dierenbescherming
 - Dierendag vier ik thuis
 - In het wild levende dieren
 - TNR Zwerfkatten
 - Werken met honden en daarbij komende problematiek
 - Actualiteiten Dierenbescherming en Beter Leven keurmerk
 - Jaarplan en begroting 2021
 - Verkiezingen Ledenraad 2021 t/m 2023
 - Samenstelling en werkcommissies
 - Jaarverslag en jaarrekening 2019
 - Dierenbescherming in de media
 - Deelname Faunabeheereenheden
 - Eurogroup for Animals en het belang van Lobby
 - Onverdoofd slachten
 - Reguliere evaluatie samenwerking Ledenraad, Raad van Toezicht en Bestuurder
 - Dierenbuddy
 - Positionering merken Dierenbescherming en de website

Raad van Toezicht

Samenstelling

De Dierenbescherming kent een Raad van Toezicht, bestaande uit een door de Raad van Toezicht te bepalen aantal van tenminste vijf en ten hoogste zeven natuurlijke personen. Vanaf september is sprake van belet van één van de RvT leden. Er zijn voorzieningen getroffen zodat continuïteit en verantwoordelijkheden goed geborgd blijven.

De Raad van Toezicht bestaat uit zes natuurlijke personen. In 2020 is besloten een zevende lid te werven vanwege het vooruitzicht dat belet van het hierboven benoemde lid langdurig zal zijn. Bij benoeming zal het aantal leden van de Raad van Toezicht worden vastgesteld op zeven.

Benoeming

De benoeming van de leden geschiedt met inachtneming van een door de Raad van Toezicht, na overleg met het Bestuur, vast te stellen functieprofiel waarin de competenties en selectieprocedure zijn bepaald. De leden mogen niet in enig dienstverband staan tot de Dierenbescherming, of aan de Dierenbescherming gelieerde organisaties. De Raad van Toezicht benoemt uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter en kan eventuele taken onderling verdelen bij reglement. Aftredende leden kunnen ten hoogste eenmaal worden herbenoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaar. Er gelden dan dezelfde regels als bij de initiële benoeming.

Taken

De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op Bestuur, Consolidatiekring, beleid en algemene gang van zaken binnen de Dierenbescherming en daarmee verbonden organisaties. De Raad van Toezicht is belast met de taken die bij de statuten zijn toegekend. De Raad van Toezicht hanteert de Code Goed Bestuur bij het uitoefenen van toezichthoudende en ondersteunende taken bij voortdurende als leidend principe.

Besluiten

De volgende besluiten van het Bestuur zijn onder andere onderworpen aan de schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht en de Ledenraad:

- vaststelling of wijziging van meerjarenbeleidsplan en meerjarenraming;
- vaststelling of wijziging van begroting en jaarplan;
- vaststelling of wijziging van jaarverslag jaarrekening;
- aanvragen van faillissement of surseance van de Dierenbescherming;
- vaststelling of wijziging van contributies van leden.

Leden van de Raad van Toezicht handelen zonder last en ruggenspraak.

Vergaderingen

De Raad van Toezicht vergadert ten minste vier maal per jaar. Doorgaans komt de Raad vaker bijeen, dit doet zij wanneer tussentijdse besluitvorming gewenst is. De voorzitter van de Raad van Toezicht neemt deel aan het regulier driehoeks-overleg met het Bestuur en de voorzitter van de Ledenraad. Daarnaast functioneert de voorzitter van de Raad als technisch voorzitter van de Ledenraadsvergaderingen en neemt er daarnaast tenminste één ander lid deel aan de vergaderingen van de Ledenraad. Alle leden van de Raad hebben deelgenomen aan de evaluatie van de onderlinge samenwerking tussen Bestuur, Raad van Toezicht en Ledenraad die in 2020 onder leiding van een extern bureau heeft plaatsgevonden. Daarnaast heeft de Raad onderling een reguliere zelfevaluatie gedaan m.b.t. functioneren.

Geen bezoldiging

Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is onbezoldigd. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen ook geen onkostenvergoeding.

Bestuur

Met ingang van 22 mei 2018 heeft de Raad van Toezicht conform artikel 10.5 van de statuten van de NVBD en artikel 7.4 van de statuten van de LID mevrouw J.F. Admiraal tot statutair Bestuurder benoemd. Mevrouw Admiraal was aldus het gehele jaar 2020 (vanaf dat moment tot heden) Bestuurder van de Dierenbescherming.

Taak

Het Bestuur is belast met het besturen van de NVBD en algemene gang van zaken binnen de Dierenbescherming en daarmee verbonden organisaties. Het Bestuur bepaalt het strategisch beleid, stelt financiële richtlijnen vast, voert management, is eindverantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en vertegenwoordigt de Dierenbescherming. Een nadere uitwerking van de taken van het Bestuur is onder andere opgenomen in het Bestuursreglement en het reglement Governance Gelieerde Stichtingen. De NVBD vormt tevens het Bestuur van ruim dertig gelieerde stichtingen met modelstatuten voor gelieerde stichtingen. Deze zijn opgenomen in de Consolidatiekring van de Dierenbescherming. Daarnaast zijn er twee bijzondere aan de Dierenbescherming gelieerde stichtingen; de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en Stichting Beter Leven keurmerk (SBLK) en is er in 2020 nog één stichting die deel uitmaakt van de Consolidatiekring met een afzonderlijk bestuur.

Samenstelling

Het aantal Bestuurders wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht, na schriftelijke goedkeuring van de Ledenraad en is momenteel vastgesteld op één.

Benoeming

De benoeming van een bestuurslid geschiedt met inachtneming van een door de Raad van Toezicht, na advies van de Remuneratiecommissie, vast te stellen functieprofiel waarin de noodzakelijke competenties van een Bestuurder worden omschreven. Het functieprofiel is voor de leden openbaar. Het Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht na advies van de Remuneratiecommissie en goedkeuring van de Ledenraad. De Ondernemingsraad (OR) heeft adviesrecht. Een Bestuurder wordt benoemd voor onbepaalde tijd of voor een periode zoals overeengekomen in de arbeidsovereenkomst.

Aanvaarden nevenfuncties

Een Bestuurder dient elke nevenfunctie te melden aan de Raad van Toezicht. Voor het aanvaarden of continueren van een betaalde of onbetaalde nevenfunctie die een zodanige werkbelasting met zich meebrengt dat het afbreuk kan doen aan het functioneren voor de Dierenbescherming of anderszins strijdig kan zijn met de belangen van (de Consolidatiekring van) de Dierenbescherming, behoeft een Bestuurder schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht.

Beloning

De beloning en overige arbeidsvoorwaarden van het Bestuur worden vastgesteld door de Raad van Toezicht na advies van

de Remuneratiecommissie. Hierbij wordt de puntentelling op basis van de beloningsregeling 'Bestuurder goede doelen organisaties' (Goede Doelen Nederland /CBF) in acht genomen.

Beoordeling

Het Bestuur wordt jaarlijks beoordeeld door de Raad van Toezicht na advies van de Remuneratiecommissie volgens een door de Raad van Toezicht, na advies van de Remuneratiecommissie, opgesteld beoordelingskader.

Commissies

Naast de commissies van de Ledenraad die hiervoor zijn genoemd, kent de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren de volgende statutaire commissies:

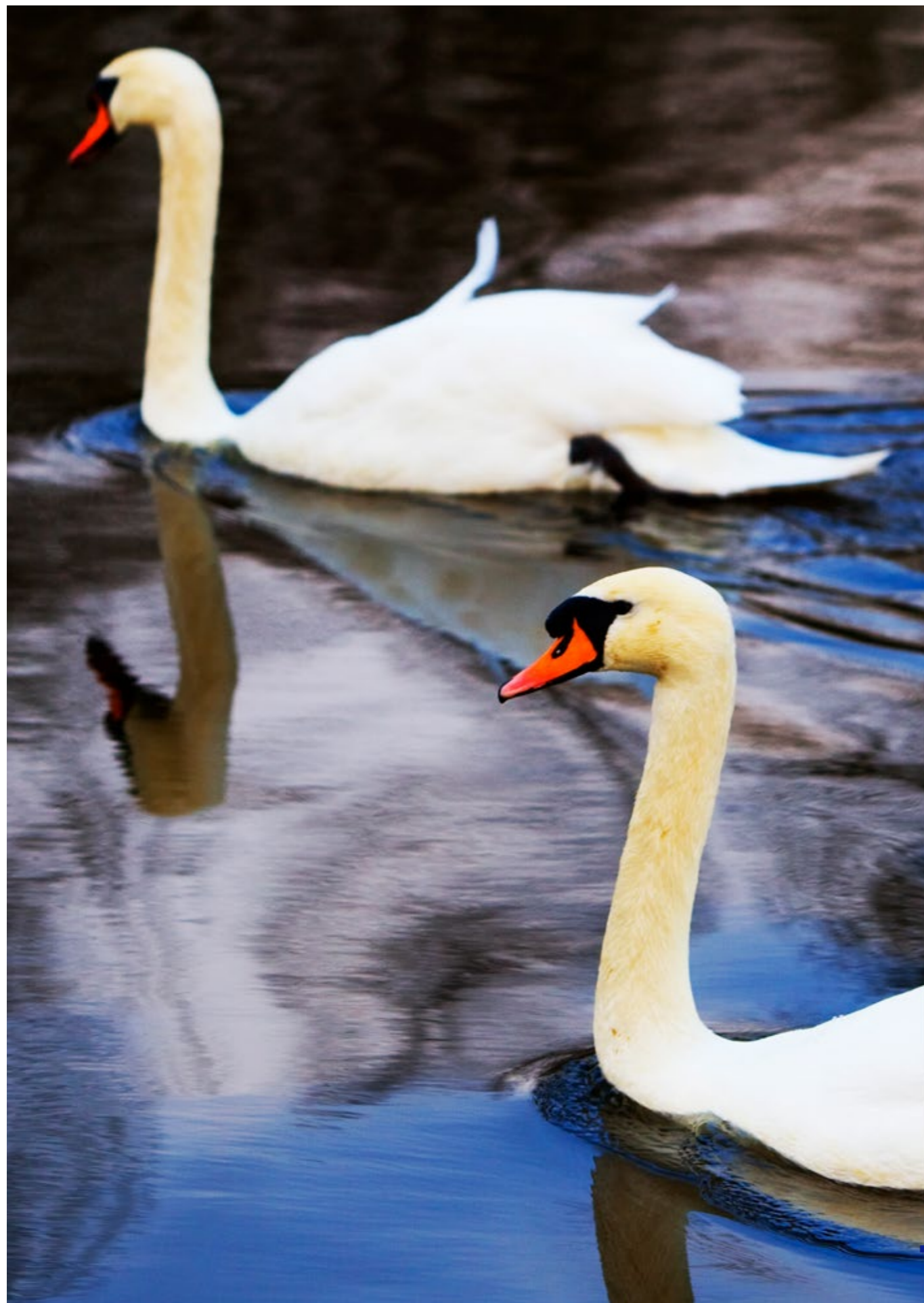
- **Auditcommissie** – vast onderdeel van de Raad van Toezicht en onder verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht belast met het houden van toezicht op de financiële gang van zaken binnen de Dierenbescherming en haar Consolidatiekring in het algemeen. Tevens toetst de commissie de werking van de administratieve organisatie en interne controle en in het bijzonder de betalingsorganisatie.
- **Remuneratiecommissie** – vaste commissie van de Raad van Toezicht, bestaande uit leden van de Raad van Toezicht en heeft als taak te adviseren en besluitvorming door de Raad van Toezicht voor te bereiden met name op het gebied van Governance en werkgeverschap van het Bestuur.
- **Commissie van Beroep** – vaste commissie van de Ledenraad. De leden worden benoemd door de Ledenraad op voordracht van de Bestuurder, bestaande uit onpartijdige en onafhankelijke leden. Voordrachten van de Bestuurder behoeven schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht. De commissie heeft o.a. als taak het behandelen van en besluiten over klachten en het adviseren over en bemiddelen in geschillen.

Commissie van Beroep

Er zijn in 2020 bij de Commissie van Beroep geen klachten en/of geschillen gemeld. De Commissie is niet bijeengekomen als gevolg van de coronasituatie.

Centrale Ondernemingsraad

De Dierenbescherming kent een Ondernemingsraad (OR). Deze heeft negen zetels, waarvan er momenteel vijf zijn gevuld, en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

Verantwoording Raad van Toezicht

Raad van Toezicht (RvT)

De Raad van Toezicht vervult de statutair vastgelegde taak van toezichthouder en hanteert hierbij de Code Goed Bestuur bij het uitvoeren van toezichthoudende en ondersteunende taken bij voortdurend als leidend principe. De RvT volgt de Vereniging en geconsolideerde stichtingen kritisch. Daarnaast is voor sommige plannen en voorstellen van het Bestuur goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig. Verder houdt de RvT toezicht op de algemene gang van zaken binnen de Dierenbescherming en het beleid van de Bestuurder van de NVBD en het Bestuur door de NVBD van de geconsolideerde stichtingen. De RvT staat het Bestuur met advies en kennis terzijde. Verder toetst de Raad behaalde resultaten aan het voorgenomen beleid en beleidsvoornemens op haalbaarheid en realiteitsgehalte.

De reglementen van de Raad van Toezicht en commissies zijn op de website van de Dierenbescherming opgenomen. Voor de leden zijn profielen opgesteld, zodat de noodzakelijke expertises worden vertegenwoordigd in de Raad.

Het gaat om de volgende vakgebieden/achtergronden:

- dierinhoudelijke kennis
- financiële expertise
- juridische expertise
- vastgoed expertise
- commerciële en marketing expertise
- kennis van organisatie-inrichting/-ontwikkeling

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. Zij kunnen reis- en verblijfskosten declareren. De Bestuurder ontvangt een salaris dat valt binnen de richtlijnen van Goede Doelen Nederland (branchevereniging van goede doelen). Nadere toelichting op de beloning van de Bestuurder is te vinden in de Jaarrekening.

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestond in de vermelde perioden in 2020 uit de volgende leden:

- Mirjam Sijmons*, vanaf 29 september 2018, voorzitter Raad van Toezicht vanaf 1 januari 2019, tevens sinds 1 januari 2019 lid van de Remuneratiecommissie.
- Maurits Kuipers*, vanaf 4 december 2017, vicevoorzitter Raad van Toezicht, lid Auditcommissie vanaf 1 januari 2018.
- Marije Eleveld*, vanaf 4 december 2017, voorzitter Auditcommissie vanaf 1 januari 2018.
- Franck Meijboom*, vanaf 23 juni 2018.
- Jolling de Pree*, vanaf 29 september 2018 lid Raad van Toezicht, tevens sinds 1 januari 2020 lid van de Auditcommissie.

- Karin Broekhuizen*, vanaf 1 januari 2019 en sinds 18 september 2019 tevens lid en voorzitter van de Remuneratiecommissie.

Werkzaamheden Raad van Toezicht

Vergaderingen

Er hebben in 2020 vier reguliere vergaderingen van de Raad van Toezicht plaatsgevonden en één formele besluitvorming buiten vergadering waaraan alle leden hebben deelgenomen. Aan de vergaderingen heeft 88% van de zittende leden deelgenomen.

Verder was ook bij de Ledenraadvergaderingen de voorzitter en/of een ander lid van de Raad van Toezicht aanwezig. De belangrijkste onderwerpen die in 2020 in de RvT-vergaderingen één of meerdere keren aan de orde geweest zijn, betreffen:

- Proces om te komen tot en goedkeuring van een nieuwe strategische koers met bijbehorend meerjarenbeleidsplan 2020 – 2025. In 2020 is de nieuwe strategische koers ‘Samen naar een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland’ vastgesteld. Dit is een intensief proces geweest waarbij zowel (vrijwillige) medewerkers van de Dierenbescherming als externen breed betrokken waren.
- Jaarverslag en jaarrekening 2019
- Kwartaalrapportages 2020
- Procuratiereglement en volmachten
- Liëren en ontlieren van stichtingen
- Vastgoedvraagstukken en vastgoedstrategie
- Goedkeuren van investeringen en besluiten over o.a. ICT, vastgoed, wagenpark, ambulances
- Het CRM systeem – tool om relatiebestand te managen – was verouderd en aan vervanging toe, omdat het niet meer vanuit de huidige leverancier kon worden ondersteund. Begin 2020 is het nieuwe CRM systeem volgens planning en binnen de begrote kosten naar tevredenheid in gebruik genomen.
- Jaarplan en begroting 2021
- Financieel beleid en Beleggingen
- HRM beleid
- Governance vraagstukken
- Benoemingen
- Dierinhoudelijke onderwerpen
- Vaststelling puntentelling (obv GDN/CBF) en vaststelling salaris Bestuurder

Auditcommissie (AC)

De Auditcommissie adviseert de Raad van Toezicht over financiële vraagstukken, waaronder rapportages en effectiviteit van interne controles. Deze commissie bestaat uit twee

Raad van Toezicht-leden met financiële expertise en een achtergrond met betrekking tot vastgoed. In 2020 is deze commissie uitgebreid met een derde lid uit de RvT met juridische achtergrond.

In 2020 is de Auditcommissie vier keer in vergadering bijeengekomen. De Bestuurder, Manager Financiën & Control en Bestuurssecretaris woonden deze vergaderingen bij. Periodiek wordt de externe accountant uitgenodigd. Voor verantwoording van de financiële gang van zaken binnen de Dierenbescherming steunen de Raad van Toezicht en de AC met name op de kwartaalrapportages (forecasts) van het Bestuur. Daarnaast keren jaarverslag en jaarrekening (volgens richtlijn RJ 650 voor fondsenwervende instellingen) en jaarplan en begroting (van de NVBD en geconsolideerde stichtingen onder bestuur van de Dierenbescherming) terug op de agenda. De financiële meerjarenraming, passend bij de strategische koers, werd in 2020 met een positief advies naar de RvT doorgeleid. Tevens is aandacht besteed aan risicomanagement en een aantal benodigde investeringen en beslissingen ten aanzien van ICT, wagenpark, ambulances en vastgoed.

Remuneratiecommissie (RC)

De Remuneratiecommissie adviseert de Raad van Toezicht over profielschetsen voor de selectie en voordracht van het Bestuur en leden van de Raad van Toezicht. Daarnaast adviseert zij over algemene arbeidsrechtelijke en arbeidsvoorwaardelijke zaken betreffende het Bestuur. Tevens behoren evaluatie en beoordeling van het functioneren van de Bestuurder tot het takenpakket.

De Remuneratiecommissie is in 2020 meermaals bij elkaar gekomen. Fysiek voor het jaarverslag 2019 met de Bestuurder, en virtueel vanwege het stellen van een vacature en voorbereiden van een wervingsproces voor een nieuw lid, die tevens de functie van voorzitter van de RvT zou gaan vervullen. In 2021 heeft dit geresulteerd in de benoeming van mevrouw Chantal Vergouw.

In de Remuneratiecommissie zijn o.a. de beloning van de Bestuurder conform het puntentellingsregeling van het Centraal Bureau Fondsenwerving en Goede Doelen Nederland en de reguliere evaluatie van het functioneren van de Bestuurder aan de orde gekomen. Er is daarbij gebruik gemaakt van de systematiek waarbij feedback wordt gegeven vanuit verschillende invalshoeken van de organisatie (360 graden feedback). De leden van de Remuneratiecommissie hebben gesprekken gevoerd met leden van het managementteam om een 360 graden beoordeling van de Bestuurder te kunnen opstellen.

Belangenverstrengeling

Er zijn in 2020 geen meldingen geweest van mogelijke belangenverstrengeling bij een Bestuurder, noch van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van Bestuurders, toezichthouders en/of externe accountants speelden of spelen die van materiële betekenis zijn voor de Dierenbescherming en/of Bestuurders, toezichthouders en/of externe accountant.

Evaluatie Governance driehoek

Eind 2020 heeft een evaluatie van de Governance driehoek Ledenraad-Bestuurder-Raad van Toezicht plaatsgevonden onder externe begeleiding. Veel gaat goed en er zijn mogelijkheden om de driehoek nog beter te laten functioneren. Dit wordt stapsgewijs opgepakt. Om een goede samenwerking te bevorderen tussen Raad van Toezicht, Ledenraad en Bestuur van de Dierenbescherming heeft er in 2020 regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters van de RvT, Ledenraad en Bestuurder. Mede door dit intensieve driehoeksoverleg is aan de zeggenschap en het toezicht, dat zowel bij de Raad van Toezicht als de Ledenraad is belegd, op goede wijze invulling gegeven.

Dank en waardering

De Dialoogdag en (onderlinge) dialoogsessies in 2020 (ook in verband met de nieuwe strategische koers) zijn door alle aanwezigen als positief enthousiasmerend ervaren. In 2019 en 2020 is intensief aan de herijking van het meerjarenbeleidsplan en de -strategie gewerkt met betrokkenheid van binnen en buiten de organisatie.

De Dierenbescherming staat voor het beschermen van dieren in Nederland, in de ruimste zin van het woord. Wij erkennen hun waarde en behartigen hun belangen. Want ondanks al onze inspanningen in de ruim 155 jaar dat we bestaan, moeten wij dagelijks concluderen dat dierenleed nog lang de wereld niet uit is. Onze samenleving is op allerlei gebieden in beweging en het is meer dan ooit van belang om dierenwelzijn daarin de plek te geven die dieren verdienen.

Daarnaast heeft de Dierenbescherming zich in de voorgaande jaren ontwikkeld tot één landelijke organisatie waardoor er allerlei nieuwe mogelijkheden zijn ontstaan om ons doel te bereiken. Dit biedt kansen en mogelijkheden om nu een duurzame strategische koers vast te stellen die aansluit bij de ontwikkelingen in de maatschappij. Bijbehorende meerjarenbeleidsplan met -raming is medio 2020 vastgesteld. Wij kijken ernaar uit om hiermee verder aan het werk te gaan en ons er samen de komende jaren opnieuw krachtig voor in te zetten om onze lange termijndoelen te bereiken.

De Raad van Toezicht constateert tot haar genoegen dat de organisatie in 2020 met grote toewijding heeft gewerkt aan de verbetering van dierenwelzijn in Nederland. De voorbeelden hiervan worden in dit document alom geïllustreerd. De RvT is de leden van de Ledenraad erkentelijk voor hun sterke mate van betrokkenheid en inzet. Daarnaast dankt de Raad de Bestuurder, het managementteam en alle medewerkers en vrijwilligers voor het mooie werk dat in 2020 verzet is om het welzijn van dieren in Nederland te dienen.

Functie en nevenfuncties bestuurders en leden van de Raad van Toezicht van NVBD 2020

Co'tje Admiraal Bestuurder

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht Rivas, Gorinchem

Mirjam Sijmons Vanaf 1 januari 2019 Voorzitter RvT

Hoofdfunctie:

- Lid Raad van Bestuur EY

Nevenfunctie:

- Lid Raad van Commissarissen Kampert en Helm

Maurits Kuijpers Vicevoorzitter RvT, lid Auditcommissie

Hoofdfunctie:

- Eigenaar MC Capital (vastgoedadvies)

Nevenfunctie:

- Voorzitter MSRE Alumni Association, vereniging gelieerd aan de Amsterdam School of Real Estate

Marije Eleveld Lid RvT, voorzitter Auditcommissie

Hoofdfunctie:

- Directeur-bestuurder Woningcorporatie Bo-Ex

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok
- Lid Bestuur Stichting Woonwagens Utrecht
- Voorzitter Stichting Utrechtse Woningcorporaties (STUW)
- Lid Dagelijks en Algemeen Bestuur Regioplatform Woningcorporaties Utrecht (RWU)
- Lid Algemeen Bestuur Stichting Woonruimteverdeling Utrecht (SWRU)
- Lid toetsingscommissie woningbouwimpuls BZK
- Lid Informatie en communicatie Orgaan (ICO) aardwarmte provincie Utrecht

Franck Meijboom Lid RvT

Hoofdfunctie:

- Universitair Hoofddocent Faculteit Diergeneeskunde Universiteit Utrecht/Hoofd van CenSAS

Nevenfuncties:

- Lid Raad voor Dieraangelegenheden
- Voorzitter Commissie Ethiek van de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde
- Vice-president van EurSafe
- Voorzitter Wetenschappelijke Advies Commissie Ritueel Slachten
- Lid Commissie Ethiek CRV
- Coördinator Thematic Group Ethics LERU| 87

Jolling de Pree Lid RvT

Hoofdfunctie:

- Advocaat/Partner bij De Brauw Blackstone Westbroek NV

Nevenfuncties:

- Lid van de Adviescommissie Mededinging van de Nederlandse Orde van Advocaten

Karin Broekhuizen Lid RvT

Hoofdfunctie:

- Eigenaar L&BCC

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Veenendaalse Woningstichting
- Lid Raad van Commissarissen Woningstichting Leusden

Financiële visie, strategie en beleid

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Bestuursverslag

Financiële resultaten

Verantwoording doelbesteding

(x € 1.000)	Baten	Lasten	Exploitatieresultaat
Fondsen			
Geworven eigen baten			
Baten uit contributies	5.635		
Baten uit nalatenschappen	12.710		
Baten uit giften	2.839		
Baten uit collecte	905		
Overige baten eigen fondsen	27		
Overige opbrengsten	882		
(Verbreding) Fondsenwerving		3.618	
	22.998	3.618	19.380
Geworven baten derden			
Baten loterij organisaties	1.819		
Baten uit subsidies overheden	99		
Externe vermogensfondsen	508		
(Verbreding) Fondsenwerving		0	
	2.426	0	2.426
	25.424	3.618	21.806
Doelstellingen			
1. Diervriendelijk leven	0	659	-659
2. Diervriendelijk ondernemen	2.026	1.854	171
3. Diervriendelijk besturen	2.316	3.637	-1.322
4. Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte	0	219	-219
5. Hoogwaardige Dierenhulp			
Baten als tegenprestatie ..			
.. Vergoeding gemeenten	6.426		
.. Opbrengst ambulance	275		
.. Opbrengst opvang/pension	2.180		
Lasten		18.586	
	8.881	18.586	-9.706
6. Impactvolle beïnvloeding en voorlichting	0	4.228	-4.228
	13.222	29.185	-15.963
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	0	4.582	-4.582
Financiële baten en lasten	1.245	185	1.060
Totaal	39.891	37.570	2.321

In 2020 realiseerde de Dierenbescherming €38.646.000 aan baten. De lasten waren €37.385.000. Het resultaat uit de operationele bedrijfsvoering is €1.261.000 positief. Daarnaast is er een positief saldo van financiële baten en lasten van €1.060.000 positief. Het totale financiële resultaat bedraagt €2.321.000 positief. Van de totale baten is €29.185.000 rechtstreeks aan de doelstellingen besteed. Na mutatie van de bestemmingsfondsen en -reserves is het resterende deel van het resultaat toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Geworven baten (fondsen)

De fondsen hebben in 2020 in totaal €25.424.000 aan baten opgeleverd. Hiervan is 90% afkomstig uit eigen fondsen en 10% is aangedragen uit overige fondsen. De eigen fondsen zijn voor het grootste deel afkomstig van particulieren, waaronder nalatenschappen, contributies van leden, giften en de jaarlijkse collecte. Tegenover de opbrengsten van de eigen fondsen staan €3.618.000 aan wervingskosten, waardoor de eigen fondsen per saldo €19.380.000 opleveren. Overige fondsen dragen in totaal €2.426.000 bij. Er worden geen kosten gemaakt voor het verwerven van de overige fondsen. Per saldo, na verrekening van wervingskosten, kwam uit de fondsen in het verslagjaar €21.806.000 beschikbaar.

Om de fondsen te werven zet de Dierenbescherming verschillende activiteiten in. Ongeveer de helft van onze giften is afkomstig van onze leden en donateurs. Daarom is het belangrijk om leden te blijven werven en een actief programma toe te passen om leden te behouden. Daarnaast organiseert de Dierenbescherming jaarlijks haar collecteweek rondom Dierendag. Verder wordt er geworven voor een partnerschap met bedrijven. Er worden evenementen georganiseerd en wordt er geïnvesteerd in relatiebeheer met vermogensfondsen en de Nationale Postcode Loterij (NPL). Tot slot zijn we actief in het werven van nalatenschappen door mensen te wijzen op de mogelijkheden om de Dierenbescherming als goed doel op te nemen in hun testament. Dit alles doet de Dierenbescherming zowel op landelijk als op regionaal niveau en via on- en offline kanalen.

Doelstellingen

In 2020 heeft de Dierenbescherming een nieuwe strategische koers vastgesteld. Daarin beschrijven vier externe doelstellingen, twee interne doelstellingen en twee randvoorwaarden wat de organisatie in de komende jaren wil bereiken. De lasten van organisatie worden voor zover mogelijk met een nieuwe kostenverdeelstaat toegerekend aan de vier externe doelstellingen en twee interne doelstellingen. In 2020 is er in totaal € 29.185.000 besteed aan de doelstellingen. Hiervan is 64% besteed aan de doelstelling Dierenhulp (€18.586.000). Dit gaat vooral om de kosten van de opvang van dieren in de asielen en het vervoer van dieren met de dierenambulance. Hier stonden €8.881.000 aan opbrengsten tegenover vanuit de gemeentelijke bijdragen voor de opvang van (zwerf)dieren, de ontvangsten voor afstand en adoptie van dieren in de asielen en de opbrengsten van ambulanceritten. Per saldo draagt de Dierenbescherming uit andere middelen €9.706.000 bij aan de uitgevoerde dierenhulp in 2020. De overige 36% van de bestedingen aan de doelstellingen is bestemd voor de doelstellingen diervriendelijk leven, ondernemen, besturen en omgaan met de openbare ruimte. De doelstelling diervriendelijk ondernemen heeft eigen baten, namelijk de opbrengst van de Stichting Beter Leven keurmerk. De baten van diervriendelijk besturen bestaan uit de subsidie-opbrengsten van het ministerie van LNV voor de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID). De Dierenbescherming bekostigt uit andere middelen de overige bestedingen aan deze doelstellingen, in totaal €6.073.000. Per saldo, na verrekening van baten die verbonden zijn aan de uitvoering van onze doelstellingen, werd er in 2020 een bedrag van €15.778.000 besteed uit fondsen en reserves bijgedragen aan de vier doelstellingen.

Ter ondersteuning van de activiteiten van de Dierenbescherming worden er kosten gemaakt voor beheer en administratie. Dat valt onder de randvoorwaarde krachtige organisatie. Omdat de Dierenbescherming naast fondsenwerving ook een brede, uitvoerende taak heeft is er behoefte aan professionele ondersteuning op het gebied van HRM, vastgoed en facilitaire zaken, ICT en financiën.

Vergelijking met begroting 2020 en realisatie 2019

In onderstaande tabel worden de baten en lasten vergeleken met de begroting voor 2020 en de realisatie in 2019. Een verschil met een positief teken betekent hogere baten of lagere kosten in vergelijking met de begroting of vorig jaar; een negatief bedrag duidt op lagere baten of hogere kosten.

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroot 2020	Vershil begroting 2020	Realisatie 2019	Vershil realisatie 2019
BATEN					
Baten van Particulieren	22.116	20.089	2.027	22.441	-325
Baten van Bedrijven	418	186	232	202	216
Bijdrage van Loterijorganisaties	1.819	1.819	0	2.054	-235
Baten van Subsidies van Overheden	2.415	1.717	697	1.781	634
Baten van andere organisaties zonder winststreven	508	270	238	316	192
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	11.003	11.187	-184	13.310	-2.307
Overige Baten	366	165	202	640	-273
SOM VAN DE BATEN	38.646	35.434	3.212	40.743	-2.097
LASTEN					
Besteed aan doelstellingen					
Diervriendelijk leven	659	642	-17	664	5
Diervriendelijk ondernemen	1.854	2.203	348	1.973	118
Diervriendelijk besturen	3.637	2.879	-759	3.209	-429
Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte	219	206	-13	220	0
Hoogwaardige Dierenhulp	18.586	18.452	-135	21.448	2.861
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting	4.228	4.286	58	4.495	267
	29.185	28.667	-518	32.008	2.823
(Verbreding) Fondsenwerving	3.618	3.592	-26	3.204	-413
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	4.582	4.804	222	4.867	285
SOM VAN DE LASTEN	37.385	37.063	-322	40.080	2.695
Saldo financiële baten en lasten	1.060	354	706	1.532	-472
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	2.321	-1.275	3.596	2.195	126

Toelichting verschil met begroting en realisatie vorig jaar

De exploitatie 2020 sluit af met een positief financieel resultaat van €2.321.000. Er was een negatief financieel resultaat van €1.275.000 begroot. Het verschil met de begroting is €3.596.000 positief. Hieronder worden de belangrijkste verschillen met de begroting toegelicht.

Aan de batenkant liggen de gerealiseerde baten €3,2 miljoen hoger dan begroot. Dat zit vooral in baten van particulieren. De inkomsten uit nalatenschappen, giften en contributies zijn €2,0 miljoen hoger dan begroot. De opbrengst uit collecten is uitgekomen op €905.000 dat hoger is dan vorig jaar en ook hoger dan de begroting. Er zijn meer inkomsten gerealiseerd bij vermogensfondsen als stichting Waardig Dier en de anonieme stichting. Ook was er een grote eenmalige zakelijke gift van €210.000 doordat twee (niet-gelieerde) stichtingen in het oosten van het land zijn ontbonden en het batig saldo aan de Dierenbescherming hebben geschonken. In 2020 heeft de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming extra subsidie ontvangen van het ministerie van LNV voor een uitbreiding van de formatie. De baten met tegenprestaties zijn lager uitgekomen dan begroot. Dit komt hoofdzakelijk doordat de pensions vrijwel leeg waren in de vakantieperiode door COVID-19. De overige opbrengsten liggen €202.000 hoger dan begroot doordat de Dierenbescherming het voormalig asiel in Alkmaar heeft verkocht.

Aan de lastenkant is te zien dat er per saldo meer is besteed aan de vier externe en twee interne doelstellingen van de Dierenbescherming. Er is vooral meer besteed aan de doelstelling diervriendelijke besturen. Dat volgt uit de uitbreiding van

de Landelijke Inspectiedienst. De Stichting Beter Leven keurmerk (dat valt onder de doelstelling diervriendelijk ondernemen) heeft minder kosten gemaakt dan begroot. De kosten van beheer en administratie zijn binnen de begroting gebleven.

Tot slot was er een positief saldo van financiële baten en lasten van ruim €1 miljoen. De beleggingen vinden plaats conform het treasury-reglement van de Dierenbescherming. De portefeuille van de Dierenbescherming is ondergebracht bij de Rabobank waarbij afspraken zijn gemaakt over de verdeling tussen aandelen en obligaties en de fondsen die expliciet zijn uitgesloten, zoals beleggingen in producten die gerelateerd zijn aan bont of bedrijven die hun producten op dieren testen.

Toelichting verschil resultaat 2020 met resultaat 2019

Ten opzichte van vorig jaar is het financieel resultaat €126.000 hoger. De daling van de baten als tegenprestatie en de besteding aan de hoogwaardige dierenhulp houdt vooral verband met de ontlieping van DOC Breda, Leerdam en Gorinchem. De opbrengsten en kosten van deze asielen zitten wel in de realisatie van 2019 maar zijn niet meer opgenomen in de cijfers over 2020. De subsidies van overheden zijn toegenomen door de extra subsidie voor het ministerie van LNV voor de Landelijke Inspectiedienst. Hierdoor zijn ook de kosten voor diervriendelijk besturen toegenomen.

Over het boekjaar 2020 zijn de volgende kengetallen van toepassing:

Kengetallen 2020			
	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
% kosten beheer en administratie ten opzichte van totale lasten	12,3%	13,0%	12,1%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale baten	75,5%	80,9%	78,6%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale lasten	78,1%	77,3%	79,9%
% wervingskosten t.o.v. baten eigen fondsenwerving	15,7%	16,9%	15,1%

De kosten van beheer en administratie liggen ongeveer op het niveau van vorig jaar. Hieronder vallen de kosten voor de ondersteuning op het gebied van HRM, financiën, vastgoed, ICT en de juridische staf ten behoeve van de vele dierenopvangcentra en dierenambulanceposten in het land. Door het hogere positieve resultaat en de ontliepingen van drie asielen is er in 2020 minder besteed aan de doelstellingen dan vorig jaar.

Toelichting op de financiële positie

In onderstaande tabel worden de baten en lasten vergeleken met de begroting voor 2020 en de realisatie in 2019. Een verschil met een positief teken betekent hogere baten of lagere kosten in vergelijking met de begroting of vorig jaar; een negatief bedrag duidt op lagere baten of hogere kosten.

Balans Dierenbescherming		Na resultaatbestemming	
(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019	Mutatie
ACTIVA			
Vaste activa	24.274	25.316	-1.042
Beleggingen	22.433	16.351	6.082
Vorderingen en overige activa	6.535	9.147	-2.612
Liquide middelen	19.863	21.239	-1.375
TOTAAL ACTIVA	73.106	72.053	1.053
PASSIVA			
Reserves en fondsen	64.915	62.594	2.321
- Continuïteitsreserve	25.263	24.638	625
- Bestemmingsreserves	33.751	32.279	1.472
- Bestemmingsfondsen	5.902	5.678	223
Voorzieningen	243	275	-32
Langlopende Schulden	2.008	2.143	-136
Kortlopende Schulden en overlopende passiva	5.940	7.040	-1.100
TOTAAL PASSIVA	73.106	72.053	1.053

De vaste activa zijn per saldo afgenomen met €1,0 miljoen. De afschrijvingen en desinvesteringen waren groter dan de nieuwe investeringen. In 2020 is het laatste deel van de investeringen in het nieuwe CRM-pakket (Fenix) gedaan. Er zijn investeringen gedaan in het onderhoud en aanpassingen op de verschillende dierenopvanglocaties. In 2020 is een overeenkomst afgesloten met Dé Leasemaatschappij (DLM) voor het beheer van de dierenambulances en de overige voertuigen voor het vervoer van dieren. Alle voertuigen zijn in 2020 overgedragen aan DLM. De Dierenbescherming heeft vervolgens een leaseovereenkomst afgesloten met DLM. De overdracht van de voertuigen heeft geleid tot een desinvestering in vervoermiddelen. De verkoop van het voormalig asiel in Alkmaar heeft geleid tot desinvesteringen in vastgoed en inventaris.

De beleggingen zijn toegenomen met ruim €6,1 miljoen door het rendement in 2020 en een extra inleg vanuit de liquide middelen. Om het effect van de negatieve rente op het banksaldo te beperken is begin 2020 een bedrag van €5 miljoen overgemaakt naar de beleggingsrekening.

De vorderingen en overige activa zijn afgenomen doordat er minder vorderingen openstaan uit nalatenschappen en andere vorderingen zijn geïnd. In 2020 zijn de vorderingen van nalatenschappen uit voorgaande jaren afgewikkeld en is de nalatenschap op de bankrekening ontvangen.

De liquide middelen zijn met €1,4 miljoen afgenomen. Het positieve exploitatieresultaat leidt tot een toename van de liquiditeit. Verder zijn de vorderingen afgenomen wat heeft geleid tot een toename van het banksaldo. Begin 2020 is een bedrag van €5 miljoen overgemaakt naar de beleggingsrekening.

Toelichting op de passiva

Het positieve exploitatieresultaat leidt tot een toename van de reserves en fondsen van €2,3 miljoen. In totaal beschikt de Dierenbescherming over een vermogen van €65 miljoen. Hiervan heeft €39,7 miljoen een specifieke bestemming, vooral gerelateerd aan vastgoed. In de komende jaren zullen de reserves op een verantwoorde wijze worden gebruikt voor de realisatie van de toekomst van het vastgoed waarbij wordt toegewerkt naar hoogwaardige, regionale dierenopvangcentra.

In 2020 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden voor het groot onderhoud. Met ingang van 1 januari 2020 verwerkt de Dierenbescherming de kosten van groot onderhoud in de boekwaarde van het actief. Dat betekent dat de Dierenbescherming afstapt

van een voorziening groot onderhoud en voortaan het onderhoud als investering beschouwt dat wordt afgeschreven vanaf het moment van onderhoud voor de levensduur van het onderhoud. De voorzieningen op de balans bestaan daarom alleen uit de voorziening voor jubilea en enkele andere personeelsvoorzieningen.

De langlopende schulden betreffen leningen die zijn opgenomen voor de bouw of verbouwing van enkele dierenopvangcentra. De overige kortlopende schulden betreffen voornamelijk de schulden aan leveranciers en de reservering voor verlof en vakantiegeld voor de medewerkers van de Dierenbescherming. De daling komt doordat er minder overlopende posten waren.

Risicomanagement

Organisatie

De Dierenbescherming beheert met het risicomanagement op gestructureerde wijze de belangrijkste risico's die de organisatie kunnen raken. Op deze manier is zij in staat om risico's te signaleren en tijdig effectieve beheersmaatregelen te nemen om zo de continuïteit te waarborgen. In een vroeg stadium wordt nagedacht over de mogelijke risico's, zodat we ervoor kunnen zorgen dat ze geen bedreiging worden en eventuele ernstige gevolgen worden beperkt. Het risicomanagement vormt een onderdeel van de planning en control cyclus van de Dierenbescherming. In de P&C-cyclus wordt op een systematische manier inhoud gegeven aan het proces van richting geven (besturen, de planning in P&C) en het op koers houden (beheersen, de control in P&C) van de organisatie. Dat gebeurt onder andere door het maken van een jaarplan en begroting, het bespreken van de voortgangsrapportages met de Raad van Toezicht en het houden van voortgangsgesprekken tussen de bestuurder en de managers. Daarin komen ook de voortgang van de inhoudelijke doelen aan de orde (behaalde successen en onderwerpen die bijsturing nodig hebben). In de plannen van de managers van de afdelingen op het servicecentrum en van de regiomanagers staan de maatregelen benoemd om de risico's te beperken. Risico's worden besproken tussen de Bestuurder en de Raad van Toezicht en komen aan de orde in het overleg van de Bestuurder met de regiomanagers en de managers op het servicecentrum. De coördinerende rol voor het risicomanagement ligt bij de Manager Financiën en Bedrijfsvoering en de Bestuurssecretaris. Zij adviseren de Bestuurder over de gevolgen van bepaalde besluiten of actuele risico's die zich aandienen. De Bestuurder is eindverantwoordelijk.

Risicoanalyse en beheersing

In deze risicoparaagraaf meldt de Dierenbescherming de risico's die in 2020 bijzondere aandacht hebben gekregen. In 2020 was het belangrijkste risico gelegen in de COVID-19 pandemie.

De risico's zijn geïnventariseerd vanuit vier perspectieven:

1. Dierenwelzijnsrisico's: dat gaat om risico's die zijn verbonden aan ontwikkelingen en gebeurtenissen in onder andere nationaal en internationaal overheidsbeleid en in de samenleving die een negatieve impact hebben op het dierenwelzijn.
2. Strategische risico's: dit zijn risico's die zijn verbonden aan trends en gebeurtenissen die de positie van de Dierenbescherming structureel kunnen bedreigen.
3. Financiële/administratieve risico's: dit zijn risico's die zijn verbonden aan het financieel en administratief management van de Dierenbescherming en risico's op het gebied van het beheer van de financiële middelen.
4. Operationele risico's: dit zijn de risico's die direct zijn verbonden aan de uitvoering van de activiteiten binnen de Dierenbescherming, in het bijzonder in de dierenopvangcentra en dierenambulance.

In onderstaande tabellen worden de geselecteerde risico's beschreven die in 2020 bijzondere aandacht hebben gekregen. Per risico wordt de oorzaak benoemd, de genomen beheersmaatregelen en wat er in 2020 is bereikt.

Nr.	Oorzaak	Beheersmaatregel	Bereikt in 2020
1.	COVID-19 pandemie	<ul style="list-style-type: none"> • Crisis Beheers Team (CBT) ingesteld • Centrale ondersteuning voor wat betreft de continuïteit van organisatie • COVID-19 protocollen opgesteld per bedrijfsonderdeel • Het organiseren van thuiswerken (waar mogelijk) • Werken in ploegdiensten om de uitval bij COVID-19 besmetting te reduceren • Inzet om medewerkers met kritische functies binnen de DB te kenmerken als vitaal beroep • Scenario's om bij uitval continuïteit in kritische processen te kunnen borgen 	<ul style="list-style-type: none"> • Het werk in opvang en vervoer heeft op een veilige manier doorgang kunnen vinden • Er was een effectieve interne communicatie betreffende de COVID-19 maatregelen binnen de Dierenbescherming • Online vergaderen geïntroduceerd en extra ICT ondersteuning voor thuiswerken • Medewerkers met kritische functies beschikten over een brief ten behoeve van grensovergang en kinderopvang • Er is geen uitval geweest van kritische processen • Ziekteverzuim niet beïnvloed door COVID-19 • COVID-19 protocollen zijn beschikbaar voor medewerkers van de Dierenbescherming en worden toegepast en gehandhaafd

2.	Onvoldoende of afnemende aandacht voor dierenwelzijn in overheidsbeleid (wetgeving en handhaving) en in de samenleving	<ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijke veranderingen realiseren samen met de consument, producent, overheid en andere NGO's • Politieke beïnvloeding in Nederland en bij EU • Sterke communicatie- en beïnvloedingsstrategie Ontwikkeling ondernemersconcepten t.b.v. zelfregulering • In het Beter Leven keurmerk worden naast dierenwelzijn als belangrijkste aandachtspunt, stapsgewijs natuur- en milieucriteria opgenomen 	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met andere partijen is binnen <i>Ik Zoek Baas</i> de mogelijkheid gerealiseerd om kleine ex-proefdieren bij het publiek onder de aandacht te brengen. • In de werkgroep Diervizier brengt de Dierenbescherming kennis en expertise in, die zal worden meegenomen in de ontwikkeling van een online learning community voor gemeenten. • Er was een succesvolle lobby voor uitbreiding capaciteit LID • Door onze lobby in Europa blijft het mogelijk om onverdoofd slachten te verbieden als een lidstaat daarvoor kiest. • De realisatie van EU-richtlijnen voor fok en transport van honden en katten is het resultaat van de Working Groups Cats & Dogs (waarin de DB participeert) • Mooie voorbeelden van geïntegreerde communicatie met de jachtcampagne en Deltaplan Veehouderij. • <i>Happy Konijn</i> als ondernemersconcept gedeeld met HBO onderwijs als voorbeeld. • Beter Leven keurmerk zuivel bevat criteria voor dierenwelzijn, natuur en milieu
3.	Onvoldoende borging van het dierenwelzijn in onze eigen dierenopvangcentra en diervoer	<ul style="list-style-type: none"> • Specialistische aandacht voor werken met het type honden in onze opvang • Tools en beleid ontwikkelen en/of implementeren voor monitoren en bevorderen dierenwelzijn • Kwaliteitskeurmerken voor asielen en dierenambulances • Aandacht voor dierenwelzijn vanuit het beheer van ons vastgoed 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementatie van dierenwelzijnsassessment Davalon • Handboek Dierenambulances ontwikkeld • Project "Bedrijfsvoering 2.0" voor verbetering van het dierenwelzijn, onder meer door te sturen op een kortere verblijfsduur • Toepassing van programma van eisen bij nieuwbouw en inrichting van onze toekomstige dierenopvangcentra • Succesvolle (her)keuringen van asielen en dierenambulances
4.	Toenemende concurrentie voor de Dierenbescherming op gebied van dierenhulp en fondsenwerving (incl. werving nalatenschappen)	<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke positionering van de Dierenbescherming • Implementatie van een nieuw relatiebeheersysteem • Ontwikkeling van nieuwe instrumenten voor fondsenwerving • Scherpere doelgroepentargeting online 	<ul style="list-style-type: none"> • Start van een positionerings- en brandingcampagne in 2020 • Succesvol gebruik van crowd funding. • Merkverhaal is geïmplementeerd • Duidelijke profilering via persvoorlichting • Met nieuwe acties (knuffelactie en kerstactie) extra inkomsten gerealiseerd • Nieuwe doelgroepen zijn aangeboord • In maart 2020 is het nieuwe relatiebeheersysteem in gebruik genomen • Training van medewerkers in webcare is ontwikkeld en gegeven • Fondsenwerving heeft met <i>Tikkie</i> succesvol nieuwe betalingsmethoden getest • Een social media strategie is ontwikkeld en is uitgerold

5.	Krimpemde inkomstenbasis en stijgende uitgaven	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe instrumenten inzetten bij fondsenwerving Relatiebeheer met gemeenten Betere contracten afsluiten met gemeenten voor uitvoering wettelijke taak Meer aandacht voor bedrijfsvoering in de asielen 	<ul style="list-style-type: none"> Opbrengsten uit fondsenwerving zijn door gerichte aanpak boven begroting uitgekomen Door gerichte inzet op innovatie op het gebied van digitaal collecteren en persoonlijke QR-codes hogere collecte-opbrengst gerealiseerd Vanwege COVID-19 zijn er minder collectanten langs de deur gegaan. Door het nemen van passende maatregelen is een mooi loopercentage (40% i.t.t. normaliter 50%) gerealiseerd en hogere (bus)opbrengst Start werkgroep "Gemeentelijke contracten" om te komen tot een verbeterd en uniform dienstenpakket voor gemeenten Project "Bedrijfsvoering 2.0" voor verbetering van het dierenwelzijn, onder meer door te sturen op een kortere verblijfsduur, dat op termijn ook leidt tot lagere kosten
6.	Onveilige werksituaties voor onze medewerkers	<ul style="list-style-type: none"> Werken aan vergroten van sociale en fysieke veiligheid voor onze medewerkers Terugdringen ziekteverzuim Verbeteren van technische veiligheid, instructies en kennis van medewerkers 	<ul style="list-style-type: none"> RI&E is gerealiseerd en belangrijkste punten worden projectmatig aangepakt. Pilot in het opvangcentrum Spijkenisse voor alarmeringssysteem afgerond. Duurzaam inzetbaarheidsbeleid gekozen als leidend thema voor beoordelingscyclus 2021. Verzuim is ondanks COVID-19 laag. Het lage verzuim is mede bevorderd door strikte protocollen rond COVID-19 Aandacht voor psychosociale arbeidsbelasting in aanbevelingen en tools voor leidinggevenden. Medewerkers hebben een tegemoetkoming in de kosten voor thuiswerken ontvangen en een budget voor de aanschaf van middelen om gezond en veilig thuiswerken gerealiseerd.
7.	Afnemende binding van betaalde en onbetaalde medewerkers met de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> Aandacht voor werving van vrijwilligers en betaalde krachten Uniformering van vrijwilligersbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> Inzet op vergroting toepassing social media bij werving ambulancemedewerkers en aanbevelingen voor alternatieve wijze van publicatie vacatures. Opleidingsaanbod DB Academy vertaald naar een gedeeltelijk online aanbod. Naast noodzakelijke opleidingen ook aandacht voor opleidingen gericht op binding en werkplezier. In het nieuwe strategische meerjarenbeleid is expliciete aandacht voor onbetaalde medewerkers Er is gestart met de vertaling van de strategie naar de inrichting van de organisatie
8.	Bedrijfsvoering is afhankelijk van de continuïteit in de beschikbaarheid van IT-systemen en kwetsbaarheden in de verwerking van persoonsgegevens	<ul style="list-style-type: none"> Beleid opgesteld op het gebied van informatiebeveiliging en verwerken van persoonsgegevens Bedrijfscontinuïteitsplan opstellen Bewust maken van de organisatie in de risico's van het werken met privacy-gevoelige informatie Er wordt jaarlijks een IT-audit uitgevoerd door de externe auditor 	<ul style="list-style-type: none"> Beveiligingsincidenten en datalekken worden geregistreerd. Er wordt over gerapporteerd aan de bestuurder en passende maatregelen genomen als er zich een incident of datalek voordoet De implementatie van het nieuwe CRM-systeem en de bijbehorende datamigratie zijn succesvol uitgevoerd. Verwerkingsregister wordt actueel gehouden Er zijn bewustwordingscampagnes gehouden voor medewerkers over het veilig online werken

Methodiek van risicobeoordeling

Bij de beoordeling van de risico's wordt gekeken naar de kans op het voordoen van een mogelijke gebeurtenis en de gevolgen voor de Dierenbescherming in de ruimste zin van het woord. De gevolgen kunnen onder andere bestaan uit reputatieschade voor de Dierenbescherming, een belemmering in het realiseren van de doelstellingen op het gebied van dierenwelzijn of een financieel verlies (minder inkomsten of extra kosten). De combinatie van kans en gevolg bepaalt of het risiconiveau als laag, medium of hoog wordt beoordeeld. De beoordeling is bepalend voor de beheersmaatregelen die worden genomen. De risico's worden gevisualiseerd in onderstaande risicomatrix. Deze laat in één oogopslag zien waar de potentiële risico's zitten. De nummers verwijzen naar de risico's zoals in de tabellen in deze paragraaf zijn beschreven.

Risicomatrix

↑ Kans (%)

Zeer groot		(2)		(1)	
Groot			(6)		
Gematigd			(7) (3)		
Klein			(5)	(8)	(4)
Zeer klein					
	Zeer gering	Gering	Redelijk groot	Groot	Zeer groot

→ Gevolg

Risicobereidheid

Het bestuur van de Dierenbescherming stelt de risicobereidheid vast. Voor een goede doelen organisatie is de impact van een probleem rondom reputatie altijd (zeer) groot. Imago en vertrouwen bij het publiek zijn immers essentieel voor de steun die wij ontvangen. De Dierenbescherming kan het zich niet veroorloven reputatieschade op te lopen. Dit zou zich direct kunnen vertalen in afnemende betrokkenheid van donateurs, vrijwilligers en stakeholders, met als gevolg minder inkomsten die beschikbaar komen voor het verbeteren van dierenwelzijn. Daarom is de risicobereidheid voor risico's die de reputatie van de Dierenbescherming kunnen schaden laag. Tegelijkertijd zet de Dierenbescherming zich maximaal in voor een structureel beter welzijn voor dieren en is zij bereid weloverwogen risico's te nemen om de doelstellingen te realiseren. Op het gebied van bedrijfsvoering en financiën is de Dierenbescherming juist risicomijdend, omdat zij de continuïteit van de organisatie wil waarborgen. Om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen, houdt de Dierenbescherming voldoende reserves aan.

Financieel beleid

De Dierenbescherming staat voor een solide financieel beleid. In 2020 is het financieel beleid op onderdelen herzien. Het financiële beleid is gericht op (1) het realiseren van een gezonde (financiële) bedrijfsvoering, waarbij op termijn de (begrote) inkomsten en uitgaven van de Dierenbescherming met elkaar in evenwicht zijn, (2) het behoud van een solide financiële basis waarmee de Dierenbescherming in staat is financiële risico's op te vangen en (3) het realiseren van de doelen in het nieuwe strategische meerjarenbeleidsplan.

Er is gekozen voor een risico-georiënteerde benadering voor het bepalen van de reserves en de liquiditeit. Het gaat om de vraag welke (financiële) risico's de Dierenbescherming loopt (het risicoprofiel) en of er voldoende buffers zijn om die risico's op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit). De Dierenbescherming is een goede doelen organisatie en is voor een groot deel afhankelijk van fondsen (giften, donaties en nalatenschappen). Daarnaast spelen de inkomsten uit gemeentelijke contracten voor de opvang en het vervoer van zwerfdieren een grote rol. De risico's aan de inkomstenkant ontstaan bijvoorbeeld doordat deze inkomsten voor een kortere of langere periode wegvallen. Te denken valt aan het inzakken van de inkomsten uit nalatenschappen, het aflopen van gemeentelijke contracten of een tegenvallende opbrengst van de jaarlijkse

collecte. Door een risicoanalyse (kans, impact) kan bepaald worden wat de omvang is van het financiële risico en welke gewenste omvang van het weerstandsvermogen daarbij past. Hetzelfde is toepasbaar op de omvang van de liquiditeit. Voor alle inkomstencategorieën is een (subjectieve) inschatting gemaakt van de kans op een bepaalde daling van die inkomsten in een bepaald jaar. De kansen lopen van 50% (redelijk waarschijnlijk) tot 5% (zeer kleine kans). Door de kansen te vermenigvuldigen met de verwachte daling van de inkomsten kunnen we de totale impact berekenen. In onderstaande tabel is het risicoprofiel van de Dierenbescherming weergegeven. In het risicoprofiel zijn de Stichting Beter Leven keurmerk en de entiteiten binnen de consolidatiekring met een eigen bestuur buiten beschouwing gelaten (Stichting De Ark). De besturen van deze stichtingen bepalen hun eigen financieel beleid.

Normering continuïteitsreserve			
(x € 1.000)	Opbrengsten 2020	Gewogen risico	Impact
Risicoprofiel van de baten (ex. sBLK en entiteiten met eigen bestuur)			
Nalatenschappen	12.710	-25%	-3.146
Contributies, giften particulieren en zakelijke markt	8.882	-25%	-2.198
Gemeentelijke contracten	6.317	-17%	-1.090
Nationale Postcodeloterij	1.800	-35%	-630
Collecte	905	-31%	-283
Subsidie LID	2.316	-17%	-399
Overige baten	3.354	-8%	-277
Totaal risicoprofiel			-8.023
Continuïteitsreserve (ex. sBLK en entiteiten met eigen bestuur)			24.464
Verhouding tussen continuïteitsreserve en risicoprofiel			3,0
Vrij beschikbare ruimte in de continuïteitsreserve (boven norm van 2,0)			8.419

Bij elkaar opgeteld is de totale financiële impact op het resultaat berekend op € 8,0 miljoen (het risicoprofiel). Dat is een (zeer) conservatieve inschatting omdat in de praktijk de kans kleiner is dat op de genoemde inkomstencategorieën zich tegelijkertijd een daling van deze omvang voordoet. Daarnaast is de Dierenbescherming in staat om bij wegvallende inkomsten voor een deel ook de uitgaven te verlagen.

Jaarlijks wordt de verhouding vastgesteld tussen het risicoprofiel en de omvang de continuïteitsreserve. Op basis van de gegevens in de jaarrekening 2020 is deze verhouding 3,0. Dat betekent dat de Dierenbescherming in staat is om drie jaar achter elkaar de impact op te vangen van de genoemde risico's in de bedrijfsvoering. Voor de hoogte van de continuïteitsreserve worden de volgende normen gehanteerd:

- **Ratio lager dan 1:** het weerstandsvermogen (continuïteitsreserve) is onvoldoende; er is een herstelplan nodig om het vermogen op niveau te brengen en/of de risico's te verminderen.
- **Ratio tussen 1 en 2:** het weerstandsvermogen is voldoende om de financiële risico's op te vangen.
- **Ratio boven 2:** het weerstandsvermogen is meer dan voldoende. Er is ruimte om gericht investeringen te doen voor de doelen van de Dierenbescherming.

De huidige omvang van de continuïteitsreserve maakt het mogelijk om in de komende jaren gericht middelen vrij te maken die een krachtige impuls geven aan het realiseren van de doelstellingen van de Dierenbescherming. In de begroting voor 2021 wordt met dat doel ruim €1 miljoen uit de reserves besteed.

Voor de liquiditeit zijn ook normen opgesteld. Er wordt jaarlijks bepaald wat de totale kosten minus de afschrijvingen zijn. Hieruit zijn de gemiddelde uitgaven per maand te bepalen. De Dierenbescherming wil in staat zijn om een periode van 6 maanden te overbruggen waarin er (om welke reden dan ook) geen inkomsten zijn maar de uitgaven wel doorlopen. In de volgende tabel is deze berekening gemaakt.

Normering liquiditeitssaldo

(x € 1.000)

Totale kosten op jaarbasis (ex. sBLK en entiteiten met eigen bestuur)	35.357
Af: afschrijvingen	-1.691
Totale uitgaven	33.666
Gemiddelde uitgaven per maand	2.806
Aantal maanden zonder inkomsten kunnen overbruggen	6
Minimale liquiditeit (ex. sBLK en entiteiten met eigen bestuur)	16.833
Actuele liquiditeitssaldo per 31 december 2020 (ex. sBLK en entiteiten met eigen bestuur)	18.219

Op basis van de cijfers jaarrekening is de minimum liquiditeit € 16,8 miljoen. Aan het einde van 2020 was het liquiditeitssaldo €18,2 miljoen. Jaarlijks in de begroting wordt er een liquiditeitsprognose opgesteld met een horizon van 2 jaar en wordt de ontwikkeling van de liquiditeit getoetst aan de minimale norm. Wanneer de verwachte liquiditeit (structureel) onder de minimale norm zakt, zijn aanvullende maatregelen nodig. Bij (langdurig) overvloedige liquiditeit is er ruimte om dat te beleggen.

In het treasury-reglement zijn de bepalingen vastgelegd ten aanzien van het beheer van de liquiditeit en het vermogens- en beleggingsbeleid. In 2021 zal het treasury-reglement worden geactualiseerd, mede onder invloed van de investeringsopgave voor de realisatie van de toekomst voor het vastgoed van de Dierenbescherming. Het treasury-reglement zal aansluiten bij de uitgangspunten 'reserves en beleggingsbeleid' die zijn ontleend aan de VFI-richtlijn 'Financieel Beheer Goede Doelen'. Deze richtlijn is opgenomen in de eisen van het CBF-keur van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Een deel van het vermogen wordt belegd. De omvang wordt bepaald de normering voor de (minimum) liquiditeit. Uitgangspunt is de instandhouding van de hoofdsom en bescherming tegen inflatie. De beleidskeuze is om risicomijdend te beleggen. De Dierenbescherming gebruikt geen derivaten of andere vormen van actieve hedging om financiële risico's af te dekken. Er is ultimo 2020 geen sprake meer van het verstrekken van leningen aan derden. De opgenomen lening is een hypothecaire lening waarvan de rente voor langere tijd is vastgelegd. De Dierenbescherming loopt met de lening geen renterisico. Het renterisico is hier het risico dat de waarde van de lening fluctueert als gevolg van een verandering van de marktrente. Ook is er geen sprake van een kasstroomrisico. Dit is het risico dat de toekomstige rentebetalingen op de lening fluctueren in omvang. Tot slot is er door de solide liquiditeitspositie van de Dierenbescherming een zeer klein liquiditeitsrisico. Dit is het risico dat de organisatie over onvoldoende financiële middelen beschikt die nodig zijn om aan de verplichtingen te voldoen.

Vooruitblik financiële cijfers

In 2021 wordt opnieuw een stap gezet naar een begroting in evenwicht. Tegelijkertijd wordt er extra geld uitgetrokken voor het realiseren van enkele aansprekende projecten uit de nieuwe strategie. Het begrote operationele resultaat van de Dierenbescherming, het saldo van baten en lasten uit de reguliere activiteiten, bedraagt €501.000 negatief. Daarbovenop wordt er bijna €1 miljoen uit de reserves besteed aan projecten die een impuls geven aan de nieuwe strategie. Stichting Beter Leven keurmerk (SBLk) heeft een begroot resultaat van €85K negatief.

Ten opzichte van de begroting 2020 verwachten we de inkomsten uit fondsenwerving op niveau te kunnen houden in economisch onzekere tijden. Daarbinnen vindt wel een verschuiving plaats. We hielden rekening met een lagere bijdrage uit de Nationale Postcodeloterij. Inmiddels is bekend dat de Dierenbescherming beneficiënt blijft en ook de bijdrage op het niveau blijft van de afgelopen jaren. We verwachten daarentegen meer inkomsten uit contributies, giften en bijdragen van vermogensfondsen. Het budget voor fondsenwerving en ledenwerving en -behoud wordt voor een deel verlaagd met de afspraak dat als de financiële ruimte er is het budget alsnog kan worden ingezet in 2021. Dit geldt ook voor het budget voor voorlichting en de publiekscampagnes.

Bij hoogwaardige dierenhulp zijn de belangrijkste ontwikkelingen dat enkele kleine asielen zijn gesloten (Kampen en Amstelveen), dat de dierenkliniek in Rotterdam voor mensen met een kleine beurs (Minimax) niet meer operationeel is en dat op verschillende locaties de personele bezetting in lijn wordt gebracht met het aantal dieren dat daar wordt opgevangen. De effecten daarvan zijn zichtbaar in lagere opbrengsten (minder inkomsten van gemeenten en particulieren) en nog sterker in een daling van de personeelskosten in de regio's en de kosten voor dierenhulp. Tegelijkertijd is er ruimte voor de investering in de nieuwbouw van het asiel in Ede en wordt het onderhoudsprogramma landelijk uitgevoerd in 2021. In 2021 vindt opnieuw het DB-festival plaats, mogelijk in aangepaste vorm als gevolg van de COVID-19 maatregelen.

Voor enkele aansprekende projecten wordt vanuit de reserves extra budget beschikbaar gesteld. In 2021 gaan we Dierenbuddy naar meer gemeenten uitrollen. Daarvoor is een uitbreiding van de formatie voor een landelijke en enkele overkoepelende coördinatoren opgenomen en wordt er een landelijke campagne gevoerd om meer bekendheid te geven aan Dierenbuddy. Op termijn moet het concept Dierenbuddy zichzelf kunnen bekostigen. In 2021 financieren we de campagne en een beperkt deel van de opstartkosten uit de reserves.

Met een campagne wordt duidelijk gemaakt waar de Dierenbescherming voor staat. In deze branding campagne brengen wij het merkverhaal en de nieuwe strategische visie van de Dierenbescherming onder de aandacht. Daarbij wordt met name aandacht besteed aan de submerken (de Landelijke Inspectiedienst van de Dierenbescherming, het Beter Leven keurmerk, Dierenbuddy, etc.) gepositioneerd onder het merk Dierenbescherming. Om de nieuwe strategie goed uit te kunnen dragen is een aanpassing van de website nodig. We zullen onze organisatie opnieuw moeten positioneren en dat doen we vooral met ons visitekaartje: de website. Daar bouwen we aan platforms om interactie te krijgen met het publiek om zo ons doel 'samen naar een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland' te vertellen en mensen aan te zetten tot actie. Daar vertellen we wat we doen op politiek en beleidsmatig gebied, bieden we voorlichtingsmaterialen en verdieping. Maar op de website doen we meer, daar bieden we ook de mogelijkheden en oplossingen hoe we dit kunnen doen met elkaar.

Tot slot trekken we geld uit voor de doorontwikkeling van Fenix, ons relatiebeheersysteem. Dat is een belangrijke voorwaarde om de doelstellingen uit verbreding fondsenwerving te kunnen realiseren en is ook ondersteunend aan de andere doelstellingen, bijvoorbeeld door beter zicht te hebben op de contacten met gemeenten en bedrijven en gericht met onze vrijwilligers te kunnen communiceren.

Begroting 2020 en 2021 en realisatie 2020

(x € 1.000)	Begroting 2020	w.v entiteiten onder bestuur NVBD	w.v entiteiten met een eigen bestuur	Realisatie 2020	Begroting 2021
BATEN					
Baten van Particulieren	20.089	20.079	10	22.116	20.209
Baten van Bedrijven	186	186	0	418	150
Bijdrage van Loterijorganisaties	1.819	1.819	0	1.819	1.619
Baten van Subsidies van Overheden	1.717	1.717	0	2.415	2.565
Baten van andere organisaties zonder winststreven	270	270	0	508	355
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	11.187	10.885	302	11.003	10.919
Overige Baten	845	821	24	366	163
SOM VAN DE BATEN	36.114	35.778	336	38.646	35.980
LASTEN					
Besteed aan doelstellingen					
Diervriendelijk leven	642	642	0	659	722
Diervriendelijk ondernemen	2.203	2.203	0	1.854	2.427
Diervriendelijk besturen	2.879	2.879	0	3.637	3.870
Diervriendelijk omgaan met openbare ruimte	206	206	0	219	202
Hoogwaardige dierenhulp	19.132	18.738	394	18.586	17.243
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting	4.286	4.286	0	4.228	5.125
	29.347	28.953	394	29.185	29.589
(Verbreding) Fondsenwerving	3.592	3.592	0	3.618	3.327
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	4.804	4.804	0	4.582	5.034
SOM VAN DE LASTEN	37.744	37.350	394	37.385	37.949
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	-1.629	-1.572	-58	1.261	-1.969
Saldo financiële baten en lasten	354	355	-1	1.060	387
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-1.275	-1.217	-59	2.321	-1.582

De begroting en de realisatie voor 2020 omvat de entiteiten onder bestuur van de NVBD en de entiteiten met een eigen bestuur. De begroting voor 2021 omvat alleen de begroting van de entiteiten onder bestuur van de NVBD.

Gevolgen van de coronapandemie voor de Dierenbescherming

Ook 2021 blijft de coronapandemie en de maatregelen genomen door de overheid zorgen voor grote economische onzekerheid op tenminste de korte termijn en mogelijk ook de langere termijn. Vanaf december 2020 zit Nederland in een lockdown die tenminste tot april 2021 zal duren met het doel om het oplopende aantal besmettingen weer naar beneden te krijgen en de druk op de (reguliere) zorg te laten afnemen. Daarnaast is in januari 2021 het vaccinatieprogramma tegen COVID-19 gestart. Daarmee begint een perspectief te ontstaan op het beteugelen van de pandemie en het afbouwen van de maatregelen.

In 2020 heeft de Dierenbescherming steeds adequate invulling gegeven aan de maatregelen die door de overheid zijn opgelegd. Vanaf het begin is er een coronabeleidsteam geformeerd dat iedere dag de ontwikkelingen rondom het coronavirus binnen en buiten de Dierenbescherming scherp in de gaten heeft gehouden en daarop passende maatregelen heeft genomen. Voor alle werkzaamheden en activiteiten binnen de Dierenbescherming zijn uitgebreide protocollen opgesteld die de medewerkers in staat stellen op een veilige manier te blijven werken. Ondanks de beperkingen heeft het werk van de Dierenbescherming grotendeels doorgang kunnen vinden en is er hard gewerkt aan het dierenwelzijn in Nederland. De verwachting is dat de Dierenbescherming ook in 2021 in staat zal zijn om met inachtneming van de algemene regels en de protocollen het werk uit te voeren.

Op financieel gebied is de Dierenbescherming in 2020 bespaard gebleven van tegenvallers. Aanvankelijk hielden we er rekening mee dat in 2020 het financieel resultaat lager zou uitvallen dan begroot door onder andere het wegvallen van opbrengsten uit pension en minder betaalde ambulanceritten. De inkomsten uit fondsenwerving zijn echter op peil gebleven, mede door nieuwe, innovatieve manieren in te zetten. Het is op dit moment niet in te schatten wat op langere termijn het effect zal zijn op de fondsenwerving en de andere opbrengsten van de Dierenbescherming. Aangezien deze situatie niet kon worden voorzien op balansdatum is de eventuele impact hiervan op de Dierenbescherming niet verwerkt in de cijfers van de jaarrekening per 31 december 2020.

De Dierenbescherming beschikt over een gunstige financiële uitgangspositie. De reserves en de liquiditeit zijn ruim voldoende om voor een langere periode tegenvallende inkomsten of hogere kosten op te vangen. Daarnaast komen de inkomsten van de Dierenbescherming uit een brede basis. Dat beperkt het risico dat de inkomsten over de volle breedte sterk zullen afnemen. De Dierenbescherming blijft vol inzetten op de steun van leden, donateurs en bedrijven middels innovatieve fondsenwerving voor het (financieel) ondersteunen van ons werk op het gebied van dierenwelzijn.

JAARREKENING
2020

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
SB/19 juni 2021

Inhoud

1.1	Geconsolideerde jaarrekening 2020	142
1.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2020	142
1.1.2	Geconsolideerde staat van baten en lasten	143
1.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	144
1.1.4	Toelichting op de Geconsolideerde jaarrekening	145
1.1.5	Toelichting op de Geconsolideerde balans	153
1.1.6	Toelichting op de Geconsolideerde staat van baten en lasten	164
2.1	Enkelvoudige jaarrekening 2020	171
2.1.1	Enkelvoudige balans per 31 december 2020	171
2.1.2	Enkelvoudige staat van baten en lasten	172
2.1.3	Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening Toegepaste standaarden	173
2.1.4	Toelichting op de enkelvoudige balans	174
2.1.5	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	183
3	Overige gegevens	192
3.1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	192

1.1 Geconsolideerde jaarrekening 2020

1.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

Na resultaatbestemming

(x € 1.000)		31 december 2020	31 december 2019
ACTIVA			
Immateriële Vaste Activa	1	1.600	1.349
Materiële Vaste Activa	2	22.645	23.934
Financiële Vaste Activa	3	29	33
Beleggingen	4	22.433	16.351
Totaal Vaste Activa		46.707	41.667
Vorraden		206	216
Vorderingen en overlopende activa	5	6.329	8.931
Liquide middelen	6	19.863	21.239
Totaal Vlottende Activa		26.398	30.386
TOTAAL ACTIVA		73.106	72.053
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	7		
- Continuïteitsreserve		25.263	22.855
- Bestemmingsreserves		33.751	32.279
		59.014	55.134
Fondsen	8		
- Bestemmingsfondsen		5.902	5.678
		64.915	60.812
Voorzieningen	9	243	2.057
Langlopende Schulden	10	2.008	2.143
Kortlopende Schulden en overlopende passiva	11	5.940	7.040
TOTAAL PASSIVA		73.106	72.053

1.1.2 GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)		Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
BATEN				
Baten van Particulieren	12	22.116	20.089	22.441
Baten van Bedrijven	13	418	186	202
Bijdrage van Loterijorganisaties	14	1.819	1.819	2.054
Baten van Subsidies van Overheden	15	2.415	1.717	1.781
Baten van Verbonden Organisaties	16	0	0	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven	17	508	270	316
		27.276	24.082	26.793
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	18	11.003	11.187	13.310
Overige Baten	19	366	845	640
SOM VAN DE BATEN		38.646	36.114	40.743
LASTEN				
	20			
Besteed aan doelstellingen				
Diervriendelijk leven		659	642	664
Diervriendelijk ondernemen		1.854	2.203	1.973
Diervriendelijk besturen		3.637	2.879	3.209
Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte		219	206	220
Hoogwaardige dierenhulp		18.586	19.132	21.448
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting		4.228	4.286	4.495
		29.185	29.347	32.008
(Verbreding) Fondsenwerving		3.618	3.592	3.204
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)		4.582	4.804	4.867
SOM VAN DE LASTEN		37.385	37.744	40.080
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN				
		1.261	-1.629	663
Saldo financiële baten en lasten	21	1.060	354	1.532
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		2.321	-1.275	2.195
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/onttrekking aan:				
Continuïteitsreserve		625		1.496
Bestemmingsreserves		1.472		635
Bestemmingsfondsen		223		64
Totaal		2.321		2.195

1.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)	2020	2019
Exploitatieresultaat vóór financiële baten en lasten (dividend en interest)	2.338	2.093
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	1.873	2.073
Mutatie voorzieningen (inclusief voorziening financiële vaste activa)	-32	92
Ongerealiseerde koersresultaten	-1.077	-1.430
Mutatie voorraad	10	-25
Mutatie vorderingen	2.602	-1.221
Mutatie kortlopende schulden	-1.100	-29
Totaal:	2.276	-539
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Ontvangen interest	181	167
Ontvangen dividend	171	132
Bank- en beleggingskosten	-139	-105
Betaalde interest	-84	-88
Aankoop van beleggingen	-6.845	-2.168
Verkoop van beleggingen/gerealiseerd koersresultaat	1.693	1.336
Totaal:	-5.023	-726
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Investerings in (im)materiële vaste activa	-1.932	-2.189
Desinvesteringen materiële vaste activa	1.097	243
Totaal:	-835	-1.946
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossingen langlopende schulden	-136	-286
Ontvangen aflossingen leningen u/g	4	10
Totaal:	-132	-276
Toename / afname geldmiddelen	-1.375	-1.394
Mutatie liquide middelen		
Beginsaldo 1 januari	21.239	24.255
Eindsaldo 31 december	19.863	22.862
Mutatie boekjaar	-1.375	-1.394

Noot: Het kasstroomoverzicht 2019 is overgenomen uit de jaarrekening 2019. De cijfers zijn niet aangepast aan de ontliëring van drie stichtingen. Hierdoor wijkt het eindsaldo van de liquide middelen op 31 december 2019 af van het beginsaldo op 1 januari 2020. In paragraaf 11.1.4 onder de kop 'Mutaties in de consolidatiekring 2020' wordt het verschil toegelicht.

1.1.4 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING**Algemeen**

De jaarrekening van de Dierenbescherming bestaat uit de Geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (hierna: 'NVBD', KVK-nummer 40407319). De Geconsolideerde jaarrekening is samengesteld op basis van RJ650. Een groot aantal stichtingen is bestuurlijk verbonden aan de Dierenbescherming. Bij de meeste stichtingen wordt het bestuur van deze stichtingen per 31 december 2020 gevormd door één of meer werknemers van de NVBD. Eén stichting is op andere wijze verbonden.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties geldend voor boekjaar 2020.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Mutaties in de consolidatiekring 2020

De stichtingen DOC Breda, Leerdam en Gorinchem zijn meegenomen in de jaarrekening 2019 maar deze zullen niet meer in de jaarrekening 2020 worden meegenomen. Deze drie stichtingen maken per 1 januari 2020 geen deel meer uit van de consolidatiekring. De Dierenbescherming kiest ervoor om de cijfers over 2019 aan te passen voor de uittreding van de drie stichtingen per 1 januari 2020 om daarmee de vergelijkbaarheid van de cijfers te vergroten. In de tabel op de volgende pagina wordt het effect op de balans per 31 december 2019 weergegeven.

In 2020 is de Sirlach Bartholomeus Criellaertstichting ontbonden. De activa en passiva zijn overgegaan naar de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren. Dit heeft een effect op de enkelvoudige jaarrekening. In de tabellen "Aansluiting reserves en fondsen" in de geconsolideerde jaarrekening en "Reserves" in de enkelvoudige jaarrekening wordt het effect op de samenstelling van de reserves en fondsen weergegeven.

Er hebben in 2020 meerdere fusies plaatsgevonden. Het doel is om te komen tot een vereenvoudiging van de juridische structuur van de Dierenbescherming. De fusies hebben geen financieel effect op de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening. Als eerste zijn de volgende steunstichtingen gefuseerd:

- Stichting Het Gerhard Beauveser Steunfonds van de Dierenbescherming (KvK 41089819)
- Stichting Dierenwelzijn Rijnmond en omstreken van de Dierenbescherming (KvK 24360977)
- Stichting Steunfonds Dierenbescherming Zuidoost Brabant (17171411)
- Stichting Financiering Dierentehuis "Nieuwe Waterweg" (24413264)
- Stichting Vrienden van Dierenopvangcentrum Enschede (61629766)
- Stichting Vrienden van Dierenasielen en Dierenambulances OverGelder (41244645)
- Stichting Dieren noodhulp en Faunaopvang van de Dierenbescherming (58490892)

De nieuwe naam van de gefuseerde stichting is Steunfonds van de Dierenbescherming (KvK 41089819).

Daarnaast zijn enkele stichtingen waarin één of meerdere panden worden beheerd gefuseerd. Het betreft de volgende stichtingen:

- De Dierenbescherming Beheer Onroerende Zaken (KvK 50151193)
- Dierentehuis Oost-Groningen (KvK 41014786)
- Stichting Laetitia-Hoeve (KvK 41013077)
- Gebouwen Dierenasiel De Kuipershoek (KvK 41042589)
- Dierenopvangcentrum Waterland (KvK 41234622)

Deze stichtingen zijn gefuseerd tot de Stichting De Dierenbescherming Beheer Onroerende Zaken (KvK 50151193).

Samenstelling 2020 van de in deze jaarrekening opgenomen entiteiten

Met de ontlieeringen, ontbinding van stichting S.B. Criellaart en de bovengenoemde fusies zijn in deze jaarrekening de volgende entiteiten opgenomen (de vetgedrukte entiteit heeft per 31 december 2020 een eigen bestuur). Tussen haakjes staan de KVK-nummers:

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (40407319)
 Stg. Steunfonds van de Dierenbescherming (voorheen Stg. Het Gerhard Beauveser Steunfonds) (41089819)
 Stg. De Dierenbescherming Beheer Onroerende Zaken (50151193)
 Stg. Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (41193523)
 Stg. Beterleven Keurmerk (54937388)
 Stg. Dierenasiel Alkmaar (41238303)
 Stg. Knaagdierencentrum IJmuiden (voorheen in Heiloo) (37109686)
 Stg. Dierenopvangcentrum 't Noordbroek (41031584)
 Stg. Dierenambulance Midden Nederland (41246694)
 Stg. Asiel "De Kuipershoek" (41042590)
 Stg. Dierentehuis Hof van Ede (09152530)
 Stg. Steunfonds OverGelder van de Dierenbescherming (09119568)
 Stg. DOC Enschede (41028317)
Stg. Reg. DVC 'De Ark' (41035230)
 Stg. Dierentehuis "Midden Holland" (41172289)
 Stg. Beheer Dierentehuizen in Kennemerland (41222022)
 Stg. Steunfonds Dierentehuis Edo Hammers (41023819)
 Stg. Dierenopvang Rijnmond (52149455)
 Stg. Dierenambulance Zuid-Holland Zuid (41136097)
 Stg. DOC "Doornakker" (41088869)
 Stg. tot Exploitatie van het Dierenbeschermingscentrum te Amersfoort (31023984)
 Stg. Dierentehuis Nieuwe Waterweg (41141192)
 Stg. Dierenopvangcentrum Waterland
 Stg. tot Exploitatie Dierenopvangcentrum Kerbertasyl (41224625)
 Stg. Dierenasiel de Swinge (01134344)
 Stg. Dierenambulance Dierenbescherming OverGelder (08178692)
 Stg. Dierenbescherming Dierenambulance Twente (08218211)
 Stg. Dierenbescherming Limburg (14131945)
 Stg. Dierenambulance Noord-Kennemerland (41241365)
 Stg. Dierentehuis Amstelveen (55067689)
 Stg. Dierenambulance Noord-Holland Zuid (55263607)
 Stg. Dierenopvang Haarlemmermeer (34105007)
 Stg. Dierenhulp Noord-Overijssel (05068776)
 Stg. Dierenhulp Nijmegen-Den Bosch (09128866)
 Stg. Dierenambulance de Meren (01080735)
 Stg. Dierenambulance De Heuvelrug (41265945)
 Stg. Wildopvang Krommenie (41231354)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Gevolgen coronapandemie voor de Dierenbescherming

Ook in 2021 blijven de COVID-19 pandemie en de maatregelen genomen door de overheid zorgen voor grote economische onzekerheid op tenminste de korte termijn en mogelijk ook de langere termijn. Vanaf december 2020 zit Nederland in een lockdown die tenminste tot april 2021 zal duren met het doel om het oplopende aantal besmettingen weer naar beneden te krijgen en de druk op de (reguliere) zorg te laten afnemen. Daarnaast is in januari 2021 het vaccinatieprogramma tegen COVID-19 gestart. Daarmee begint een perspectief te ontstaan op het beteugelen van de pandemie en het afbouwen van de maatregelen.

In 2020 heeft de Dierenbescherming steeds adequate invulling gegeven aan de maatregelen die door de overheid zijn opgelegd. Vanaf het begin is er een coronabeleidsteam geformeerd dat iedere dag de ontwikkelingen rondom het COVID-19 virus binnen en buiten de Dierenbescherming scherp in de gaten heeft gehouden en daarop passende maatregelen heeft genomen. Voor alle werkzaamheden en activiteiten binnen de Dierenbescherming zijn uitgebreide protocollen opgesteld die de medewerkers in staat stellen op een veilige manier te blijven werken. Ondanks de beperkingen heeft het werk van de Dierenbescherming grotendeels doorgang kunnen vinden en is er hard gewerkt aan het dierenwelzijn in Nederland. De verwachting is dat de Dierenbescherming ook in 2021 in staat zal zijn om met inachtneming van de algemene regels en de protocollen het werk uit te voeren.

Op financieel gebied is de Dierenbescherming in 2020 gespaard gebleven van grote tegenvallers. Aanvankelijk hielden we er rekening mee dat in 2020 het financieel resultaat lager zou uitvallen dan begroot door onder andere het wegvallen van opbrengsten uit pension en minder betaalde ambulanceritten. De inkomsten uit fondsenwerving zijn echter op peil gebleven, mede door nieuwe, innovatieve manieren in te zetten. Het is op dit moment niet in te schatten wat op langere termijn het effect zal zijn op de fondsenwerving en de andere opbrengsten van de Dierenbescherming. Aangezien deze situatie niet kon worden voorzien op balansdatum is de eventuele impact hiervan op de Dierenbescherming niet verwerkt in de cijfers van de jaarrekening per 31 december 2020.

De Dierenbescherming beschikt over een gunstige financiële uitgangspositie. De reserves en de liquiditeit zijn ruim voldoende om voor een langere periode tegenvallende inkomsten of hogere kosten op te vangen. Daarnaast komen de inkomsten van de Dierenbescherming uit een brede basis. Dat beperkt het risico dat de inkomsten over de volle breedte sterk zullen afnemen. De Dierenbescherming blijft vol inzetten op de steun van leden, donateurs en bedrijven middels innovatieve fondsenwerving voor het (financieel) ondersteunen van ons werk op het gebied van dierenwelzijn.

Algemeen

De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna anders vermeld. Alle genoemde bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeden en dat de waarde ervan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en dat de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle – of nagenoeg alle – risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de transactie zijn overgedragen aan de gebruiker van de dienst.

Het gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de bestuurder oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. In 2020 hebben geen

schattingwijzigingen plaatsgevonden. Wel is er een stelselwijziging doorgevoerd voor de wijze waarop de kosten van groot onderhoud worden verwerkt in de jaarrekening (zie paragraaf stelselwijziging groot onderhoud).

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactie-kosten deel uit van de eerste waardering. De Dierenbescherming maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De eerste waardering is tegen reële waarde.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Stelselwijziging groot onderhoud

Met ingang van 1 januari 2020 verwerkt de Dierenbescherming de kosten van groot onderhoud in de boekwaarde van het actief. Dat betekent dat de Dierenbescherming afstapt van een voorziening groot onderhoud en voortaan het onderhoud als investering beschouwt dat wordt afgeschreven vanaf het moment van onderhoud voor de levensduur van het onderhoud. In de oude systematiek heeft de Dierenbescherming een voorziening voor groot onderhoud getroffen. De voorziening was bedoeld om de toekomstige kosten van onderhoud voor de panden in eigendom te dekken. Jaarlijks werd er een dotatie gedaan aan de voorziening om deze op peil te houden voor de toekomstige onderhoudskosten. De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud werden ten laste gebracht van de voorziening. Het onderhoud volgde uit een meerjarenonderhouds-planning (MJOP) die in 2019 is herijkt. De hoogte van de voorziening en de jaarlijkse dotatie werden getoetst aan deze MJOP en verwerkt in de jaarrekening.

In de nieuwe systematiek worden de kosten voor het onderhoud verwerkt in de boekwaarde van het actief. Dat houdt in dat op het moment dat er onderhoud wordt gepleegd de kosten van het onderhoud worden geactiveerd op de balans en voor de levensduur van het actief (d.w.z. de onderhoudsperiode) worden afgeschreven. Er is in deze systematiek geen onderhoudsvoorziening meer. In plaats van een jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening zijn er jaarlijks afschrijvingen over de geactiveerde onderhoudskosten.

In lijn met de overgangsbepalingen in de RJ-uiting 2019-13/14 kiest de Dierenbescherming ervoor om de overgang te verwerken op "prospectieve wijze vanaf het boekjaar 2020, in afwijking van alinea 208 van hoofdstuk 140 stelselwijzigingen". Dat houdt in dat er geen aanpassing plaatsvindt van de vergelijkende cijfers over 2019. De stelselwijziging wordt verwerkt door in de balans per 31 december 2019 de voorziening groot onderhoud te laten vervallen en toe te voegen aan de continuïteitsreserve.

Aanpassing vergelijkende cijfers 2019

In de onderstaande tabel wordt het effect weergegeven van de ontlieeringen voor de balans per 31 december 2019 in de geconsolideerde jaarrekening.

1.1.4 Mutatie geconsolideerde balans per 31 december 2019 door ontlieeringen

(x € 1.000)	31 december 2019 in JR2019	Ontlieëring DOC Breda	Ontlieëring Leerdam	Ontlieëring Gorinchem	31 december 2019 in JR2020
ACTIVA					
Immateriële Vaste Activa	1.349	0	0	0	1.349
Materiële Vaste Activa	27.844	-3.179	-140	-592	23.934
Financiële Vaste Activa	33	0	0	0	33
Beleggingen	16.351	0	0	0	16.351
Totaal Vaste Activa	45.577	-3.179	-140	-592	41.667
Voorraden	222	-6	0	0	216
Vorderingen en overlopende activa	9.756	-725	-82	-18	8.931
Liquide middelen	22.862	-1.359	-240	-24	21.239
Totaal Vlottende Activa	32.840	-2.090	-323	-42	30.386
TOTAAL ACTIVA	78.417	-5.268	-462	-633	72.053
PASSIVA					
Reserves en fondsen					
Reserves					
- Continuïteitsreserve	24.189	-1.374	-51	91	22.855
- Bestemmingsreserves	35.861	-3.179	-283	-120	32.279
	60.050	-4.552	-334	-29	55.134
Fondsen					
- Bestemmingsfondsen	6.263	-585	0	0	5.678
	66.313	-5.138	-334	-29	60.812
Voorzieningen	2.169	0	-112	0	2.057
Langlopende Schulden	2.720	0	0	-577	2.143
Kortlopende Schulden en overlopende passiva	7.214	-131	-16	-27	7.040
TOTAAL PASSIVA	78.417	-5.268	-462	-633	72.053

Grondslagen voor de balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten. Aan het einde van ieder boekjaar wordt de realiseerbare waarde bepaald van de immateriële vaste activa die 'nog niet in gebruik zijn genomen en/of worden afgeschreven over een levensduur van meer dan twintig jaar', ook als er geen aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering. Op software wordt 20 procent per jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Gebouwen	2,5%
Verbouwing	10%
Installaties, machines en projecten	10%
Onderhoud met een levensduur van 10 jaar	10%
Inventaris	20%
Vervoersmiddelen	20%
Onderhoud met een levensduur van 5 jaar	20%
Automatisering	33%

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten (activa en verplichtingen) die worden aangehouden voor handelsdoeleinden worden gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in die reële waarde worden verantwoord in de staat van baten en lasten. In de eerste periode van waardering worden toerekenbare transactiekosten als last in de staat van baten en lasten verwerkt. Voor de waardering van overige financiële vaste activa, vorderingen en schulden wordt verwezen naar de desbetreffende toelichtingen hiernavolgend.

Financiële vaste activa

Leningen in het kader van de doelstelling

De leningen verstrekt in het kader van de doelstelling worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Op 31 december 2020 zijn er geen uitstaande leningen meer.

Beleggingen

De effecten worden gewaardeerd op de beurskoers per balansdatum. De gerealiseerde en ongerealiseerde koersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder 'resultaat beleggingen'. Effecten die worden aangehouden tot einde looptijd worden eveneens gewaardeerd tegen beurskoers per ultimo boekjaar.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor incurante voorraden. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde, inclusief de transactiekosten. De reële waarde op het moment van de transactie is gelijk aan de kostprijs.

Na eerste verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid. De hoogte van de voorziening wordt door middel van individuele beoordeling bepaald.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Reserves en fondsen

- De continuïteitsreserve dient ter dekking van de kortetermijnrisico's.
- Bestemde reserve is dat deel van het vermogen waarbij het bestuur een bestemming heeft aangegeven.
- Bestemde fondsen is dat deel van het vermogen waarbij derden een bestemming hebben aangegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen hetzij nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen, hetzij de contante waarde van die uitgaven.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorziening groot onderhoud

Zoals hiervoor aangegeven is per 1 januari 2020 de voorziening groot onderhoud komen te vervallen. De kosten van het onderhoud worden verwerkt in de boekwaarde van het actief.

Nederlandse Pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op de balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op de balansdatum af te wikkelen.

Voor een op de balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de organisatie de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien, en als de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd, lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn. Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden in de staat van baten en lasten verwerkt; indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden nog niet bestede gelden opgenomen in de desbetreffende bestemmingsreserve, respectievelijk bestemmingsfonds.

Een onttrekking aan bestemmingsreserve, respectievelijk fonds, wordt als besteding verwerkt.

Baten

Contributies, baten uit acties derden en gezamenlijk, en opbrengst dierenhulp worden als baten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Giften, donaties en collecten worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn ontvangen. De baten uit nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang ervan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Voorlopige uitbetalingen op nalatenschappen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet eerder als baten zijn verantwoord. Voor een deel van de baten is een specifieke bestemming aangewezen door de geldgever. In die situaties wordt een bestemmingsfonds gecreëerd om aan deze wens tegemoet te kunnen komen. De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft. De niet financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt conform de richtlijn niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Subsidies die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van projectkosten worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar dat de gesubsidieerde bestedingen hebben plaatsgevonden, danwel contractueel zijn vastgelegd. De overige subsidies worden verwerkt als bate in het jaar waarvoor de subsidiegever deze bestemd heeft.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Toerekening van lasten aan doelstellingen, fondsenwerving en beheer en administratie

In 2020 is een nieuw strategisch beleidsplan vastgesteld. Daarbij zijn vier externe en twee interne doelstellingen geformuleerd en twee randvoorwaarden die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. Hiervoor is de kostenverdeelstaat aangepast. Bij de verdeling van de lasten worden zo veel mogelijk kosten rechtstreeks toegerekend aan de doelstellingen, fondsenwerving en kosten van beheer en administratie. De kosten binnen de stichtingen voor dierenhulp en de kostenplaatsen binnen de NVBD voor dierenhulpactiviteiten worden op deze wijze direct toegerekend aan de doelstelling dierenhulp. De kosten van de stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming en Stichting Beter Leven keurmerk worden toegerekend aan de doelstelling diervriendelijke besturen respectievelijk diervriendelijk ondernemen. De indirecte kosten voor directie, regiomanagement en de afdelingen op het servicecentrum binnen de NVBD worden volgens een vaste verdeelsleutel toegerekend aan de doelstellingen, fondsenwerving en kosten van beheer en administratie. Voor de vergelijkbaarheid zijn de cijfers over 2019 toegerekend aan de nieuwe doelstellingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. Voor een toelichting op de mutaties in het kasstroomoverzicht wordt verwezen naar de toelichting bij de staat van baten en lasten of de toelichting in de balans.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

1. Immateriële vaste activa				
(x € 1.000)	Immateriële activa	Nog in gebruik te nemen	Totaal 2020	Totaal 2019
Aanschafwaarde per 1 januari	611	863	1.473	91
Af: afschrijving per 1 januari	-124	0	-124	-89
Boekwaarde per 1 januari	486	863	1.349	2
Presentatiecorrectie				
Aanschafwaarde	0	0	0	-14
Af: afschrijving	0	0	0	14
Mutatie presentatiecorrectie	0	0	0	0
Mutatie door liëring/ontliëring				
Aanschafwaarde	0	0	0	0
Af: afschrijving	0	0	0	0
Boekwaarde liëring/ontliëring	0	0	0	0
Totale boekwaarde per 1 januari	486	863	1.349	2
Investeringen	0	498	498	1.396
Overige mutaties	1.429	-1.361	68	0
Afschrijvingen	-316	0	-316	-49
Desinvesteringen aanschafwaarde	0	0	0	0
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0
Mutatie boekjaar	1.113	-863	250	1.347
Aanschafwaarde per 31 december	2.040	0	2.040	1.473
Af: afschrijving per 31 december	-440	0	-440	-124
Boekwaarde per 31 december	1.600	0	1.600	1.349

In maart 2020 is een nieuw relatiebeheersysteem voor de NVBD in gebruik genomen. De investeringen in 2020 hebben betrekking op de laatste fase van het project. Daarnaast heeft Stichting BLK in 2020 een nieuw relatiebeheersysteem in gebruik genomen. Alle immateriële vaste activa worden gebruikt voor de bedrijfsvoering.

2. Materiële vaste activa

(x € 1.000)	Gebouwen en grond	Nog in gebruik te nemen	Inventaris	Vervoer middelen	Totaal 2020	Totaal 2019
Aanschafwaarde per 1 januari	41.130	452	1.973	3.639	47.194	51.238
Af: Afschrijving per 1 januari	-14.831	0	-1.656	-2.864	-19.350	-20.886
Boekwaarde per 1 januari	26.299	452	317	775	27.844	30.352
Presentatiecorrectie						
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	-1.282
Af: Afschrijving	0	0	0	0	0	1.282
Mutatie boekwaarde door presentatiecorrectie	0	0	0	0	0	0
Liëring/ontliëring						
Aanschafwaarde	-5.314	-6	-166	-11	-5.497	-1.896
Af: Afschrijving	1.428	0	147	11	1.587	862
Mutatie boekwaarde door liëring/ontliëring	-3.885	-6	-19	0	-3.910	-1.034
Totale boekwaarde per 1 januari	22.414	447	298	775	23.934	29.318
Investerings	93	1.343	4	0	1.441	845
Overige mutaties	717	-1.579	152	590	-120	-52
Afschrijvingen	-1.086	0	-153	-319	-1.558	-2.024
Overige mutaties afschrijvingen	2	0	0	43	46	0
Desinvesteringen aanschafwaarde	-216	0	-11	-4.241	-4.468	-1.659
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	204	0	10	3.156	3.371	1.416
Mutatie boekjaar	-284	-236	2	-771	-1.289	-1.474
Aanschafwaarde per 31 december	36.412	210	1.952	-24	38.550	47.194
Af: Afschrijving per 31 december	-14.281	0	-1.652	29	-15.904	-19.350
Boekwaarde per 31 december	22.130	210	300	4	22.645	27.844

Met ingang van 1 januari 2020 worden de kosten van onderhoud verwerkt in de boekwaarde van het actief. Dat betekent dat de Dierenbescherming afstapt van een voorziening groot onderhoud en voortaan het onderhoud als investering beschouwt, dat wordt afgeschreven vanaf het moment van onderhoud voor de levensduur van het onderhoud. Deze investeringen in onderhoud zijn opgenomen onder de kop "gebouwen en grond". In totaal bedragen de investeringen in 2020 €1.441.000.

In 2020 is een overeenkomst afgesloten met Dé Leasemaatschappij (DLM) voor het beheer van de dierenambulances en de overige voertuigen voor het vervoer van dieren. Alle voertuigen zijn in 2020 overgedragen aan DLM. De Dierenbescherming heeft vervolgens een leaseovereenkomst afgesloten met DLM. De overdracht van de voertuigen heeft geleid tot een desinvestering in vervoermiddelen van €1.085.000. In 2020 is het pand van het voormalig asiel in Alkmaar verkocht. Alle activa van deze locatie zijn afgeboekt als desinvestering.

3. Financiële vaste activa

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Leningen in het kader van de doelstelling:		
Stand begin boekjaar	5	13
Bij: verstrekte leningen	0	0
Af: Overige mutaties	0	0
Af: Ontvangen aflossingen	-5	-8
Af: Voorziening	0	0
Totaal leningen	0	4
Waarborgsommen	29	29
Saldo financiële vaste activa	29	33

Leningen in het kader van de doelstelling

Dit betreft enkele leningen die door de Dierenbescherming aan een aantal externe opvangcentra zijn verstrekt. In 2020 is de laatste lening volledig afgelost. Op 31 december 2020 zijn er geen uitstaande leningen meer.

4. Beleggingen

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Obligaties	14.066	9.740
Aandelen	7.872	6.084
Langlopende deposito's	495	526
Saldo beleggingen	22.433	16.351

Overzicht van de effectenportefeuille

(x € 1.000)	Obligaties 2020	Aandelen 2020	Deposito's 2020	Totaal 2020	Totaal 2019
Beurswaarde per 1 januari	9.740	6.084	526	16.351	14.093
Bij: Aankopen	4.712	2.133	0	6.845	2.168
Af: Verkopen/aflossingen	-517	-1.292	-31	-1.840	-1.340
Bij/af: Koersresultaten	130	947	0	1.077	1.430
Bij/af: Saldo mutaties	0	0	0	0	0
Beurswaarde per 31 december	14.066	7.872	495	22.433	16.351

De beleggingen vinden plaats conform het treasury-reglement van de Dierenbescherming. De portefeuille van de Dierenbescherming is ondergebracht bij de Rabobank waarbij afspraken zijn gemaakt over de verdeling tussen aandelen en obligaties en de fondsen die expliciet zijn uitgesloten, zoals beleggingen in producten die gerelateerd zijn aan bont of bedrijven die hun producten op dieren testen.

Het rendement op de portefeuille in 2020 komt netto uit op 6,6% positief (het koersresultaat in 2020 gerelateerd aan de waarde per 1 januari 2020 van de portefeuille van de Dierenbescherming).

5. Vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen	2.812	3.874
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.800	1.800
Debiteuren	358	1.186
Vooruit betaalde bedragen/nog te factureren	459	810
Overige vorderingen en overlopende activa	892	1.259
Vooruit aanslag VpB	0	2
Vooruitbetaalde pensioenpremie	9	0
Saldo vorderingen en overlopende passiva	6.329	8.931

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van vorderingen uit nalatenschappen die, afhankelijk van afwikkeling, langer dan 12 maanden kunnen blijven staan. De vorderingen zijn beoordeeld op volwaardigheid en indien van toepassing is een voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen

De vordering uit hoofde van nalatenschappen ontstaat op het moment dat een nalatenschap de status erfbelasting of rekening en verantwoording heeft gekregen. Daarna vindt doorgaans binnen een jaar de uitbetaling plaats van de nalatenschappen. Aan het einde van 2020 bedroeg de post te vorderen uit hoofde van nalatenschappen €2.812.000. Hierin is rekening gehouden met een voorziening van € 4.200 in verband met een mogelijke claim vanuit een legitieme portie/kindsdeel.

Vordering Nationale Postcode Loterij (NPL)

De Dierenbescherming ontvangt de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij achteraf.

Debiteuren

De vordering op debiteuren is in totaal € 358.000. Hierin is rekening gehouden met een voorziening voor mogelijke oninbaarheid van €79.000. In de vordering zit een bedrag van €44.000 van deelnemers van (stichting) Beter Leven keurmerk, facturen aan gemeenten en het restant aan particulieren voor onder andere pensionreserveringen in de asielen en afgenomen dierenambulancediensten. In 2020 is veel aandacht besteed aan het debiteurenbeheer. Dat heeft geleid tot een grote daling van de openstaande posten ten opzichte van het vorige jaar.

Overige vorderingen en overlopende activa

De post overige vorderingen omvat het resterende nog te ontvangen deel van de subsidie voor de LID over 2020, de resterende termijnen over 2020 van de bijdrage van de gemeente Rotterdam aan de asielen in de regio Rijnmond en de nog te factureren bijdragen van de gemeenten over de laatste maanden van 2020 voor de opvang van dieren.

6. Liquide middelen

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Tegoeden bij banken	19.829	21.198
Kasgeld	30	34
Gelden onderweg	4	7
Saldo liquide middelen	19.863	21.239

De tegoeden bij banken omvatten de saldi op de betaalrekeningen, spaarrekeningen en de beleggingsrekening. Het kasgeld wordt aangehouden voor de bedrijfsvoering in de dierenopvangcentra.

7. Reserves

(x € 1.000)	Continuïteits-reserve	Bestemmings-reserves	Totaal 2019	Totaal 2018
Stand per 1 januari	24.189	35.861	60.050	60.955
Mutatie consolidatiekring	-1.334	-3.582	-4.916	-3.036
Nieuwe stand per 1 januari	22.855	32.279	55.134	57.919
Stelselwijziging groot onderhoud	1.782	0	1.782	0
Resultaatverdeling	625	1.472	2.097	2.131
Stand per 31 december	25.263	33.751	59.014	60.050

Continuïteitsreserve

Het saldo van het resultaat dat resteert na verwerking van de mutaties in de bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves, wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve. Deze reserve is bedoeld om financiële risico's op te vangen in de bedrijfsvoering. In 2020 is het financieel beleid op onderdelen herzien. Het financiële beleid is gericht op (1) het realiseren van een gezonde (financiële) bedrijfsvoering, waarbij op termijn de (begrote) inkomsten en uitgaven van de Dierenbescherming met elkaar in evenwicht zijn, (2) het behoud van een solide financiële basis waarmee de Dierenbescherming in staat is financiële risico's op te vangen en (3) het realiseren van de doelen in het nieuwe strategische meerjarenbeleidsplan. Er is gekozen voor een meer risico-georiënteerde benadering voor het bepalen van de reserves en de liquiditeit. Het gaat om de vraag welke (financiële) risico's de Dierenbescherming loopt (het risicoprofiel) en of er voldoende buffers zijn om die risico's op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit). De Dierenbescherming is een goede doelen organisatie en is voor een groot deel afhankelijk van fondsen (giften, donaties en nalatenschappen). Daarnaast spelen de inkomsten uit gemeentelijke contracten voor de opvang en het vervoer van zwerfdieren een grote rol. De risico's aan de inkomstenkant ontstaan bijvoorbeeld doordat deze inkomsten voor een kortere of langere periode wegvallen. Te denken valt aan het inzakken van de inkomsten uit nalatenschappen, het aflopen van gemeentelijke contracten of een tegenvallende opbrengst van de jaarlijkse collecte. Door een risicoanalyse (kans, impact) kan bepaald worden wat de omvang is van het financiële risico en welke gewenste omvang van het weerstandsvermogen daarbij past. Het risicoprofiel voor 2020 is berekend op €8 miljoen. De verhouding tussen de continuïteitsreserve en het risicoprofiel is 3,0 waarmee de gestelde norm van 2 ruimschoots wordt behaald. Hierdoor ontstaat ruimte om in de komende jaren extra te investeren in de doelstellingen van de Dierenbescherming. De berekeningen worden toegelicht in de risicoparagraaf.

Op basis van de normering van het CBF mag de continuïteitsreserve maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie bedragen. Ultimo 2020 bedraagt deze verhouding 0,71. Bij het hanteren van de maximale norm van 1,5 zou de continuïteitsreserve ten hoogste €53.747.000 mogen bedragen. De Dierenbescherming blijft daar ruim onder.

Bestemmingsreserves

In onderstaand overzicht zijn de bestemmingsreserves nader toegelicht.

Bestemmingsreserve

(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Reservering vaste activa t.b.v. doelstelling	22.103	357	-2.338	20.122
Reservering vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering	945	1.043	0	1.987
Realisatie toekomst vastgoed Dierenbescherming	6.940	8.814	-5.306	10.448
Minimax	150	0	-150	0
Groot onderhoud	460	0	-460	0
Overig	1.681	0	-488	1.194
Saldo bestemmingsreserve	32.279	10.214	-8.742	33.751

Reservering vaste activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering

De reserve financiering activa t.b.v. doelstelling en reserve financiering activa t.b.v. bedrijfsvoering zijn conform de 'Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties' onder de bestemmingsreserves verantwoord. De hoogte van de reserves financiering activa zijn gelijk aan de vaste activa voor de doelstelling of bedrijfsvoering, verminderd met de leningen die opgenomen zijn in het kader van de doelstelling of de bedrijfsvoering. Indien en voor zover eigen middelen zijn aangewend ten behoeve van vaste activa benodigd voor de bedrijfsvoering of activa ter realisering van de doelstelling, wordt er een reserve financiering activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering aangehouden.

Realisatie toekomst vastgoed Dierenbescherming

In 2020 heeft de Dierenbescherming een toekomstschets voor het vastgoed laten opstellen. In de komende jaren wordt toegewerkt naar verschillende hoogwaardige regionale dierenopvangcentra in Nederland. Dat betekent dat op verschillende locaties nieuwbouw zal plaatsvinden of een bestaand pand zal worden aangepast aan de nieuwe standaard uit het programma van eisen. Dat zal tot grote investeringen leiden. De bestaande bestemmingsreserves voor vastgoed en groot onderhoud zijn daarom herschikt in één nieuwe bestemmingsreserve voor de realisatie van de toekomst voor het vastgoed. De omvang van de bestemmingsreserve is €10,4 miljoen.

Overige bestemmingsreserves

De overige bestemmingsreserves betreffen meerdere bestemmingsreserves van stichting Beterleven Keurmerk en Dierentehuis De Ark. Daarnaast is een bestemmingsreserve voor het realiseren van de doelstellingen uit het nieuwe strategische beleidsplan.

8. Bestemmingsfondsen

Onder de bestemmingsfondsen wordt dat deel van de reserves opgenomen, dat een beperkte bestedingsmogelijkheid heeft. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid wordt veroorzaakt doordat een derde (de gever) deze beperking heeft aangegeven of doordat het geld werd ingezameld voor een specifiek doel. Voor wat betreft de dotatie in de bestemmingsfondsen is de mutatie in het toegezegde erfdeel verantwoord. Deze kan als gevolg van aanpassingen ook negatief zijn. Onder onttrekkingen zijn de uitgaven verantwoord, die ten laste van deze fondsen zijn gedaan. Van de stand per 31 december is € 5.495.000 daadwerkelijk ontvangen. Het resterend saldo is onderdeel van de vorderingen uit nalatenschappen.

8. Bestemmingsfondsen

(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Fondsen uit nalatenschappen	2.682	541	-87	3.136
Dierenambulance regio Groningen	432	0	0	432
Fonds Asielen (Dierenbeleid, hulp en toezicht)	486	0	0	486
Dierenasiel Zuidwolde	378	0	0	378
Dierenwelzijn regio Schoorl	346	0	0	346
Exploitatie asiel regio Rijnland	97	0	0	97
Nieuwbouw knaagdierenopvang	264	0	0	264
Exploitatie Kerbertasyl	10	0	-10	0
Verbouwing DOC Doornakker	42	0	0	42
Asiel Hargahoeve	94	0	0	94
Asiel Krimpen	113	0	0	113
Overige bestemmingsfondsen	735	0	-222	513
Saldo bestemmingsfondsen	5.678	541	-318	5.902

Fondsen uit nalatenschappen

Dit betreft het deel van de nalatenschappen waarvoor door de erflater een specifieke bestemming is gegeven. In 2020 zijn twee nieuwe nalatenschappen ontvangen met een specifieke bestemming. Er is €87.000 onttrokken omdat er bestedingen hebben plaatsgevonden in lijn met de bestemming van de nalatenschap.

Fonds Dierenambulance regio Groningen

De ontvangen gelden dienen besteed te worden aan de dierenambulances in de regio Groningen.

Fonds Asielen (Dierenbeleid, hulp en toezicht)

Ultimo 2011 is het Fonds Asielen gevormd ter grootte van € 486.000. Uit dit fonds worden uitgaven gedaan ter ondersteuning van het asielwerk.

Fonds dierenasiel Zuidwolde

De gelden die opgenomen zijn in dit fonds dienen besteed te worden aan het dierenasiel in Zuidwolde. Er zijn geen gelden onttrokken uit dit fonds in verband met een mogelijke nieuwbouw voor dit asiel.

Fonds dierenwelzijn regio Schoorl

De gelden die ontvangen zijn, mogen alleen besteed worden aan dierenwelzijnsprojecten in de regio Schoorl (nu onderdeel van gemeente Bergen).

Fonds asiel regio Rijnland

Dit fonds is specifiek voor het asiel in de regio Rijnland.

Fonds nieuwbouw knaagdierenopvang

Dit fonds is specifiek bestemd voor de nieuwbouw van het knaagdieren centrum. Deze nieuwbouw heeft nog niet plaatsgevonden.

Fonds exploitatie Kerbertasyl

Dit fonds is specifiek bestemd voor het dekken van verliezen van het Kerbertasyl. In het boekjaar 2020 heeft het asiel een negatief exploitatiesaldo, waardoor de resterende €10.000 onttrokken is aan het bestemmingsfonds.

Fonds verbouwing DOC Doornakker

Dit fonds is bestemd voor de verbouwing van het dierenopvangcentrum in Eindhoven.

Fonds verbouwing Hargahoeve en Krimpen a.d. IJssel

Deze fondsen zijn gecreëerd voor asielen in Schiedam en Krimpen a.d. IJssel.

Overige bestemmingsfondsen

De overige bestemmingsfondsen omvatten fondsen voor verschillende locaties.

Fondsen uit nalatenschappen

In onderstaande tabel is een nadere specificatie opgenomen van de fondsen uit nalatenschappen:

Fondsen uit nalatenschappen

(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Werkzaamheden voormalige afdelingen en regio's	379	0	-1	378
Werkzaamheden dierenopvang en dierenambulance	607	0	-37	570
Zwerfdieren	261	0	-3	258
Fonds Yvonne Uitenbosch	732	0	-46	686
Nieuwbouw Rijnmond	380	12	0	392
Overige	323	529	0	852
Saldo fondsen uit nalatenschappen	2.682	541	-87	3.136

In onderstaande tabel is de aansluiting gegeven tussen de reserves en fondsen in de geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening. Daarbij worden de reserves en fondsen uitgesplitst in het deel van de NVBD (enkelvoudige jaarrekening), de stichtingen waarbij het bestuur wordt gevormd door één of meerdere medewerkers van de NVBD en de stichtingen die op andere wijze zijn verbonden.

Aansluiting reserves en fondsen

(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Ontliëring	Nieuwe stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stelselwijziging groot onderhoud	Ontbinding Stichting van Sirlach Bartholomeus Criellaert	Stand per 31 dec
Reserves								
Continuïteitsreserve	24.189	-1.334	22.855	2.162	-1.537	1.782	0	25.263
- w.v. NVBD	19.077	0	19.077	1.187	0	252	91	20.607
- w.v. entiteiten onder bestuur NVBD	3.580	0	3.580	976	-1.431	1.497	-91	4.531
- w.v. entiteiten met een eigen bestuur	1.532	-1.334	198	0	-106	34	0	125
Bestemmingsreserves	35.861	-3.582	32.279	10.214	-8.742	0	0	33.751
- w.v. NVBD	9.336	0	9.336	877	-5.303	0	0	4.910
- w.v. entiteiten onder bestuur NVBD	22.474	0	22.474	9.290	-3.439	0	0	28.324
- w.v. entiteiten met een eigen bestuur	4.051	-3.582	469	47	0	0	0	516
Totaal reserves	60.050	-4.916	55.134	12.376	-10.279	1.782	0	59.014
Fondsen								
Bestemmingsfondsen	6.263	-585	5.678	541	-318	0	0	5.902
- w.v. NVBD	4.674	0	4.674	529	-317	0	177	5.063
- w.v. entiteiten onder bestuur NVBD	1.004	0	1.004	12	0	0	-177	838
- w.v. entiteiten met een eigen bestuur	585	-585	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves en fondsen	66.313	-5.501	60.812	12.917	-10.596	1.782	0	64.915

9. Voorzieningen

(x € 1.000)	Stand per 1 januari	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stelselwijziging groot onderhoud	Stand per 31 december
Voorziening groot onderhoud	1.782	0	0	-1.782	0
Jubilea	177	89	-37	n.v.t.	229
Wachtgeld	61	0	-61	n.v.t.	0
Personeel en harmonisatie	37	0	-23	n.v.t.	14
Saldo voorzieningen	2.057	89	-122	-1.782	243

Voorziening jubilea

Voor de verwachte toekomstige uitkeringen uit hoofde van jubilea is een voorziening gevormd voor de NVBD en de LID. Conform de geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden wordt bij 10 en 20 jaar dienstverband een bedrag uitgekeerd. Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening is rekening gehouden met een blijfkans.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld betreft de afwikkeling van een wachtgeldregeling voor drie (ex-)medewerkers.

Personeel en harmonisatie

In het kader van de harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden is in 2018 een voorziening getroffen. Medio 2019 is deze voorziening grotendeels afgewikkeld doordat ten laste van de voorziening afkoopsommen zijn uitgekeerd aan de betrokken medewerkers.

Voorziening groot onderhoud

Door de stelselwijziging is de voorziening groot onderhoud in 2020 komen te vervallen.

10. Langlopende schulden

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Hypothecaire lening BNG Bank	1.675	1.759
Hypothecaire lening Stichting Het Waardige Dier	150	162
Lening Stichting Het Waardige Dier aan Noordbroek	20	0
Achtergestelde lening gemeente Gouda	43	43
Lening gemeente Vlaardingen	120	180
Saldo langlopende schulden	2.008	2.143

Hypothecaire lening BNG Bank

Dit betreft een lening die verstrekt is ter financiering van het pand in Haarlemmermeer. Met ingang van 2018 is er een aflossingsverplichting van € 21.000 per kwartaal. De rente bedraagt 4,6% per jaar en is vast tot en met 31 oktober 2023. Ter zekerheid van de aflossingsverplichting en rentebetalingen heeft de gemeente Haarlemmermeer zich borg gesteld.

Hypothecaire lening Stichting Het Waardige Dier

Het betreft een lening die in 20 jaar afgelost dient te worden. Het bedrag dient echter niet terugbetaald te worden, maar wordt als gift van Stichting Het Waardige Dier verantwoord in de staat van baten en lasten. De rente bedraagt 0,5% per jaar. Ter zekerheid van de verstrekte lening is de navolgende zekerheid verstrekt: hypotheekstelling op de onroerende zaak te Born.

Achtergestelde lening gemeente Gouda

Dit betreft een achtergestelde lening die de gemeente Gouda heeft verstrekt aan het Dierentehuis Midden-Holland. Er hoeft niet afgelost te worden en er zijn geen zekerheden verstrekt. Over het uitstaand saldo hoeft geen rente betaald te worden.

Lening gemeente Vlaardingen

Dit is een langlopende lening van de gemeente Vlaardingen voor het dierentehuis Nieuwe-Waterweg. Met de gemeente is afgesproken dat de lening in 5 jaar wordt afgelost.

11. Kortlopende schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Schulden aan leveranciers	1.110	1.779
Reservering voor verlof en vakantiegeld	1.855	1.692
Vooruit ontvangen bedragen	1.353	1.550
Pensioen	67	42
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.092	1.099
Kortlopend deel langlopende schulden	128	96
Overige schulden en overlopende passiva	334	783
Saldo kortlopende schulden en overlopende passiva	5.940	7.040

Vooruit ontvangen bedragen

De vooruitontvangen bedragen betreffen grotendeels de contributies 2021 die in het 4e kwartaal van 2020 worden geïnd bij leden. Daarnaast zijn er vooruitbetaalde reserveringen voor de pensionnen.

Overige schulden en overlopende passiva

Deze post bestaat vooral uit inkoopfacturen die betrekking hebben op 2020 en in 2021 zijn ontvangen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen**Rechten uit nalatenschappen**

Met ingang van het boekjaar 2018 is de wijze waarop de baten uit nalatenschappen worden verantwoord, veranderd. Dat betekent dat de Dierenbescherming rechten heeft op nalatenschappen die voor een deel nog niet zijn verantwoord in de jaarrekening. Het gaat dan om de nalatenschappen die nog niet de status erfbelasting of rekening en verantwoording hebben bereikt maar al wel door de Dierenbescherming (beneficiair) zijn aanvaard.

Onderhoudsverplichtingen

Met ingang van 1 januari 2020 verantwoordt de Dierenbescherming de kosten van groot onderhoud in de boekwaarde van het actief op het moment dat het onderhoud is uitgevoerd. In de oude systematiek werden de verwachte onderhoudskosten opgenomen op de balans in de voorziening groot onderhoud. In de onderstaande tabel staan de verwachte investeringen in onderhoud in de periode van 2021 tot en met 2025. Deze verwachtingen zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan.

Investeringen in groot onderhoud

(x € 1.000)

Groot onderhoud 2021	205
Groot onderhoud 2022	261
Groot onderhoud 2023	126
Groot onderhoud 2024	296
Groot onderhoud 2025	227
Totale verwachte investeringen in onderhoud per 31 december 2020	1.115

Huurverplichtingen

De Dierenbescherming heeft meerdere panden gehuurd voor het gebruik van kantoorlocaties en Dierenbeschermingscentra. De grootste huurverplichting betreft de huur van het kantoorpand aan de Regulusweg in Den Haag. De totale huurverplichting per 31 december 2020 voor het jaar 2021 bedraagt €284.000. De huurcontracten lopen maximaal tot het jaar 2023, met de optie tot verlenging. Aan verhuurders van de panden is in totaal een bankgarantie verstrekt ter waarde van € 1.500 (Oss).

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen betreffen de lease van dierenambulances en overige voertuigen voor het vervoer van dieren bij DLM. De leaseovereenkomst met DLM staat op naam van NVBD. Daarnaast worden er 26 personenauto's geleased voor de buitendienstinspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst en enkele andere medewerkers van de Dierenbescherming. Deze contracten hebben een einddatum variërend van 2021 tot en met 2028. De jaarlijkse leaseverplichting (exclusief voorschot voor brandstofkosten) bedraagt:

Leaseverplichtingen

(x € 1.000)

Leasekosten 2021	1.241
Leasekosten 2022	965
Leasekosten 2023	832
Leasekosten 2024	516
Leasekosten 2025	232
Totale leaseverplichting per 31 december 2020	3.786

Resultaatverdeling 2020

Baten waarvoor het bestuur of de Raad van Toezicht een specifieke bestemming heeft gegeven, worden toegevoegd aan een bestemmingsreserve en bestedingen worden ten laste van de bestemmingsreserve gebracht. Baten waarvoor een derde een beperkte bestedingsmogelijkheid heeft aangegeven, worden toegevoegd aan een bestemmingsfonds en bestedingen van deze gelden worden aan dit fonds onttrokken. Het saldo dat resteert na verwerking van de mutaties in de bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves, wordt toegevoegd of onttrokken aan de continuïteitsreserve.

De bestuurder vraagt de leden van de Ledenraad en de Raad van Toezicht als volgt in te stemmen met het verdelen van het resultaat op grond van de geconsolideerde jaarrekening over 2020:

Resultaatverdeling 2020

(x € 1.000)

Toevoeging aan de continuïteitsreserve	625
Dotatie aan de reserve financiering vaste activa	1.399
Onttrekking aan de reserve financiering vaste activa	-2.338
Dotatie aan de overige bestemmingsreserves	8.814
Onttrekking aan de overige bestemmingsreserves	-6.404
Dotatie aan de bestemmingsfondsen	541
Onttrekking aan de bestemmingsfondsen	-318
Exploitatieresultaat 2020	2.321

1.1.6 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

12. Baten van Particulieren

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Nalatenschappen en legaten	12.710	11.500	13.494
Contributies	5.635	5.200	5.459
Giften	2.839	2.355	2.595
Collecten	905	900	849
Overige baten van particulieren	27	134	44
Totaal Baten van Particulieren	22.116	20.089	22.441

Nalatenschappen en legaten

De baten uit nalatenschappen en legaten zijn conform de interne richtlijnen van de Dierenbescherming conservatief begroot. De Dierenbescherming heeft veel activiteiten verricht om het nalaten aan de organisatie onder de aandacht te brengen onder mensen die willen nalaten aan goede doelen.

Contributies

Het aantal leden in 2020 bedroeg gemiddeld 112.000 ten opzichte van 114.000 in 2019. De gemiddelde geefwaarde per lid is licht gestegen.

13. Baten van Bedrijven

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Zakelijke giften	370	85	116
Giften in natura	0	0	6
Sponsoring	25	77	69
Opbrengst aandeel in acties van derden	3	10	10
Overige baten van bedrijven	21	15	1
Totaal Baten van Bedrijven	418	186	202

14. Bijdrage van Loterijorganisaties

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.800	1.800	2.012
Overige bijdragen van loterijorganisaties	19	19	42
Totaal Bijdrage van Loterijorganisaties	1.819	1.819	2.054

Overeenkomst Nationale Postcode Loterij

Met de Stichting Nationale Postcode Loterij heeft de Dierenbescherming een overeenkomst gesloten met een looptijd tot en met 31 december 2020, waarin de Dierenbescherming als beneficiant wordt aangemerkt. De afgelopen jaren heeft de Dierenbescherming uitkeringen ontvangen van € 1.800.000 per jaar. Voor de periode 2021-2025 is de Dierenbescherming opnieuw als beneficiant aangemerkt. Voor 2021 is bijdrage aan de Dierenbescherming opnieuw €1,8 miljoen.

15. Baten van Subsidies van Overheden

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	2.316	1.600	1.600
Projectbijdragen	99	117	181
Totaal Baten van Subsidies van Overheden	2.415	1.717	1.781

Subsidie ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ten behoeve van inspectiewerk)

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) ontvangt jaarlijks een bijdrage van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (voorheen: Economische Zaken) voor het inspectiewerk. Deze subsidie wordt verstrekt op basis van het Convenant Samenwerking Dierhandhaving. In 2020 is de bijdrage structureel verhoogd om daarmee extra buitendienstinspecteurs aan te stellen.

16. Baten van verbonden organisaties

Geen baten in 2020.

17. Baten van andere organisaties zonder winststreven

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Opbrengst Externe Vermogensfondsen	508	270	316
Totaal Baten van andere organisaties zonder winststreven	508	270	316

Jaarlijks wordt via projectaanvragen gelden ontvangen van de Anonieme Stichting en Stichting Waardig Dier. Met deze gelden wordt het dierenwelzijn vergroot in de dierenopvangcentra door onder andere de verbetering van de kwaliteit van de dierverblijven of de aanleg van speelweides voor honden.

18. Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Opbrengst dienstverlening gemeenten	6.426	6.338	7.386
Baten asielactiviteiten	1.469	1.252	1.923
Baten stichting Beterleven Keurmerk	2.026	1.830	1.921
Baten ambulanceactiviteiten	275	261	313
Baten pensionactiviteiten	503	879	1.206
Opbrengst verkoop artikelen	97	131	137
Veterinaire diensten en medicatie	208	478	422
Overig	0	18	2
Totaal Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	11.003	11.187	13.310

Opbrengst dienstverlening gemeenten

De opbrengst dienstverlening gemeenten betreffen de vergoedingen voor de uitvoering voor de wettelijke taken waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, zoals opvang en vervoer van gevonden dieren met een vermoedelijke eigenaar. De Dierenbescherming verricht deze activiteiten voor de gemeenten op grond van dienstverleningsovereenkomsten.

Baten asielactiviteiten

De baten asielactiviteiten bestaan uit opbrengsten vanwege de adoptie van dieren of de afstand van dieren en gefactureerde medische handelingen.

Baten ambulanceactiviteiten

De ambulanceactiviteiten genereren opbrengsten door het uitvoeren van ambulanceritten op verzoek van particulieren en bedrijven.

Baten pensionactiviteiten

Dit betreft de baten voor de tijdelijk opvang van dieren in de asielen. Door de COVID-19 maatregelen hebben deze activiteiten gedurende een periode in 2020 niet kunnen plaatsvinden. De baten in 2020 zijn daarom lager dan vorig jaar en de begroting.

Veterinaire diensten en medicatie

Dit betreft vooral de opbrengsten van de dierenkliniek in Rotterdam voor mensen met een kleine beurs. Een groot deel van 2020 was deze kliniek niet operationeel.

19. Overige Baten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Verkoop resultaat activa	318	0	-40
Cursusopbrengsten	33	51	46
Overige opbrengsten	15	795	633
Totaal overige baten	366	845	640

Verkoop resultaat activa

Deze opbrengst betreft het verkoopresultaat van het voormalig asiel in Alkmaar onder aftrek van de desinvestering van de activa van het asiel. De bruto verkoopopbrengst bedraagt €411.000. De verkoopprijs is marktconform en is tot stand gekomen in een openbare procedure. De opbrengsten zijn bestemd voor nieuwbouw in de toekomst.

Cursussen

De opbrengsten cursussen betreffen de opbrengsten van hondentrainingen op diverse locaties in het land.

20. Lastenverdeling

(x € 1.000)	Dier-vriendelijk leven	Dier-vriendelijk onder-nemen	Dier-vriendelijk besturen	Dier-vriendelijk omgaan met de openbare ruimte	Hoog-waardige Dierenhulp	Impact-volle beïnvloeding en voorlichting	(Ver-breding) Fondsen-werving	Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	Totaal realisatie 2020	Totaal begroting 2020	Totaal realisatie 2019
Directe kosten	160	621	191	8	5.129	1.852	1.951	836	10.748	11.147	11.438
Personeelskosten	444	940	3.023	156	9.947	2.159	1.532	3.182	21.383	21.066	22.601
Autokosten	1	14	236	1	24	17	16	23	333	338	427
Huisvestingskosten	0	55	50	0	1.480	93	11	76	1.766	1.984	2.444
Afschrijvingskosten	4	136	5	4	1.398	7	7	313	1.873	2.239	2.073
Overige indirecte kosten	50	89	132	50	609	100	100	152	1.282	969	1.098
Totale lasten	659	1.854	3.637	219	18.586	4.228	3.618	4.582	37.385	37.744	40.080

Kostentoerekening

Voor de uitgangspunten van de lastenverdeling wordt verwezen naar de grondslagen voor de bepaling van het resultaat.

Kengetallen

(x € 1.000)	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
% kosten beheer en administratie ten opzichte van totale lasten	12,3%	12,1%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale baten	75,5%	78,6%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale lasten	78,1%	79,9%
% wervingskosten t.o.v. baten eigen fondsenwerving	15,7%	15,1%

Directe kosten dierenhulp

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Medische kosten	1.555	1.588	1.964
Kosten ambulances	982	657	706
Kosten asielen	201	203	229
Giften aan derde partijen	239	794	209
Overige kosten dierenhulp	1.646	1.473	1.599
Totaal directe kosten dierenhulp	4.623	4.715	4.707

Directe kosten toezicht dierenwelzijn

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Kosten toezicht	4	5	3
Totaal directe kosten dierenwelzijn	4	5	3

Directe kosten voorlichting

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Kosten voorlichting	1.990	2.036	2.090
Totaal directe kosten voorlichting	1.990	2.036	2.090

Directe kosten beleidsbeïnvloeding

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Beïnvloeding en lobby diversen	306	290	206
Totaal directe kosten beleidsbeïnvloeding	306	290	206

Directe kosten eigen fondsenwerving

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Ledenwerving en -behoud	746	935	640
Collectekosten	226	285	200
Overige fondsenwervende acties	766	813	706
Totaal directe kosten eigen fondsenwerving	1.737	2.033	1.545

Directe kosten beheer en administratie

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Accountants- en administratiekosten	188	181	260
Advieskosten	722	750	1.311
Telefoon- en internetkosten	358	282	329
Juridische kosten	79	79	127
Verzekeringskosten	145	152	150
Overige kosten beheer en administratie	597	624	709
Totale directe kosten beheer en administratie	2.088	2.068	2.887

Advieskosten

De advieskosten omvatten met name de kosten voor het voorbereiden van het strategisch plan voor de periode 2020-2025 en advies over de vastgoedportefeuille.

Overige kosten beheer en administratie

Onder deze post zijn onder andere kantoorartikelen, verzendkosten en dotatie aan voorzieningen opgenomen

Personeelskosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Salarissen	15.008	14.558	14.642
Sociale lasten	2.654	2.556	2.610
Pensioenpremies	1.126	1.065	1.147
Doorberekende personeelskosten	15	0	0
Onkostenvergoedingen personeel	500	630	676
Wervingskosten personeel	40	70	97
Overige personeelskosten	2.039	2.186	3.429
Totaal personeelskosten	21.383	21.066	22.601
Gemiddeld aantal FTE	347	374	332

De personeelskosten zijn in 2020 hoger dan begroting. Aan de ene kant heeft de uitbreiding van de Landelijke Inspectie-dienst geleid tot een verhoging van de personeelskosten. Aan de andere kant was de personele bezetting lager dan de formatie en zijn enkele kleinere asielen in Kampen en Amstelveen gesloten.

Overige personeelskosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Uitzendkrachten en interim-management	853	774	2.089
Dotatie voorziening	82	0	-20
Kosten vrijwilligers	244	219	233
Kosten salarisadministratie	74	80	70
Ziekteverzuimverzekering	56	46	41
Deskundigheidsbevordering	265	450	410
Overige personeelskosten	466	618	606
Totaal overige personeelskosten	2.039	2.186	3.429

Uitzendkracht en interim-management

De kosten voor uitzendkrachten en interim-management liggen hoger dan de begroting maar veel lager dan in 2019.

Kosten vrijwilligers

Dit betreft verstrekte vergoedingen aan vrijwilligers, die voor het overgrote deel bestaan uit reiskosten- en telefoonvergoedingen.

Autokosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Leasekosten	279	246	317
Brandstofkosten	45	72	78
Overige autokosten	9	21	32
Totaal autokosten	333	338	427

Huisvestingskosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Huurkosten	301	305	304
Gas, water & licht	293	498	465
Onderhoudskosten	345	420	864
Zakelijke lasten	249	273	266
Schoonmaakkosten	233	165	206
Overige huisvestingskosten	345	323	339
Totaal huisvestingskosten	1.766	1.984	2.444

Overige indirecte kosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Afschrijvingskosten	1.873	2.239	2.073
Automatiseringskosten	1.282	969	1.098
Totaal overige indirecte kosten	3.155	3.208	3.171

Honorarium accountant

Het volgende honorarium van Mazars is ten laste gebracht van de Dierenbescherming en de gelieerde partijen die de Dierenbescherming consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW. Het bedrag is exclusief BTW. De opdracht is uitgebreid met een accountantsverklaring bij de enkelvoudige jaarrekening van de stichting Dierenopvang Rijnmond en stichting Dierenambulance Zuid-Holland-Zuid ten behoeve van de gemeente Rotterdam.

Honorarium accountant

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Realisatie 2019
Onderzoek van de jaarrekening	171	266
Andere controleopdrachten	17	5
Adviesdiensten op fiscaal terrein	6	5
Andere niet-controlediensten	5	0
Totaal honorarium accountant	198	276

21. Saldo financiële baten en lasten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Bank			
Bankkosten	-101	-68	-77
Rente opbrengsten	0	0	10
Leningen			
Betaalde rente ontvangen gelden	-84	-93	-88
Ontvangen rente uitgeleende gelden	0	0	8
Beleggingen			
Overige kosten effecten en beleggingen	-38	-25	-28
Resultaat aan- en verkoop beleggingen	-146	270	-4
Mutatie ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	1.077	0	1.430
Ontvangen dividend	171	108	132
Ontvang couponrente	161	135	129
Ontvangen rente langlopende deposito's	20	27	20
Totaal saldo financiële baten en lasten	1.060	354	1.532

Voor de toelichting op het resultaat uit beleggingen wordt verwezen naar de toelichting in de balans.

2.1 Enkelvoudige jaarrekening 2020**2.1.1 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2020**

Na resultaatbestemming

(x € 1.000)		31 december 2020	31 december 2019
ACTIVA			
Immateriële Vaste Activa	1	1.023	924
Materiële Vaste Activa	2	3.417	3.856
Financiële Vaste Activa	3	23	28
Beleggingen	4	22.433	16.351
Totaal Vaste Activa		26.896	21.159
Vorraden		20	20
Vorderingen en overlopende activa	5	5.141	6.294
Liquide middelen	6	18.192	13.312
Totaal Vlottende Activa		23.353	19.625
TOTAAL ACTIVA		50.249	40.783
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	7		
- Continuïteitsreserve		20.607	19.077
- Bestemmingsreserves		4.910	9.336
		25.516	28.413
Fondsen	8		
- Bestemmingsfondsen		5.063	4.674
		30.580	33.087
Voorzieningen	9	124	434
Langlopende Schulden	10	0	0
Kortlopende Schulden en overlopende passiva	11	19.545	7.262
TOTAAL PASSIVA		50.249	40.783

2.1.2 ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)		Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
BATEN				
Baten van Particulieren	12	20.426	19.656	20.926
Baten van Bedrijven	13	163	175	157
Bijdrage van Loterijorganisaties	14	1.806	1.808	2.037
Baten van Subsidies van Overheden	15	69	117	197
Baten van Verbonden Organisaties	16	0	0	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven	17	65	255	81
		22.529	22.011	23.398
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	18	815	861	966
Overige Baten	19	42	107	597
		23.385	22.979	24.961
SOM VAN DE BATEN				
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
Diervriendelijk leven		659	642	664
Diervriendelijk ondernemen		219	206	220
Diervriendelijk besturen		653	638	695
Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte		219	206	220
Hoogwaardige Dierenhulp		13.408	5.496	11.559
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting		4.227	4.211	4.345
		19.386	11.399	17.703
(Verbreding) Fondsenwerving		3.618	3.592	3.204
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)		4.582	4.804	4.852
		27.586	19.796	25.759
SOM VAN DE LASTEN				
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN				
Saldo financiële baten en lasten	21	1.173	465	1.631
		-3.027	3.648	833
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/onttrekking aan:				
Continuïteitsreserve		1.187		92
Bestemmingsreserves		-4.426		946
Bestemmingsfondsen		212		-204
		-3.027		833
Totaal				

2.1.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING**Toegepaste standaarden**

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de 'Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties'.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepalingen

De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna anders vermeld. Alle genoemde bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeien en dat de waarde ervan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en dat de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de transactie zijn overgedragen aan de gebruiker van de dienst.

De grondslagen van de enkelvoudige jaarrekening zijn verder gelijk aan de Geconsolideerde jaarrekening.

2.1.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

1. Immateriële vaste activa

(x € 1.000)	Immateriële activa	Nog in gebruik te nemen	Totaal 2020	Totaal 2019
Aanschafwaarde per 1 januari	159	849	1.008	91
Af: afschrijving per 1 januari	-84	0	-84	-89
Boekwaarde per 1 januari	75	849	924	2
Presentatiecorrectie				
Aanschafwaarde	0	0	0	-14
Af: afschrijving	0	0	0	14
Mutatie presentatiecorrectie	0	0	0	0
Totale boekwaarde per 1 januari	75	849	924	2
Investeringen	0	283	283	931
Overige mutaties	1.132	-1.132	0	0
Afschrijvingen	-185	0	-185	-9
Desinvesteringen aanschafwaarde	0	0	0	0
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0
Mutatie boekjaar	947	-849	98	922
Aanschafwaarde per 31 december	1.292	0	1.292	1.009
Af: afschrijvingen per 31 december	-269	0	-269	-84
Boekwaarde per 31 december	1.023	0	1.023	924

In maart 2020 is een nieuw relatiebeheersysteem voor de NVBD in gebruik genomen. De investeringen in 2020 hebben betrekking op de laatste fase van het project. Alle immateriële vaste activa worden gebruikt voor de bedrijfsvoering.

2. Materiële vaste activa

(x € 1.000)	Gebouwen en grond	Nog in gebruik te nemen	Inventaris	Vervoer middelen	Totaal 2020	Totaal 2019
Aanschafwaarde per 1 januari	6.360	83	1.190	1.401	9.033	10.526
Af: Afschrijving per 1 januari	-2.962	0	-1.050	-1.164	-5.177	-6.231
Boekwaarde per 1 januari	3.398	83	139	236	3.856	4.295
Presentatiecorrectie						
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	-1.102
Af: Afschrijving	0	0	0	0	0	1.102
Mutatie boekwaarde door presentatiecorrectie	0	0	0	0	0	0
Totale boekwaarde per 1 januari	3.398	83	139	236	3.856	4.295
Investeringen	0	227	0	0	227	154
Overige mutaties	47	-276	28	169	-32	0
Afschrijvingen	-147	0	-81	-122	-350	-489
Overige mutaties afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Desinvesteringen aanschafwaarde	0	0	0	-1.613	-1.613	-546
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	1.330	1.330	442
Mutatie boekjaar	-100	-49	-54	-236	-439	-439
Aanschafwaarde per 31 december	6.407	33	1.218	-43	7.615	9.033
Af: Afschrijving per 31 december	-3.110	0	-1.132	43	-4.198	-5.177
Boekwaarde per 31 december	3.298	33	86	0	3.417	3.856

De NVBD heeft enkele panden in eigendom. Deze zijn verantwoord onder post gebouwen en grond. In 2020 is een overeenkomst afgesloten met Dé Leasemaatschappij (DLM) voor het beheer van de dierenambulances en de overige voertuigen voor het vervoer van dieren. Alle voertuigen in eigendom van NVBD zijn in 2020 overgedragen aan DLM. De Dierenbescherming heeft vervolgens een leaseovereenkomst afgesloten met DLM. De overdracht van de voertuigen heeft geleid tot een desinvestering in vervoermiddelen bij de NVBD van ca. €284.000.

3. Financiële vaste activa

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Leningen in het kader van de doelstelling:		
Stand begin boekjaar	5	13
Bij: verstrekte leningen	0	0
Af: Overige mutaties	0	0
Af: Ontvangen aflossingen	-5	-8
Af: Voorziening	0	0
Totaal leningen	0	4
Waarborgsommen	23	23
Saldo financiële vaste activa	23	28

Leningen in het kader van de doelstelling

Dit betreft enkele leningen die door de Dierenbescherming aan een aantal externe opvangcentra zijn verstrekt. In 2020 is de laatste lening volledig afgelost. Op 31 december 2020 zijn er geen uitstaande leningen meer.

4. Beleggingen

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Obligaties	14.066	9.740
Aandelen	7.872	6.084
Langlopende deposito's	495	526
Saldo beleggingen	22.433	16.351

Overzicht van de effectenportefeuille

(x € 1.000)	Obligaties 2020	Aandelen 2020	Deposito's 2020	Totaal 2020	Totaal 2019
Beurswaarde per 1 januari	9.740	6.084	526	16.351	14.093
Bij: Aankopen	4.712	2.133	0	6.845	2.168
Af: Verkopen/aflossingen	-517	-1.292	-31	-1.840	-1.340
Bij/af: Koersresultaten	130	947	0	1.077	1.430
Bij/af: Saldo mutaties	0	0	0	0	0
Beurswaarde per 31 december	14.066	7.872	495	22.433	16.351

Voor een toelichting op de portefeuille wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde balans.

5. Vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen	2.409	3.433
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.800	1.800
Debiteuren	343	277
Vooruit betaalde bedragen	209	350
Terug te vorderen belastingen	224	0
Overige vorderingen en overlopende activa	155	433
Saldo vorderingen en overlopende passiva	5.141	6.294

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van vorderingen uit nalatenschappen die, afhankelijk van afwikkeling, langer dan 12 maanden kunnen blijven staan. De vorderingen zijn beoordeeld op volwaardigheid en indien van toepassing is een voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen

De vordering uit hoofde van nalatenschappen ontstaat op het moment dat een nalatenschap de status erfbelasting of rekening en verantwoording heeft gekregen. Daarna vindt doorgaans binnen een jaar de uitbetaling plaats van de nalatenschappen. Aan het einde van 2020 bedroeg de post te vorderen uit hoofde van nalatenschappen €2.409.000. Hierin is rekening gehouden met een voorziening van € 4.200 in verband met een mogelijke claim vanuit een legitieme portie/kindsdeel.

Vordering Nationale Postcode Loterij (NPL)

De Dierenbescherming ontvangt de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij achteraf.

Debiteuren

De vordering op debiteuren is in totaal € 343.000. Hierin is rekening gehouden met een voorziening voor mogelijke oninbaarheid van € 5.000.

6. Liquide middelen

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Tegoeden bij banken	18.187	13.304
Kasgeld	5	10
Gelden onderweg	0	-3
Saldo liquide middelen	18.192	13.312

De tegoeden bij banken omvatten de saldi op de betaalrekeningen, spaarrekeningen en de beleggingsrekening. Het kasgeld wordt aangehouden voor de bedrijfsvoering in de dierenopvangcentra. Er zijn geen bankgaranties verstrekt. De overige tegoeden staan ter vrije beschikking aan de organisatie.

7. Reserves

(x € 1.000)	Continuïteits-reserve	Bestemmings-reserves	Totaal 2019	Totaal 2018
Stand per 1 januari	19.077	9.336	28.413	27.376
Stelselwijziging groot onderhoud	252	0	252	0
Ontbinding Stichting van Sirlach Bartholomeus Criellaert	91	0	91	0
Resultaatverdeling	1.187	-4.426	-3.239	1.037
Stand per 31 december	20.607	4.910	25.516	28.413

In de geconsolideerde jaarrekening wordt een aansluiting gegeven tussen de reserves van de NVBD en de reserves van alle entiteiten in de geconsolideerde jaarrekening.

Bestemmingsreserves

In onderstaand overzicht zijn de bestemmingsreserves nader toegelicht.

Bestemmingsreserve

(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Reservering vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering	534	877	0	1.410
Reservering vaste activa t.b.v. doelstelling	4.251	0	-1.221	3.029
Nieuwbouw/verbouw	3.541	0	-3.541	0
Groot onderhoud	460	0	-460	0
Overig	550	0	-80	470
Saldo bestemmingsreserve	9.336	877	-5.303	4.910

Reservering vaste activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering

De reserve financiering activa t.b.v. doelstelling en reserve financiering activa t.b.v. bedrijfsvoering zijn conform de 'Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties' onder de bestemmingsreserves verantwoord. De hoogte van de reserves financiering activa zijn gelijk aan de vaste activa voor de doelstelling of bedrijfsvoering, verminderd met de leningen die opgenomen zijn in het kader van de doelstelling of de bedrijfsvoering. Indien en voor zover eigen middelen zijn aangewend ten behoeve van vaste activa benodigd voor de bedrijfsvoering of activa ter realisering van de doelstelling, wordt er een reserve financiering activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering aangehouden.

Reserves voor nieuwbouw/verbouw en groot onderhoud

In 2020 heeft de Dierenbescherming een toekomstschets voor het vastgoed laten opstellen. In de komende jaren wordt toegewerkt naar verschillende hoogwaardige regionale dierenopvangcentra in Nederland. Dat betekent dat op verschillende locaties nieuwbouw zal plaatsvinden of een bestaand pand zal worden aangepast aan de nieuwe standaard uit het programma van eisen. Dat zal tot grote investeringen leiden. De bestaande bestemmingsreserves voor vastgoed en groot onderhoud zijn daarom herschikt in één nieuwe bestemmingsreserve voor de realisatie van de toekomst voor het vastgoed. De omvang van de bestemmingsreserve is €10,4 miljoen. Deze bestemmingsreserves zijn ondergebracht in de Stichting Steunfonds Dierenbescherming. Dat leidt tot een onttrekking van de reserves in de NVBD.

Overige bestemmingsreserves

De overige bestemmingsreserves betreffen bestemmingsreserves voor het realiseren van de doelstellingen uit het nieuwe strategische beleidsplan.

8. Bestemmingsfondsen

Onder de bestemmingsfondsen wordt dat deel van de reserves opgenomen, dat een beperkte bestedingsmogelijkheid heeft. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid wordt veroorzaakt doordat een derde (de gever) deze beperking heeft aangegeven of doordat het geld werd ingezameld voor een specifiek doel. Voor wat betreft de dotatie in de bestemmingsfondsen is de mutatie in het toegezegde erfdeel verantwoord. Deze kan als gevolg van aanpassingen ook negatief zijn. Onder onttrekkingen zijn de uitgaven verantwoord, die ten laste van deze fondsen zijn gedaan. Van de stand per 31 december is € 5.049.000 daadwerkelijk ontvangen. Het resterend saldo is onderdeel van de vorderingen uit nalatenschappen.

8. Bestemmingsfondsen

(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Ontbinding Stichting van Sirlach Bartholomeus Criellaert	Stand per 31 dec
Fondsen uit nalatenschappen	2.302	529	-87	0	2.745
Dierenambulance regio Groningen	432	0	0	0	432
Fonds Asielen (dierenbeleid, hulp en toezicht)	486	0	0	0	486
Dierenasiel Zuidwolde	378	0	0	0	378
Dierenwelzijn regio Schoorl	346	0	0	0	346
Exploitatie asiel regio Rijnland	97	0	0	0	97
Nieuwbouw knaagdierenopvang	264	0	0	0	264
Overige bestemmingsfondsen	368	0	-231	177	315
Saldo bestemmingsfondsen	4.674	529	-317	177	5.063

Fondsen uit nalatenschappen

Dit betreft het deel van de nalatenschappen waarvoor door de erflater een specifieke bestemming is gegeven. In 2020 zijn twee nieuwe nalatenschappen ontvangen met een specifieke bestemming. Er is €87.000 onttrokken omdat er bestedingen hebben plaatsgevonden in lijn met de bestemming van de nalatenschap.

Fonds Dierenambulance regio Groningen

De ontvangen gelden dienen besteed te worden aan de dierenambulances in de regio Groningen.

Fonds Asielen (Dierenbeleid, hulp en toezicht)

Ultimo 2011 is het Fonds Asielen gevormd ter grootte van € 486.000. Uit dit fonds worden uitgaven gedaan ter ondersteuning van het asielwerk.

Fonds dierenasiel Zuidwolde

De gelden die opgenomen zijn in dit fonds dienen besteed te worden aan het dierenasiel in Zuidwolde. Er zijn geen gelden onttrokken uit dit fonds in verband met een mogelijke nieuwbouw voor dit asiel.

Fonds dierenwelzijn regio Schoorl

De gelden die ontvangen zijn, mogen alleen besteed worden aan dierenwelzijnsprojecten in de regio Schoorl (nu onderdeel van gemeente Bergen).

Fonds asiel regio Rijnland

Dit fonds is specifiek voor het asiel in de regio Rijnland.

Fonds nieuwbouw knaagdierenopvang

Dit fonds is specifiek bestemd voor de nieuwbouw van het knaagdieren centrum. Deze nieuwbouw heeft nog niet plaatsgevonden.

Overige bestemmingsfondsen

De overige bestemmingsfondsen omvatten fondsen voor verschillende locaties.

Fondsen uit nalatenschappen

In onderstaande tabel is een nadere specificatie opgenomen van de fondsen uit nalatenschappen:

Fondsen uit nalatenschappen				
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Werkzaamheden voormalige afdelingen en regio's	379	0	-1	378
Werkzaamheden dierenopvang en dierenambulance	607	0	-37	570
Zwerfdieren, algemene en inspectiewerkzaamheden	261	0	-3	258
Fonds Yvonne Uitenbosch	732	0	-46	686
Overige	323	529	0	852
Saldo fondsen uit nalatenschappen	2.302	529	-87	2.745

Werkzaamheden voormalig afdelingen en regio's

Hieronder zijn verschillende fondsen opgenomen die zijn toegewezen aan de diverse voormalige afdelingen of huidige regio's van de Dierenbescherming. Het bestedingsdoel varieert van specifieke doelen binnen een regio (bijvoorbeeld de opvang van thuisloze honden en katten in Groningen) tot een vrij besteedbaar fonds binnen een bepaalde regio.

Werkzaamheden dierenopvang en dierenambulances

Hieronder zijn verschillende opgenomen die specifiek zijn toegewezen aan de werkzaamheden van een dierenopvang of dierenambulance van de Dierenbescherming.

Fonds zwerfdieren, algemene en inspectiewerkzaamheden

De erflater heeft de Dierenbescherming verzocht de nalatenschap te besteden aan zwerfdieren, algemene en inspectiewerkzaamheden.

Fonds Yvonne Uitenbosch

Het Fonds Yvonne Uitenbosch betreft een nalatenschap die ten goede komt aan mensen in de samenleving met een beperkt inkomen. Het gaat om de financiering van buitengewone medische kosten en/of operaties van hun huisdieren (in de breedste zin van het woord). In overeenstemming met de opdracht van de erflater is besloten dat dit fonds jaarlijks maximaal € 50.000 ter beschikking stelt. Een maximale bestaansduur van 25 jaar is als wenselijk aangegeven.

Overige fondsen uit nalatenschappen

De overige fondsen zijn gevormd uit baten van nalatenschappen waarbij erflaters specifieke bestemmingen hebben benoemd. De gelden dienen met name besteed te worden aan asielen en dierenopvangcentra in het hele land alsmede aan dierenambulances.

9. Voorzieningen					
(x € 1.000)	Stand per 1 januari	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stelsel- wijziging groot onderhoud	Stand per 31 december
Voorziening groot onderhoud	252	0	0	-252	0
Jubilea	85	45	-20	n.v.t.	110
Wachtgeld	61	0	-61	n.v.t.	0
Personeel en harmonisatie	37	0	-23	n.v.t.	14
Saldo voorzieningen	434	45	-104	-252	124

Voorziening jubilea

Voor de verwachte toekomstige uitkeringen uit hoofde van jubilea is een voorziening gevormd voor de NVBD. Conform de geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden wordt bij 10 en 20 jaar dienstverband een bedrag uitgekeerd. Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening is rekening gehouden met een blijfkans.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld betreft de afwikkeling van een wachtgeldregeling voor drie (ex-)medewerkers.

Personeel en harmonisatie

In het kader van de harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden is in 2018 een voorziening getroffen. Medio 2019 is deze voorziening grotendeels afgewikkeld doordat ten laste van de voorziening afkoopsommen zijn uitgekeerd aan de betrokken medewerkers.

Voorziening groot onderhoud

Door de stelselwijziging is de voorziening groot onderhoud in 2020 komen te vervallen.

10. Langlopende schulden

Er zijn geen langlopende schulden binnen de NVBD.

11. Kortlopende schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	31 dec 2020	31 dec 2019
Schulden aan leveranciers	861	1.864
Vooruitontvangen contributies	1.246	1.275
Reservering voor verlof en vakantiegeld	972	867
Vooruit ontvangen bedragen	209	115
Pensioen	1	2
Belastingen en premies sociale verzekeringen	516	568
Rekening courant gelieerde instellingen	15.753	2.574
Overige schulden en overlopende passiva	-13	-3
Saldo kortlopende schulden en overlopende passiva	19.545	7.262

Rekening Courant

De rekening-courantpositie bestaat uit de volgende saldi:

Rekening courant gelieerde instellingen

(x € 1.000)	
Rekening courant St. Steunfonds Dierenbescherming	10.937
Rekening courant St. Beheer Onroerende Zaken	914
Rekening courant St. De Doornakker	693
Rekening courant St. Kerbertasyl	302
Rekening courant St. Dierenasiel Overgelder	325
Rekening courant overige stichtingen	2.584
Totaal rekening courant gelieerde instellingen	15.753

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Rechten uit nalatenschappen

Met ingang van het boekjaar 2018 is de wijze waarop de baten uit nalatenschappen worden verantwoord, veranderd. Dat betekent dat de Dierenbescherming rechten heeft op nalatenschappen die voor een deel nog niet zijn verantwoord in de jaarrekening. Het gaat dan om de nalatenschappen die nog niet de status erfbelasting of rekening en verantwoording hebben bereikt maar al wel door de Dierenbescherming (beneficiair) zijn aanvaard.

Onderhoudsverplichtingen

Met ingang van 1 januari 2020 verantwoordt de Dierenbescherming de kosten van groot onderhoud in de boekwaarde van het actief op het moment dat het onderhoud is uitgevoerd. In de oude systematiek werden de verwachte onderhoudskosten opgenomen op de balans in de voorziening groot onderhoud. In de onderstaande tabel staan de verwachte investeringen in onderhoud voor panden in eigendom van NVBD in de periode van 2021 tot en met 2025. Deze verwachtingen zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan.

Investerings in groot onderhoud

(x € 1.000)

Groot onderhoud 2021	111
Groot onderhoud 2022	39
Groot onderhoud 2023	28
Groot onderhoud 2024	35
Groot onderhoud 2025	37
Totale verwachte investeringen in onderhoud per 31 december 2020	250

Huurverplichtingen

De Dierenbescherming heeft meerdere panden gehuurd voor het gebruik van kantoorlocaties en Dierenbeschermingscentra. De grootste huurverplichting betreft de huur van het kantoorpand aan de Regulusweg in Den Haag. De totale huurverplichting per 31 december 2019 voor het jaar 2020 bedraagt €247.000. De huurcontracten lopen maximaal tot het jaar 2021, met de optie tot verlenging. Aan verhuurders van de panden is in totaal een bankgarantie verstrekt ter waarde van € 1.500 (Oss). Ter zekerheid voor de bank zijn de tegoeden op een spaarrekening verpand.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen betreffen de lease van dierenambulances en overige voertuigen voor het vervoer van dieren bij DLM. De leaseovereenkomst met DLM staat op naam van NVBD. Daarnaast worden er 26 personenauto's geleased voor de buitendienstinspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en enkele medewerkers van de Dierenbescherming. Deze contracten hebben een einddatum variërend van 2021 tot en met 2028. De jaarlijkse leaseverplichting (exclusief voorschot voor brandstofkosten) bedraagt:

Leaseverplichtingen

(x € 1.000)

Leasekosten 2021	1.070
Leasekosten 2022	818
Leasekosten 2023	732
Leasekosten 2024	463
Leasekosten 2025	225
Totale leaseverplichting per 31 december 2020	3.307

2.1.5 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

12. Baten van Particulieren

(x € 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Nalatenschappen en legaten	11.576	11.495	12.547
Contributies	5.635	5.200	5.459
Giften	2.308	1.946	2.101
Collecten	905	900	819
Overige baten van particulieren	2	115	1
Totaal Baten van Particulieren	20.426	19.656	20.926

Nalatenschappen en legaten

De baten uit nalatenschappen en legaten zijn conform de interne richtlijnen van de Dierenbescherming conservatief begroot. De Dierenbescherming heeft veel activiteiten verricht om het nalaten aan de organisatie onder de aandacht te brengen onder mensen die willen nalaten aan goede doelen.

Contributies

Het aantal leden in 2020 bedroeg gemiddeld 112.000 ten opzichte van 114.000 in 2019. De gemiddelde geefwaarde per lid is licht gestegen.

Contributies

(x € 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Contributies leden	5.635	5.200	5.459
Totaal Contributies	5.635	5.200	5.459
<i>Gemiddelde aantal leden (x€1.000)</i>			
Totaal volwassen leden	112	112	114

13. Baten van Bedrijven

(x € 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Zakelijke giften	118	75	83
Giften in natura	0	0	0
Sponsoring	22	75	65
Opbrengst aandeel in acties van derden	2	10	9
Overige baten van bedrijven	21	15	0
Totaal Baten van Bedrijven	163	175	157

14. Bijdrage van Loterijorganisaties

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.800	1.800	2.012
Overige bijdragen van loterijorganisaties	6	8	25
Totaal Bijdrage van Loterijorganisaties	1.806	1.808	2.037

Overeenkomst Nationale Postcode Loterij

Met de Stichting Nationale Postcode Loterij heeft de Dierenbescherming een overeenkomst gesloten met een looptijd tot en met 31 december 2020, waarin de Dierenbescherming als beneficiant wordt aangemerkt. De afgelopen jaren heeft de Dierenbescherming uitkeringen ontvangen van € 1.800.000 per jaar. Voor de periode 2021-2025 is de Dierenbescherming opnieuw als beneficiant aangemerkt. In 2021 is de bijdrage aan de Dierenbescherming opnieuw €1,8 miljoen.

15. Baten van Subsidies van Overheden

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Projectbijdragen	69	117	197
Totaal Baten van Subsidies van Overheden	69	117	197

16. Baten van verbonden organisaties

Geen baten in 2020.

17. Baten van andere organisaties zonder winststreven

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Opbrengst Externe Vermogensfondsen	65	255	81
Totaal Baten van andere organisaties zonder winststreven	65	255	81

18. Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Opbrengst dienstverlening gemeenten	584	661	728
Baten asielactiviteiten	142	87	139
Baten ambulanceactiviteiten	32	46	42
Baten pensionactiviteiten	0	0	-7
Opbrengst verkoop artikelen	4	4	4
Veterinaire diensten en medicatie	52	45	58
Overig	0	18	2
Totaal Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	815	861	966

Opbrengst dienstverlening gemeenten

De opbrengst dienstverlening gemeenten betreffen de vergoedingen voor de uitvoering voor de wettelijke taken waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, zoals opvang en vervoer van gevonden dieren met een vermoedelijke eigenaar. De Dierenbescherming verricht deze activiteiten voor de gemeenten op grond van gesloten overeenkomsten.

Baten asielactiviteiten

De baten asielactiviteiten bestaan uit opbrengsten vanwege de adoptie van dieren of de afstand van dieren en gefactureerde medische handelingen.

Baten ambulanceactiviteiten

De ambulanceactiviteiten genereren opbrengsten door het uitvoeren van ambulanceritten op verzoek van particulieren en bedrijven.

19. Overige Baten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Verkoop resultaat activa	44	0	54
Cursusopbrengsten	33	51	46
Overige opbrengsten	-35	56	497
Totaal overige baten	42	107	597

20. Lastenverdeling

(x € 1.000)	Dier- vriendelijk leven	Dier- vriendelijk ondernemen	Dier- vriendelijk besturen	Dier- vriendelijk omgaan met de openbare ruimte	Hoog- waardige Dierenhulp	Impact- volle beïnvloeding en voor- lichting	(Ver- breiding) Fondsen- werving	Kosten beheer en admini- stratie (krachtige organisatie)	Totaal realisatie 2020	Totaal begroting 2020	Totaal realisatie 2019
Directe kosten	160	8	8	8	10.130	1.850	1.951	836	14.953	7.145	12.761
Personeelskosten	444	156	560	156	2.392	2.159	1.532	3.182	10.582	10.384	11.088
Autokosten	1	1	9	1	23	17	16	23	92	88	158
Huisvestingskosten	0	0	22	0	161	93	11	76	363	461	322
Afschrijvingskosten	4	4	4	4	193	7	7	313	535	879	498
Overige indirecte kosten	50	50	50	50	509	100	100	152	1.061	840	932
Totale lasten	659	219	653	219	13.408	4.227	3.618	4.582	27.586	19.796	25.759

Kostentoerekening

Voor de uitgangspunten van de lastenverdeling verwijzen we naar de grondslagen voor de bepaling van het resultaat.

Directe kosten dierenhulp

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Medische kosten	311	295	346
Kosten ambulances	282	174	202
Kosten asielen	46	28	31
Giften aan gelieerde entiteiten	8.372	681	6.396
Giften aan niet-gelieerde entiteiten	239	108	204
Overige kosten dierenhulp	858	713	784
Totaal directe kosten dierenhulp	10.108	1.997	7.962

Directe kosten toezicht dierenwelzijn

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Kosten toezicht	0	0	0
Totaal directe kosten dierenwelzijn	0	0	0

Directe kosten voorlichting

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Kosten voorlichting	1.818	1.851	1.776
Totaal directe kosten voorlichting	1.818	1.851	1.776

Directe kosten beleidsbeïnvloeding

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Beïnvloeding en lobby diversen	306	290	206
Totaal directe kosten beleidsbeïnvloeding	306	290	206

Directe kosten eigen fondsenwerving

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Ledenwerving	341	435	376
Ledenbehoud	405	500	264
Werving giften particulieren en zakelijk	303	435	349
Werving nalatenschappen	463	378	355
Kosten sponsorwerving	0	0	0
Collectiekosten	226	285	200
Totaal directe kosten eigen fondsenwerving	1.737	2.033	1.544

Directe kosten beheer en administratie

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Accountants- en administratiekosten	137	90	163
Advieskosten	518	607	852
Telefoon- en internetkosten	171	129	160
Juridische kosten	43	58	114
Verzekeringskosten	125	135	131
Overige kosten beheer en administratie	-11	-46	-147
Totale directe kosten beheer en administratie	983	973	1.274

Personeelskosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Salarissen	7.455	7.116	7.158
Sociale lasten	1.294	1.286	1.257
Pensioenpremies	659	616	642
Doorberekende personeelskosten	-12	3	69
Onkostenvergoedingen personeel	175	263	346
Wervingskosten personeel	17	50	74
Overige personeelskosten	994	1.050	1.542
Totaal personeelskosten	10.582	10.384	11.088
Bezetting per jaareinde in FTE (Servicecentrum)	89,3	93,9	84,9
Bezetting per jaareinde in FTE (afdelingen/regio's)	37,1	39,6	35,6
Bezetting per jaareinde in FTE (DOC en DA)	15,8	16,4	15,1

Overige personeelskosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Uitzendkrachten en interim-management	342	277	861
Dotatie voorziening	45	0	-17
Kosten vrijwilligers	109	64	73
Kosten salarisadministratie	74	80	70
Ziekteverzuimverzekering	0	0	0
Deskundigheidsbevordering	191	340	334
Overige personeelskosten	234	289	221
Totaal overige personeelskosten	994	1.050	1.542

Bezoldiging directie

In onderstaande tabel is de bezoldiging van de bestuurder weergegeven. De pensioenlast betreft het werkgeversdeel van de aan de collectieve pensioenregeling verschuldigde premie. Voor J.F. Admiraal betrof het bedrag werkgeversbijdrage in 2020 over de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 € 22.742. Er wordt geen eindejaarsuitkering uitbetaald aan de bestuurder.

Naam Functie	J.F. Admiraal Bestuurder	J.F. Admiraal Bestuurder
Dienstverband		
Aard (looptijd)	Contract voor onbepaalde tijd	Contract voor onbepaalde tijd
uren	40	40
part-time percentage	100%	100%
periode	1 januari t/m 31 december 2020	1 januari t/m 31 december 2019
Bezoldiging	2020	2019
Jaarinkomen (€ x 1.000)		
bruto loon/salaris	128	126
Vakantietoelage	10	10
eindejaarsuitkering, 13e variabel jaarinkomen	0	0
Totaal	138	136
SV lasten (wg deel)	11	12
Belastbare vergoedingen/bijtellings	0	0
Pensioenlasten (wg deel)	12	12
Overige beloningen op termijn	-	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging	160	160

Nevenfuncties van de Bestuurder zijn:

- Lid Raad van Toezicht Rivas, Gorinchem

I Informatie over bezoldiging directie in het jaarverslag

De Raad van Toezicht stelt met inachtneming van het advies van de remuneratiecommissie het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vast. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De bespreking over het bezoldigingsbeleid en de directiebeloning over het jaar 2020 vond plaats op 8 april 2020.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Dierenbescherming de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen die is gekoppeld aan de Wet Normering Topinkomens. De weging van de situatie bij de Dierenbescherming vond plaats door de verenigingsjurist, de HRM manager en de Manager Financiën en Bedrijfsvoering. Na advies van de remuneratiecommissie en de auditcommissie heeft de Raad van Toezicht de weging van de BSD punten formeel in haar vergadering op 8 april 2020 vastgesteld. Dit leidde tot een BSD-score van 530 punten voor 2020. Bij 530 BSD punten is er sprake van indeling in Functiegroep J. Bij Functiegroep J geldt per 1 januari 2020 een maximum jaarinkomen van € 162.397 (1 FTE/12 mnd). Naast de maximering van het bruto jaarinkomen geldt ook een maximum voor de beloning inclusief belaste vergoedingen/bijtellings, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn. Dit maximum bedraagt per 1 januari 2020 €201.000.

Het voor de toetsing relevante werkelijke jaarinkomen van de bestuurder J.F. Admiraal bedroeg in 2020 € 137.619. De werkgeversbijdrage pensioen stond in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen en het jaarinkomen en de werkgeversbijdrage pensioen tezamen vallen ook ruim binnen het toegestane bedrag van € 201.000 gebleven (dit bedrag bestaat uit de maximering van het jaarinkomen en werkgeversbijdrage pensioen). Er was geen sprake van belaste vergoedingen en eventuele overige beloningen. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten.

II Vermelding bezoldiging directie in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening

Het jaarinkomen van de bestuurder (in loondienst) blijft binnen het maximum van € 162.397 (1 FTE/12 mnd.) volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. Ook het jaarinkomen en de pensioenlasten blijven ruim binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 201.000 per jaar. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar het stuk over "Governance en bedrijfsvoering" in het jaarverslag.

Autokosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Leasekosten	92	66	114
Brandstofkosten	-1	22	27
Overige autokosten	2	1	18
Totaal autokosten	92	88	158

Huisvestingskosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Huurkosten	172	193	183
Gas, water & licht	48	82	62
Onderhoudskosten	44	88	63
Zakelijke lasten	41	39	50
Schoonmaakkosten	66	42	52
Overige huisvestingskosten	-7	17	-86
Totaal huisvestingskosten	363	461	322

Overige indirecte kosten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Afschrijvingskosten	535	879	498
Automatiseringskosten	1.061	840	932
Totaal overige indirecte kosten	1.596	1.718	1.430

21. Saldo financiële baten en lasten

(x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Bank			
Bankkosten	-72	-50	-57
Rente opbrengsten	1	0	9
Leningen			
Betaalde rente ontvangen gelden	0	0	0
Ontvangen rente uitgeleende gelden	0	0	0
Beleggingen			
Overige kosten effecten en beleggingen	-38	-25	-28
Resultaat aan- en verkoop beleggingen	-146	270	-4
Mutatie ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	1.077	0	1.430
Ontvangen dividend	171	108	132
Ontvang couponrente	161	135	129
Ontvangen rente langlopende deposito's	20	27	20
Totaal saldo financiële baten en lasten	1.173	465	1.631

Den Haag, 19 juni 2021

Mevrouw C. Vergouw
Voorzitter

De heer M.C. Kuipers
Vice-voorzitter

Mevrouw M. Sijmons
LidMevrouw M. Eleveld
Lid

De heer F.L.B. Meijboom
Lid

De heer J.K. de Pree
Lid

Mevrouw K. Broekhuizen
Lid

De bestuurder,

Mevrouw J.F. Admiraal
Bestuurder

3. Overige gegevens

3.1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur en de Raad van Toezicht van
de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2020

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2020;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit de hoofdstukken: voorwoord directie, in vogelvlucht, van maand tot maand, dit zijn wij, resultaten, de organisatie, communicatie met belanghebbenden, blik op 2021, financiële resultaten en verantwoording raad van toezicht.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groeps-onderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Rotterdam, 19 juni 2021

MAZARS N.V.

drs. S. Boomman RA

Onze droom

Ooit leven we in een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in het denken en handelen van mensen.

